JAUNIMO DRAUGAS

Sveikas, Jėzau Gimusis!

Nr. 13

VILNIUS, 1936 m.

TURINYS

Viršelį piešė J. Kazlauskas.
Vinietes — Z. Urbonavičiūtė ir J. Kazlauskas.

Jaunimo Draugas
1936 m. Gruodžio m. XI metai
Nr 13 (133)
Vilniaus jaunimo dvisavaitinis laikraštis

Ramybė žemėje geros valios žmonėms!

Prieš 1936 metus, kada visas pasaulis skendo pagonybės tamsoje, pirmą kart buvo ištarti šie žodžiai, kurie ligšiol žavi žmoniją savo grožiu ir taikumu. Jie yra, tarytum, visos Kristaus darbuoties ir gyvenimo obalsis bei siekis. Dėl jų įsigalėjimo žemėje lšganytojas nepabugo nei kančių nei mirties.

Jais ramino angelai piemenis, kurie, sergėdami savo bandas nuo plėšriųjų žvėrių, netoli Betliejaus budėjo Kristaus gimimo naktį, šnekučiuodami tarp savęs apie nepaprastus danguje ir žemėje pasirodžiusius ženklus ir įvykius.

Daug kalbų sukėlė Romos imperatoriaus Augusto parėdymas apie visuotinį gyventojų surašymą. Kiekvienas imperijos gyventojas turėjo nuvykti savo gimtajan miestelin ir ten įsirašyti knygosna. lš visų imperijos kraštų ir įvairių miestų keliavo Betliejaus miestelin Judo kilmės žydai. Daug kalbėta buvo apie naują, didelę ir labai šviesią žvaigždę, kuri turėjo ženklinti, kad pasauliui gims naujas, nepaprastai galingas valdovas.

Ir štai apie tai šnekučiuojant prie laužo piemenims, danguje pasirodė angelų būrys. Šie, giedodami „Garbė Dievui aukštybėse", pranešė, kad Dovydo mieste — Betliejuje gimė Išganytojas Jėzus Kristus.

Jau nuo senai žmonija laukė tos žinios. Laukė ne tik Judėja ir visa Izraelio tauta, bet ir visas pagoniškas pasaulis. Apie tai liudija įvairūs pagonių rašytojų raštai.

Visas tuometinis žinomas pasaulis nešė sunkų Romos imperijos jungą ir mokėjo duoklę tam, kad imperatorius su savo artimiausiais galėtų lėbauti, linksmintis ir ruošti gladijatorių kautynes. Tai buvo netikęs paprotys: eiti žiūrėti ir gėrėtis kaip žudosi gladijatoriai tarp savęs ar su plėšriaisiais žvėrimis.

Milžiniška gyventojų dauguma buvo vergai arba šiaip paprasti, neturį jokių teisių piliečiai. Laukė Kristaus netik šio pasaulio mažučiai ir nuskriaustieji, bet ir didikai, galvočiai bei mokslinčiai. Šiems įgrįso toks beprasmis gyvenimas, be aukštesnių siekių ir idealų. Jie tikėjosi, kad Išganytojas parodys naujus gyvenimo kelius.

Ir štai Betliejaus tvartelyje gimsta viso pasaulio laukiamas Kūdikis, pradėjęs naują žmonijos istorijoje gadynę. Atėjo Jis—pasaulio Viešpats ant žemės ne šauniuose karalių rūmuose, bet tvartely, kur naktį būdavo lai-

komi gyvuliai. Jo lopšys — kietos ėdžios; patalinė — šiurkštus šienas. Jis atėjo ne džiaugsmui, bet kančioms, suteikdamas žmonijai išganymą ir amžinąją šviesą. Jis atėjo sulyginti didiką su vergu, turtuolį su vargšu, valdovą su valdiniu, pakeisti neapykantos bei keršto įstatymą meile ir taika.

Pirmieji nusilenkia Pasaulio Viešpačiui ne šios žemės galiūnai, bet paprasti nuolankūs piemenys, aukodami ne auksą ar brangiuosius akmenis, bet pagal savo išgalę — avinėlį.

Ir tik po kelių dienų atvyksta pagerbti Dangaus ir Žemės Valdovą trys iš tolimų kraštų Išminčiai. Šie nusilenkia prieš Tą, kuris jų žodžių bei skaičių išmintį pakeis Meilės Išmintimi. Jie aukoja auksą, smilkalus ir myrą. Auksas buvo duoklė Naujam Karaliui, — smilkalai ženklino esant Kūdikį Dievu, myras—šio pasaulio žmogų.

Jau antras tūkstantis metų baigiasi nuo tos nakties, kurią mūsų Išganytojas gimė. Jo kilnus mokslas pasiekė tolimiausius kraštus.

Kasmet šimtai milijonų krikščionių, gyvenančių ar tai tolimoje šiaurėje bei pietuose, kur nuolat viešpatauja šaltis, o ledai turi visa sukaustę, ar karštoje atogrąžų šalyje, švenčia Kalėdų Šventę su dideliu džiaugsmu. Kalėdos—Kristaus gimimo šventė Džiaugiasi laukdama Kalėdų visa lietuvių tauta. Džiaugiamės ir mes, Vilniaus krašto lietuviai.

Džiaugdamies pasirūpinkime, kad artinantis šių metų Kalėdoms būtų mūsų sielos bei širdys tinkamai pasiruošusios, skaisčios ir tyrios, kad galėtų josna įžengti Kristus ir naujai gimti.

Suteikime Kristui auką, bet ne auksą ar gėlių pluoštą, o tik meilę, gražiausią sielos papuošalą. Būkime verti Jo taip didelės žmonijai meilės, kurios vedinas atėjo Jis šian pasaulin ir mirė ant kryžiaus, išganydamas tikinčiuosius ir nurodydamas žmonijai tiesos kelią.

Be to, lai gimsta per Kristaus gimimo šventę dar karštesnė tėvynės meilė, nauji gražūs pasiryžimai bei ištvermė, kurios prašykim pas Jį, kad būtų lengviau nešti sunki gyvenimo našta.

Prašykime taip pat sustiprinimo ir drąsos kovoje dėl savo siekių ir idealų. Kryžiaus ženklas, kuris vedė žmoniją per ilgus amžius, suteikdamas ne vieną pergalę savo išpažinėjams, tebūna mūsų gyvenimo kelrodžiu ir vadovu siekiant kilnių idealų.

V. Ž.

LIETUVMYLIS

Kalėdos

Rami naktis, naktis žvaigždėta,
Mėnulis šviečia iš dangaus,
Pasauliui Dievo pažadėta —
Naktis Viešpaties mūsų brangaus.

Šią naktį gimė Kūdikėlis —
Pasaulio Meilė ir Tiesa,
Betliejuj gimė Mažutėlis,
Apšviesti mus Dangaus šviesa.

Jis gimė išvaduot žmoniją
Iš pragaro tamsos žiočių,
Panaikint piktąją vergiją,
Nuplaut visas dėmes kalčių.

ITALIJA IEŠKO DRAUGŲ

Italija, susipykusi su Anglija, ieško sąjungininkų ir todėl su ištiestomis rankomis priėmė ir labai nuoširdžiai vaišino Vengrijos regentą Horthy. Vaizdely — Horthy su palydovais ties Nežinomojo Kareivio kapu Ryme.

EMANUĖLIS

(Iš senovės padavimų).

— Ar kartais nesusirastų dar vietos, Maluche?

— Vietos? Visur kimšte prikimšta. Greitai vartus visiškai uždarysiu. Per visą dieną plaukė į viešbutį žmonių minios. Ko gero, pritruks dar oro, ne tik vietos. Žmonės, kupriai, asilai, avys — visa kartu. Pasiklausyk! Koks triukšmas ir ūžesys.

Taip kalbėjo senas Maluchas, Betliejaus viešbučio vartininkas. Artinosi naktis. Paskutiniai saulės spinduliai užliejo aukso varsa ant kalvos stovintį viešbučio namą. Toliau matėsi Betliejus — šventasis Dovydo miestas.

— Pakabink žibintuvą ant vartų—liepė senis tam pačiam viešbučio tarnui.

— Nėra vietos... pasiieškokit nakvynės kur kitur — taip atsikalbinėjo senis nuo mėginančių prasisprausti pro vartus į kiemą keleivių.

Keleiviai nesitraukė. Jie žinojo, kad visur perpildyta. Betliejaus turgavietė knibždėjo nuo keleivių. Minia buvo labai įvairi. Čia matėsi pražilę, su ilgomis barzdomis, primeną savo išvaizda senovės patriarchus seniai, užsidengusios veidus baltais nuometais moterys, vaikinai, mergaitės ir vaikai.

Visi jie atvyko savo tėvų miestan iš Nazareto, Kapernaumo, Jericho ir kitų Palestinos vietų. Vieni jų atkeliavo pėsti, kiti raiti ant arklių, mulų ar asilų įsirašyti į gyventojų knygas. Mat, taip buvo parėdęs Romos imperatorius. Dabar toji minia, nesusirasdama nakvynės, nerimavo ir ūžė, nežinodama, kas daryti. Pro šalį traukė ant kuprių beduinų vilkstinė. Ore girdėjosi žmonių šauksmas, gyvulių bliovimas, šunų lojimas. Visa tai sudarė nepaprastą vaizdą.

Maluchas to triukšmo neapkentė ir keikė sieloje imperatorių, kuris panorėjo sužinoti savo valdinių skaičių.

— Ir kur aš jus sutalpinsiu—kuone verkdamas ir rankomis mosuodamas atsakinėjo senis miniai.

Bet vėl nusileisdavo. Prasiverdavo vartai.

Naujas keleivių būrys, klegėdamas ir patenkintas, dingdavo viešbučio kieme.

Dar kartą prisiartinęs tas pats prie Malucho tarnas prabylo:

— Kaip sau nori, o dar vieną vietą turi surasti. Juk tu priėmei tiek žmonių, kalbėjo tarnas. — Žiūrėk, jau Retaimo slėnys skęsta šešėliuose; saulė nusileidusi. Jiems būtinai reikalinga nakvynė...

— Tu, matyti, pašėlai — riktelėjo tarnui Maluchas. — Iš žemės neiškasiu vietos tavo keleiviams — pats matai...

Iš tikro, visas didžiulis vieno aukšto viešbučio namas ir kiemas panašus buvo į žmonių skruzdėlyną.

— Tik tu suprask — tęsė toliau beviltiškai tarnas—ten yra senis ir moteriškė, kuri ruošiasi gimdyti. Aš juos labai išvargusius sutikau pakalnėje. Jie tikėjosi čia, prie Dovydo šaltinio, rasti poilsį.

Asilėlis, ant kurio sėdėjo moteriškė, iš nuovargio klupo, kopdamas kalnan slidinėjo... Jie keliauna net iš Nazareto. Tik pamanyk: pereiti visą Samariją, Judėją ir kitas šalis.

— Kas jie tokie? — pertraukė senis.

— Kas—nežinau. Girdėjau tik tiek, kad jis yra kilęs iš karaliaus Dovydo namų. Jo rūbas labai prastas, primena darbininką. Senis sakėsi esąs stalius. Moteriškė, tikriausiai, jo duktė... Ne, tu pats turi ją pamatyti. Taip atrodo išvargusi. Aš pažadėjau jiems nakvynę parūpinti.

— Labai negudriai padarei. Ir kur juos patalpinsi?

— Rodos, galinis kambarys dar laisvas. Pats mačiau.

— Romos šimtininko užimtas; apsigyveno tas pats, kurs atnešė karaliui Herodui imperatoriaus parėdymą apie visuotinį gyventojų surašymą.

— Ką? Čia Romos šimtininkas nakvos? Negu pritrūko jam vietos karaliaus pilyje? Ar gal tik tam, kad atimtų vietą vargšams.

— Jis brangiai sumokėjo šeimininkui.

— Be reikalo. Ir be to būtų gavęs vietą. Pakaktų jam pirštu pajudinti—visas viešbutis būtų jo... Ach! Kada pasibaigs tie vergijos laikai. Ar jau niekad neprisimins Iehova savo tautos, nesuteiks jai pirmykšės garbės ir laisvės!

Senis perspėjo jaunuolį:—Būk atsargesnis. Ir sienos turi ausis.

Tuo tarpu kažkas palietė tarno petį. Atsigrįžęs pamatė senį, devintį baltą vilnonį apsiaustą.

— Danieliaus pranašautos septynios dešimts septynios baigėsi. Juk negali būti pranašystė bejėgė. Netoli jau yra Išganytojas!

— Arti jau Mesijas? — šiurpo pagautas paklausė jaunuolis.—Jis ateis visoje savo didybėje, stiprus, galingas ir iškels į aukštybes Izraelio tautą.

Užviešpatavo tyla. Visiems rodėsi, kad kažkas nepaprasto, stebuklingo yra čia pat, visai arti.

Iš viešbučio pasigirdo arfos garsai, pasklydo ore moteriškės giedama psalmė, kuria skundėsi kitados Viešpačiui Izraeilis, nešdamas sunkią Babilonijos vergiją. Baigėsi giesmė, dingo minios ūžesyje ir jos garsai.

— Jis ateis. Jis išgelbės visą tautą — pakeltu balsu kalbėjo senis. Vidujinė ugnis sužibo senio akyse. Bet tai tvėrė akimirksnį. Nakties tamsa, visa apgaubusi, slėpė po savo priedanga ir senį.

— Lai nakvoja urve — pertraukė tylą Maluchas — naktis nebus šalta. Ten bus šilčiau ir švariau.

Tarnas, eidamas sutikti savo keleivių, žvilgterėjo į urvą, kur buvo tamsu ir tvanku. Kampe matėsi kuokštė šiaudų. Ir štai prisiminė jis Romos šimtininko kambarį, visą kilimais išklotą. Nauja apmaudo ir neapykantos banga užliejo jaunuolį.

Įsiviešpatavo nakties tyla. Pagaliau nutilo įvairiaspalvė minia.

Danguje mirgėjo tūkstančiai žvaigždučių. Jų šviesoj lyg pro rūką matėsi balti daugiausia dviejų aukštų Betliejaus namai, siauros, kreivos, visaip išvingiuotos gatvelės, apaugę vynuogynais ir vaismedžiais šlaitai ir kloniai. Toliau, lyg mūras, riogsojo kalnai. Po dienos darbų ir vargų visi miegojo giliai. Tik vienas Romos šimtininkas budėjo. Jis vaikščiojo po kambarį, o minkšti kilimai slopino jo žingsnių garsą.

Jo gražiame, jauname, pilname vyriškos energijos ir ryžtumo veide matėsi nuovargis ir vidujinė kančia.

Praeities vaizdai, karai, kuriuose teko dalyvauti, suteikę jam daug garbės ir turtų, įvairūs lėbavimai ir puotos su draugais—visa

tai stojo prieš akis. Prisiminė jam mylimoji, kuri, nesutikus tėvui, bevėlijo nusižudyti, nei už kito tekėti. Kiek jis tada prikentė, kokį skausmą pergyveno... Mirė jo meilė, o su ja ir laimės sapnai. Nustojo jis noro gyventi ir kovoti. Nieko juk nėra amžino ir tikro... tikra tik mirtis. Ir kas beliko iš garsių ir galingų kadaise Persijos ir Babilonijos imperijų. Vien griuvėsiai...

Pamėgo jis įvairių mokslininkų ir galvočių kalbas. Tikėjosi ten išspręsti gyvenimo mįslę. Bet veltui. Sutiko važiuoti į Palestiną. Tikėjosi pažinsiąs paslaptingą Izraelio tautos dvasią. Gal būt ten atrasiąs atsakymą į kankinančius gyvenimo klausimus. Bet, matydamas nepaprastą žydų vergiškumą, nustojo tikėti Izraelio tautą esant išrinktą.

Įvairios mintys sukėsi, kunkuliavojo galvoje.

— Pone! —staiga kažkas sušnabždėjo. Atsigrįžęs pamatė jis viešbučio tarną.

— Ko nori?

— Išklausyk manęs! Šį kambarį turėjo gauti viena šeima: senas stalius ir jo draugė, kuri ruošiasi gimdyti...

— Kodėl man nieks apie tai nepranešė? Juk visad užleisčiau vietą gimdančiai moteriškei. Galėčiau pernakvoti palapinėje...

— Kur gi jie dabar yra?

— Urve, kur anksčiau gyvuliai būdavo nakčiai uždaromi. Ten taip šalta, tuščia...

— O gerieji dievai! Urve, kur gyvuliai. Eikim greičiau ir pergabenkim ją čionai.

Skubėdami nužygiavo jie prie urvo. Staiga kieme pakilo triukšmas. Kažkas sulaikė romietį. Tai buvo senis, kurio veide matėsi nežemiškas džiaugsmas; šalimais stovėjo dar pora vyrų. Šimtininkas iš apdaro pažino juos piemenis esant.

Senis kalbėjo:

— Tik pagalvok! Tai Jis, Išganytojas, Kristus, taip ilgai visų laukiamas iš Dovydo giminės. Pats Angelas pranešė apie tai. Sakė: „Gimė jums Išganytojas. Dievas liudininkas, kad ne sapnas, o tikrovė. Mes patys matėme Jį ir Motiną. Ten Jis, urve... Paskubėk ir nusilenk".

Minia, pažadinta iš miego, klausėsi nustebusi.

Pasigirdo paskiri šauksmai:

— Kas jūs?

— Iš kur?

— Apie ką kalbate? Ką matėte?

— Koks Išganytojas?

Girdėjote, jie angelus matė ir kalbėjosi... Gimė Kristus.

— Mes esam piemens. Ganėm naktį savo bandas, štai mes visi, — parodė ranka dar keletą vyrų. Buvo šalta, dangus nuo žvaigždžių žėrėte žėrėjo. Staiga pasidarė šviesu, daug šviesiau nei dieną. Visas dangus nušvito. Pasigirdo nepaprastai gražūs balsai — — Nesibijokite! Skelbiu jums linksmą žinią: „Šiandien Dovydo mieste gimė Išganytojas. Rasite Jį urve gulintį ėdžiose ant šieno". Girdėjosi giesmė: „Garbė Dievui aukštybėse".

Po kurio laiko dingo šviesa, nutilo giesmė. Ir vėl viskas buvo, kaip pirma. Vėl mirguliavo žvaigždės danguje. Nurimę ir atsikvošę iš baimės atkeliavom čionai ir radom visa taip, kaip angelų buvo sakyta.

Šimtininkas išvydo urve nepaprasto grožio moteriškę, visai dar jauną. Jos veide spindėjo dieviška didybė, nežemiškas gerumas. Ėdžiose ramiai miegojo Kūdikėlis. Tiesa, aplinkuma buvo labai paprasta. Tačiau dangus pats sakė ką kita. Vidujinio balso verčiamas puolė romietis ant kelių ir maldavo: „Pasakyk, ar Tu esi Tas, visų tautų laukiamas?"

— Žiūrėkit, žiūrėkit, romietis su paties imperatoriaus žiedu ant rankos nusilenkė Kūdikiui — pasigirdo balsai iš minios.

Baltas, kaip žydinti obelis, senis izraelitas, tiesdamas prieš save rankas, kartojo pranašystę:

— Aplankė Jehova savo tautą. Galingas ir stiprus Viešpats neapleido jos. Garbė Dievui aukštybėse, ramybė žemėje.

* * *

Romietis, užleidęs savo kambarį Dieviškai Motinai, niekam nieko nesakydamas, iškeliavo. Ir tik viešbučio tarnas matė, kad šis daug kartų skaitė Izajaus pranašystę: „Pagimdys Mergelė Kūdikį ir pavadins Jį — Emanuėliu, kas reiškia — Dievas su mumis."Su tais žodžiais iškeliavo šimtininkas į Romą.

V. Š.

ABISINIJOS FAŠISTAI...

Abisinijos vicekaralius maršalas Graziani prima Adis Abeboje jaunųjų abisinų, suorganizuotų į fašistines draugijas, paradą.

GYVENIMO VERTĖ

Dažniausiai žmogaus gyvenimas yra matuojamas kalendorinių metų skaičiumi. Šis matas, žiūrint iš visuomeninės kertės, nėra visai tikslus, nes gyvenimo vertę sudaro ne pragyventų metų kiekis, bet žmogaus įgautų įspūdžių, pergyvenimų ir nuveiktų darbų suma. Todėl gyvenime žmogus turi siekti įspūdžių, pergyvenimų ir nuveiktų darbų padauginimo, kitaip tariant savo gyvenimo praturtinimo. Šis siekimas yra mokslo, civilizacijos ir pažangos pagrindas.

Du yra žmogaus gyvenimo praturtinimo šaltiniai: a) kultūros ir civilizacijos laimėjimai ir b) tinkamas laiko naudojimas.

Kad geriau galėtume suprasti, ką nūdien žmogui duoda civilizacijos pažanga, reikia mintimis grįžti dviem šimtmečiais atgal. Pamatysim, koks nuobodus ir skurdus buvo tuomet žmogaus gyvenimas.

Kultūrai ir civilizacijai plisti reikalinga yra gera komunikacija. Prieš du šimtu metų jos stovis buvo labai menkas. Tuomet nebuvo geležinkelių, automobilių, garlaivių ir kitų medžiaginių susisiekimo priemonių. Žmonės keliaudavo pėsti arba važiuoti, pasikinkę gyvulį. Bet tokia susisiekimo priemonė buvo labai varginanti ir negreita, o tais laikais dargi pavojinga, nes kiekviename kelio pasisukime galėjo būti plėšikų arba laukinių žvėrių užpultas. Todėl tų laikų žmogus sėdėdavo savo gyvenamoje vietoje ir vengdavo vykti į tolimesnius kraštus, kur būtų galėjęs praplėsti savo patyrimų ir pažiūrų akiratį. Jis visą mokslą, išmintį ir pergyvenimus semdavo iš siaurų savo gyvenamosios vietos ribų.

Tais laikais nebuvo pašto. Žinios apie kitų šalių įvykius plito labai pamažu. Jos buvo perduodamos iš lūpų į lūpas arba per pasiuntinius. Tokiu būdu perduotos žinios dažnai neatitikdavo teisybę, buvo pasenusios ir nustodavo savo reikšmės.

Be to, žmogus neturėjo gyvenamajame name tinkamų apšvietimo priemonių. Jo darbo diena tęsdavosi tol, kol dangaus skliaute švietė saulė. Užėjus sutemoms, artinantis nakčiai, jis turėjo nutraukti visus darbus. Vasaros metu nebuvo vargo, bet atėjus žiemai jo gyvenamoji diena labai sutrumpėdavo.

Pagaliau tais laikais nemokėta įkinkyti ir naudotis gamtos jėgomis. Visus darbus žmogus atlikdavo pats arba gyvulių padedamas.

Tokiomis jėgomis naudojantis negalima buvo nuveikti darbų, kurie reikalavo didesnių pastangų.

Bet visi išvardyti žmogaus gyvenimo trūkumai seniai jau prašalinti. Nūdien susisiekimo priemonėmis galime tik pasidžiaugti.

Miestus, miestelius jungia geležinkelio bėgiai, kuriais dumia pilni žmonių ir prekių traukiniai. Pakilę į padanges orlaiviai per kelias valandas perskrenda vandenynus. Tiesiais ir lygiais keliais lekia automobiliai. Didžiuliai laivai plauko jūromis, jungdami visas pasaulio dalis.

Ir netolimi tie laikai, kada uždarytuose orlaiviuose, pakilę 12 tūkstančių metrų aukštyn, skrisime per valandą 1200 kilometrų. Šis greitis yra artimas balso greičiui ir yra lygus žemės sukimosi greičiui. Lakūnas, lekiantis tokiu greičiu į vakarus, išilgai lygegretės, einančios per Varšuvą, visai nepastebės laiko bėgimo, nes saulė visuomet švies jam vienodai ir atrodys, lyg nejudanti. Taip aukštai pakilęs vis dėlto nenustos sąryšio su žmonėmis, pasilikusiais žemėje. Kiekvienu metu galės radio pagalba su jais susikalbėti.

Dar didesnė pažanga nūdien atsiekta kitose srityse, apie kurias prieš 200 metų gyvenęs žmogus negalvojo, nė sapnavo. Elektros jėgų pritaikymas šviesai davė galimybės prašalinti nakties tamsumas ir pailginti darbo dieną. Telefono, telegrafo ir radio pagalba galime girdėti apie įvykius, kurie už kelių tūkstančių kilometrų nuo mūs įvyksta. Dar svarbesnis yra televizijos išradimas, kuris ne tik leidžia girdėti bet ir matyti.

Jei dabar palyginsime mūsų gyvenimo sąlygas su prieš 200 metų gyvenusio žmogaus sąlygomis, tai pamatysime, kad jos mūsų gyvenimą praturtino.

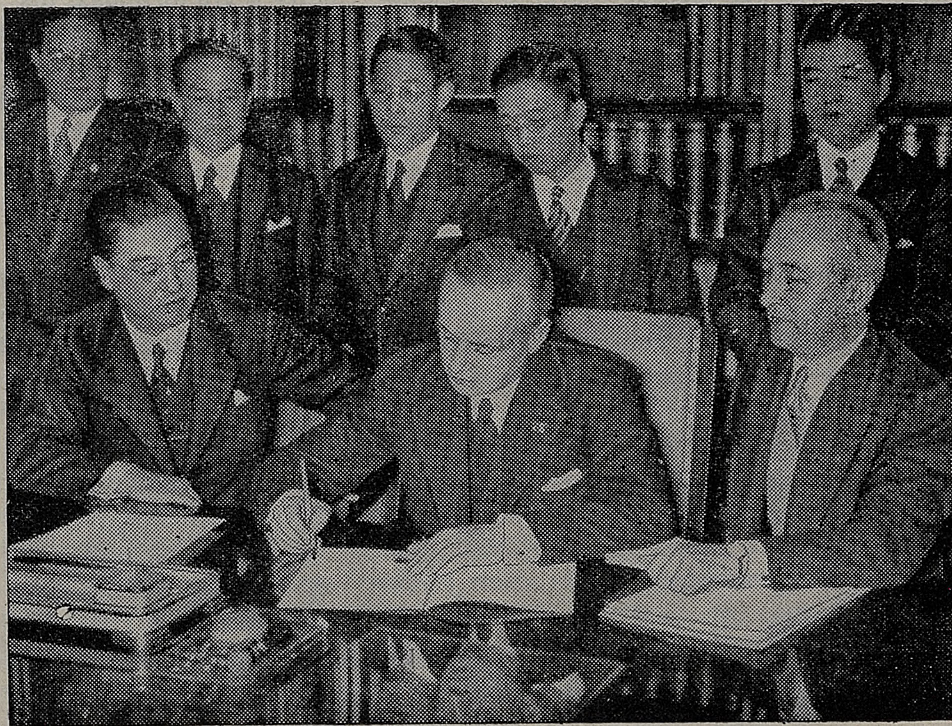
Komunikacijos patobulinimas, gamtos jėgų įkinkimas ir minčių greito pasikeitimo priemonių išradimas — tai veiksniai, kurie kelia kultūrą ir siekia visuomenės tobulėjimo.

Iš visų gėrybių, kuriomis naudojasi žmogus, laikas yra didžiausias ir brangiausias turtas. Gamta apdovanojo žmogų juo gana šykščiai.

Žmogaus gyvybė pasirodo žemėje, lyg trumpalaikė liepsnelė, kuri dega visai neilgai ir gesta amžinai.

Tos liepsnelės buvimo laikas, palyginus

VOKIEČIŲ - JAPONŲ SUTARTIS

Neseniai Londone buvo pasirašyta vokiečių-japonų sutartis, nukreipta prieš kominterną. Ši sutartis sukėlė didelę politinę audrą ir padarė tai, kad buvo atnaujinta anglų-prancūzų bičiulystė.

su mus supančio pasaulio buvimu yra labai menkas ir trumpas.

Be to, laikas, priešingai kitiems šio pasaulio turtams, turi tą skirtingą ypatybę, kad negalima jo sukrauti, paslėpti ir apsaugoti nuo pražūties. Lekia jis nepermaldaujamas visuomet pirma mūsų, be mūsų noro ir valios. Ir šis turtas, kuomet nors mūsų neišnaudotas, žūna negrąžinamai. Kiekvienas laikrodžio rodyklės stukterėjimas yra prabėgusios sekundės patvirtinimas. Jau tos sekundės negalima sugrąžinti už jokius turtus.

Kokia yra visiems prieinama priemonė, kuri gyvenimui suteiktų didesnę reikšmę ir jį praturtintų? Šia priemone yra planingas laiko naudojimas.

Reikia pastebėti, kad paskutiniame šimtmetyje pasireiškusi didelė kultūros pažanga charakteringa vis didesniu laiko naudojimo mokėjimu ir darbo našumo pakėlimu. Visai yra teisingas posakis: „Darbas kultūringam žmogui yra malonumas, o laukiniam — nelaimė".

Ne visi žmonės ir ne visos tautos moka lygiai naudotis laiku. Yra tautų, kurios vadovauja pasauliui, pasižymi gerbūviu, moksle, technikoje bei pramonėje pasiekė labai daug, nors gyveno, palyginti, neturtinguose kraštuose. Tai jos pasiekė gerai sunaudodamos laiką.

Amerikos Jungtinių Valstybių visuomenė, kuri pasaulyje yra turtingiausia, yra įsitikinusi, kad protingas laiko sunaudojimas yra dabartinės kultūros svarbiausias ramstis. Todėl visų Amerikos mokyklų ir kitų įstaigų programose pirmon vieton yra statomas reikalavimas—išmokyti jaunimą tinkamai naudoti laiką.

Taip pat yra tautų, slenkančių pažangos gale. Nors jos naudojasi pažangos laimėjimais, nūdien visiems prieinamais, bet jos visai neprisideda prie šios pažangos aukštesnio pakėlimo. Šios tautos pasižymi mažu darbo našumu, kylančiu iš nesugebėjimo ir nemokėjimo tinkamai naudoti laiką. Jos yra neturtingos; jų pragyvenimo laipsnis yra žemas. Geriausiai tai patvirtina piliečių metinis pelnas. Pavyzdžiui, Lenkijos gyventojo vidutinis metinis pelnas siekia 400 aukso frankų, kai tuo tarpu Amerikos J. V. gyventojas pelnijasi 2500 aukso frankų. Iš šių sumų Lenkijos gyventojas išleidžia pragyvenimui 280 aukso frankų, o Amerika — 850 aukso frankų. Likusios sumos yra skiriamos kultūros reikalams.

Tie biudžetai, paimti tiems patiems žmonių skaičiams, rodo, kad pastarosios gyventojų pelnas yra labai mažas ir kad fiziologinis ir kultūrinis gyvenimo laipsnis yra labai menkas. Amerikoje kiekvienas geresnis darbininkas turi savo moderniškai įrengtą namuką ir automobilį, kai tuo tarpu Lenkijoj šie dalykai yra laikomi prabanga ir juos įsigyti gali tik turtuoliai.

Amerikos farmeris (ūkininkas), turėdamas 100 margų žemės ir laikydamas 6 arklius ir 12 karvių, apdirba savo žemę su vienu sezoniniai samdomu darbininku, visai nesinaudodamas traktoriais ir kitomis didelėmis mašinomis. Aštuntą dalį iš ūkio gautų produktų suvartoja savo šeimynos pragyvenimui, o kitas septynias dalis parduoda. Todėl amerikietis ir yra turtingas. Jis tokio gerbūvio pasiekia, išnaudodamas kiekvieną laisvą minutę darbui.

Šie pavyzdžiai parodo, kokį svarbų vaidmenį vaidina tinkamai išnaudotas laikas ir drauge išaiškina, kodėl yra žemas kultūros laipsnis tų visuomenių, kurios nemoka naudoti laiko.

Laikas gali būti visur ir visuomet tinkamai išnaudotas, jei mūsų veiksmams vadovauja protinga mintis. Reikia jį taip suskirstyti, kad dalis būtų skiriama darbui, kuris duoda pragyvenimą, ir mokslui, nes kiekvienas žmogus turi daug mokintis. Taip tvarkydami laiką, praturtinsime savo gyvenimą ir būsime naudingi visuomenei. *P. V—as.*

Gruodžio mėnuo — lietuviškos spaudos propagandos mėnuo! Tad skaitykite ir platinkite vienintelį iliustruotą jaunimo laikraštį-žurnalą — „Jaunimo Draugą".

Pasaulinis krizis smarkiai palietė Anglijos Uelso kasyklų darbininkus, atimdamas jiems duoną. Vaizdely parodoma, kaip Anglijos karalius, susirūpinęs bedarbių likimu, lanko juos, norėdamas vietoje susipažinti su jų būkle ir pageidavimais.

KAIP SKAITYTI KNYGOS IR LAIKRAŠČIAI?

Mūsų visuomenėje yra jau nusistovėjusi tvarka, kad prasidedant žiemai, skelbiami spaudos platinimo mėnesiai. Paprastai, spaudos platinimui skiriamas gruodžio mėnuo, bet tai tik spaudos platinimo pradžia, nes, iš tikrųjų, spauda platinama per visą žiemą. Tada, mat, mūsų žmonės, — ypač gyveną sodžiuje, turi daugiausia laiko pasiskaityti knygų ir laikraščių. Be to, žiemos metu ir vienas kitas skatikas greičiau tautiečio kišenėje atsiranda. Žinoma, dažnai atliekamą skatiką išleidžia kokiems nors menkniekiams, bet yra tokių, kurie tą atliekamą skatiką skiria laikraščiui išsirašyti.

Manome, kad spaudos platinimo metu bus labai pravartu pakalbėti, kaip reikia skaityti knygos ir laikraščiai? Iš pirmos pažiūros šis klausimas atrodo labai paprastas, nes kas moka bent kiek skaityti, tas turėtų žinoti ir kaip reikia skaityti. Bet iš tikrųjų ne taip yra paprasta, kaip atrodo. Pasitaiko, kad netgi gerai mokantieji skaityti ir rašyti nežino, kaip reikia skaityti knygos ir laikraščiai.

Kad galima būtų atsakyti į klausimą, kaip skaityti knygos ir laikraščiai, reikia pirmiausia pasiklausti save: kam mes skaitome knygas ir laikraščius? Be abejo, kiekvienas atsakys: knygas ir laikraščius skaitome tam, kad įgytumėm daugiau visokių žinių, kad žinotumėm, kas dedasi plačiajame pasaulyj, žodžiu sakant, kad būtum žmonės apsišvietę, kultūringi, apie viską daugiau ar mažiau nusimaną. Kitaip tariant, knygas ir laikraščius skaitome todėl, kad iš to turime didžiausią dvasinę naudą. Būdami apsišvietę, galime geriau sutvarkyti ir savo medžiaginį, kasdienį gyvenimą. Taigi, apskritai imant, knygas bei laikraščius reikia skaityti taip, kad galima būtų ištraukti iš jų sau kuo daugiausia naudos. O tatai yra juk kiekvienam pasiekiama, kas tik moka prisilaikyti tam tikrų skaitymo dėsnių. Dėsniai tie yra labai paprasti.

Pirmiausia, skaitant knygas, yra be galo svarbu mokėti susikaupti, atkreipti savo dėmesį tik į skaitomą dalyką. Tas, kurs skaito neva knygą, o iš tikrųjų tuo pačiu metu klauso, ką kiti kalba, arba, skaitydamas visai apie ką kita galvoja,—daro negerai. Iš tokio skaitymo maža naudos. Aišku, kai kada žmogui yra sunku susikaupti; yra, sakysim, ko nors labai susinervinęs, arba pirkioje nėra ramumo, bet tada geriau visai neskaityti. Nepatartina taip pat ilgai be pertraukos skaityti, nes pavargus protui, taip pat neįmanoma reikiamai susikaupti. Paskaičius kokią valandą ar dvi valandas, reikia padaryti mažą pertraukėlę, o po to imtis darbo.

Daugelis jaunuolių mano, kad geras yra dalykas perskaityti daug, kuo daugiausia knygų. Žinoma, gerai daro tie, kurie daug skaito. Bet skaitymas nelygu skaitymui. Vienas skaito taip, kad viską, ką skaito, suprastų ir atsimintų, kad iš to turėtų kokią naudą, kitam gi rūpi tik kuo daugiausia knygų perskaityti, kad galėtų draugams pasigirti, kad jis yra tiek ir tiek knygų perskaitęs. Tokie skaitytojai menki skaitytojai. Jie yra daug perskaitę, bet nedaug arba ir visiškai nepamena, ką yra perskaitę. Paprastai atsimena tik knygos pavadinimą, o turinio seniai jau galvoje nė pėdsako nebeliko.

Svarbu perskaityti, kad ir nedaug knygų, bet gerai, atsidėjus. Svarbu skaitomą knygą gerai suprasti, gerai suvirškinti jos turinį.

Dabar keli žodžiai dėl pačio skaitymo. Daugelis yra įpratę skaikyti patylom, kiti gi mėgsta skaityti garsiai. Patartina tačiau skaityti garsiai. Mat, garsiai skaitant galima geriau dėmesį sukaupti. Be to, geriau įprantama skaityti. Drąsiau tada ir viešai kas nors paskaityti. Svarbu taip pat, kad garsiai skaitančio ir visi namiškiai gali pasiklausyti.

Kadangi žmogaus atmintis nėra amžina, dažnai ir labai įstrigusieji galvon dalykai pamirštami, tai patartina būtų skaitytojams šį tą iš perskaitytos knygos ar laikraščio užsirašyti. Tam reikėtų turėti tam tikrą sąsiuvinį. Kas netingi, galėtų padaryti visos knygos santrauką, kiti gali užsirašyti gražesnius posakius arba, kaip sakoma, aukso mintis.

Skaitant, pasitaiko daug nesuprantamų, svetimų, dažnai tarptautinių žodžių. Visa tai taip pat reikėtų užsirašyti tam tikrame sąsiuvinėlyj. Galima išsirašyti ne tik atskirą žodį, bet visą sakinį, kad lengviau galima būtų svetimą žodį išaiškinti. Nesuprantamų žodžių paaiškinti galima paprašyti savo draugų, jeigu jie yra daugiau apsiskaitę. Galima taip pat kreiptis tuo pačiu reikalu į vietos inteligentus. Po Naujų Metų „Jaunimo Draugas" įves tam tikrą skyrių, taigi kam bus kas nors neaiškaus, skaitant knygas ar laikraščius, galės siųsti savo klausimus „J. Dr." redakcijon, o ji pasistengs visiems viską paaiškinti.

Baigiant, norėtųsi pasisakyti šis tas ypatingai apie laikraščių skaitymą.

Paprastai laikraščiuose randama visokių žinių, iš visokių sričių. Šitokiu būdu stengiamasi padaryti laikraščiai visiems įdomūs. Stengiamasi taip pat surinkti laikraštyje tokias žinias ir straipsnius, kurie būtų skaitytojams naudingiausi. Bet ne kiekvienas skaitytojas, tą gerą redaktorių norą supranta. Yra, žinia tokių, kurie labai atsidėję perskaito kiekvieną laikraščio numerį, bet pasitaiko, ir tai labai daug tokių, kurie pasitenkina perskaitę vieną kitą žinelę—korespondencijėlę, ir tuo baigiasi visas laikraščio skaitymas. Vėl kiti pasitenkina, tik peržiūrėję paveikslėlius. Kai šitaip daro nemokantieji skaityti, tai nėr kas jiems prikišti, bet nesmagu, kai taip daro mokantieji skaityti...

Laikraštis, kaip ir knyga, reikia atsidėjus skaityti. Negana tenkintis tik trumputėmis žinelėmis, reikia skaityti ir ilgesni straipsniai. Kiekvienas straipsnis duos nemaža naudos. Perskaičius vieną kitą ilgesnį straipsnelį, atsiras noras nuolat skaityti rimtesni straipsniai.

Kai bus suprasta laikraščio ir knygos reikšmė, kai spausdintas žodis bus visų mūsų pamėgtas ir išmoktas kaip reikiant skaityti,— tada bus lengviau ir mūsų spaudą platinti.

Tulminas.

Jaunuoli, ar žinai, kad geriausias tavo draugas ir geresnin rytojun vadovas yra lietuviškas spausdintas žodis. Tad talkon lietuviškos spaudos platinti!

Tėvynei

Lietuva, Tėvyne, šalele gimtoji,
Tave karštai myli mano širdis,
O tėviške miela, Tėvyne brangioji,
Kada mums giedresnis rytojus nušvis.

Ar sugrįš dar amžiai garsaus Gedimino,
Ar Vytauto Didžiojo dvasia dar pabus,
Ar žus piktas vargas, kurs mus kankina,
Ar greit mūsų broliai iš miego atbus?

Tikiu, dar sulauksim mes laimės gadynę,
Išnyks tamsios dienos, vargai žus pikti,
Į šviesų rytojui vainiką nupynę,
Žygiuosim sutikti laimužės dienų.

Austrija ir Vengrija

(Iš ciklo: „Mūsų kelionė po Europą").

Ligi Didžiojo karo pabaigos Austrija ir Vengrija sudarė vieną didelę valstybę. Tai buvo monarchija, nes valstybės priešakyj stovėjo ciesorius. Po karo Austro-Vengrija suskilo į dvi atskiras valstybes, kurios dabar valdosi savarankiškai. Iš tikrųjų Austro-Vengrija ne pati suskilo, bet buvo santarvininkų suskaldyta. Mat, Austro-Vengrija kariavo Vokietijos pusėje. Taigi valstybės—santarvininkės, laimėjusios karą, apkrovė tam tikrais sunkumais ne tik Vokietiją, bet ir jos sąjungininkes. Kadangi Austro-Vengrija, jeigu ji būtų palikta nesuskaldyta, galėtų būti didelė pajėga vidurio Europoje, tai santarvininkės, t. y. Anglija, Prancūzija ir kitos valstybės ją suskaldė į dvi valstybes, su kuriomis paskiau buvo pasirašytos pokarinės sutartys, kuriomis dabar nei Austrija, nei Vengrija nėra patenkintos. Ypač Vengrija taikos sutartimi nėra patenkinta, nes ji turėjo išsižadėti daug savo žemių.

Subyrėjus Austro-Vengrijos monarchijai, ciesoriui teko dangintis svetur. Dabar tik, kaip žinia, vėl kalbama apie Habsburgų dinastijos grąžinimą Austrijoje ir Vengrijoje.

Austrija pagal naują konstituciją yra respublika, susidedanti iš 9 provincijų, sujungtų federacijon. Tai visiškai panašiai, kaip kadaise buvo Vokietijoje. Provincijos arba sudėtiniai kraštai yra šie: Žemutinė Austrija, Aukštutinė Austrija, Salzburgas, Štirija, Karintija, Tirolis, Voralbergas, Burgenlandas ir Viena, kuri sykiu su apylinkėm sudaro atskirą provinciją. Kiekvienas toks sudėtinis kraštas turi tam tikrą valdimosi laisvę arba autonomiją (savivaldą).

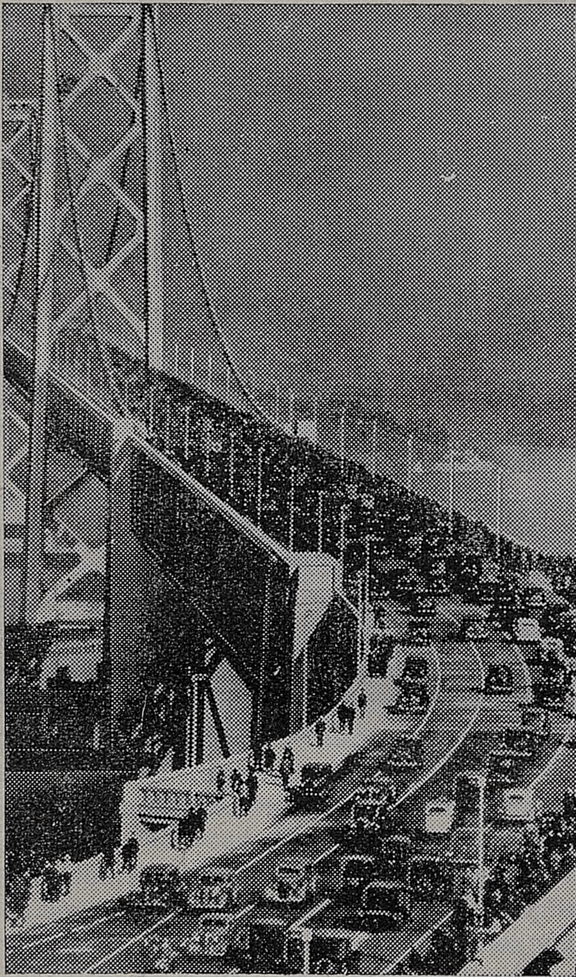
Austrijoje žmonės daugiausia verčiasi žemės ūkiu ir gyvulių auginimu. Sėjama daugiausia rugiai, avižos ir kviečiai. Pramonė yra išaugusi tik pačioje Vienoje, Štirijoje bei Karintijoje (geležies pramonė) ir Salzburge (druskos pramonė).

Dabartiniu metu Austrijoje yra apie $6^1/_2$ milijono gyventojų. Visi gyventojai yra vokiečiai, katalikai. Nors austrai yra vokiečiai, bet jie nemėgo visą laiką Vokietijos vokiečių, ypač hitlerininkų. Austrija nuolat laikėsi atokiau nuo Vokietijos, tik paskutiniuju laiku šios valstybės kažkaip suartėjo, pasirašius draugingumo sutartį.

Visi vokiečiai paprastai sveikinasi, sakydami „Guten Tag", austrai gi šitokio sveikinimosi nepakenčia, jie susitikdami sako: „Gruess Gott" — lietuviškai: „Garbė Dievui". Tai, vadinas, katalikiškas pasisveikinimas, gi „labą dieną", pasak austrų, sako tik nekrikščionis, ir su tokiu, esą, austrai ne labai nori kalbėtis.

Austrijos kraštovaizdis yra labai įvairus. Yra gražių žemumų ir kalnų, tarp kurių vinguriuoja mėlynasis Dūnojus, gražiai aprašytas austrų literatūroje ir įamžintas austrų muzikoje. Pastebėtina, kad yra, berods, keletas lietuviškų senovinių dainų, kuriose yra minimas tas tolimasis Dūnojėlis.

Važiuojant padūnoju, matyti, kaip ant kalvų

Tarp San Francisko ir Oacland salos yra pastatytas 17 kilometrų ilgio tiltas; jo pastatymas kaštavo daug milijonų; jis ilgiausias visam pasaulyje. Pastatytas pagal paskutinius technikos reikalavimus. Jį iškilmingai atidarė pats U. S. A. prezidentas Rooseveltas.

viršūnių riogso senoviškos pilys ir kitokios istorinės liekanos. Austrijoje yra dar labai daug dvarų. Po karo ten buvo pradėta vesti žemės reforma, bet nebaigta. Pakelėse matyti didžiausi laukai vynuogių. Tačiau iš vynuogių austrai nedaug teturi pelno.

Austrijos sostinė — *Viena*. Tai vienas didesnių Europos miestų, turįs apie 2 milijonu gyventojų. Kaip Austrijai, šis miestas yra perdidelis. Mat, kai buvo viena Austro-Vengrijos valstybė, viena buvo taip pat sostinė tos didžiosios monarchijos, ir Viena savo didumu atitiko monarchijos didumą, bet Austrijoje Viena yra, kaip sakoma, didelė mažo kūno galva.

„Pakraščiais Viena—sako Matas Šalčius—yra tokia pat paprasta, kasdieninė, kaip ir šimtai kitų miestų, bet juo gilyn į miestą, juo jis įdomesnis. Ypač graži Vienos širdis, vadinamasis „Ringas". Tas Ringas tai tikra rūmų simfonija. Jo rūmai dailesni vieni už kitus: visi darnių klasinių stilių. Jų priekiai padabinti statulomis, gėlynais, fontanais. Gatvės apsodintos senais medžiais. Šie visi rūmai milžiniško masto; statyti senosios Austro-Vengrijos laikais, ir Ringas buvo jos būstinė.

Viena neabejojamai yra vienas gražesniųjų Europos miestų. Grožio jai teikia labai pavaizdžios padūnojų apylinkės. Pats Dūnojus didelio įspudžio ties Viena nedaro. Mūsų Neris ties Vilniumi yra nepalyginti gražesnis.

Viena prieš karą buvo praminta „linksmoji Viena". Ji tuomet buvo bene gyviausias Europos metropolis (miestų motina), labai mėgiamas svetimtaučių. Šių dienų vieniečiai iš paskutiniųjų rūpinasi tą Vienos vardą palaikyti. Kavinėse naktimis senoviškai aidi muzika, mirga prie durų spalvotų šviesų reklamos... Bet, vis dėlto nūdienė Viena, nebe prieškarinė Viena.

Vengrija yra didesnė už Austriją ir gyventojų skaičiumi ir užimamu plotu. Vengrijoje yra apie 9 milijonai gyventojų. Gyventojų daugumą sudaro vengrai arba hungarai. Kitaip jie dar madžiarais vadinami. Be to, Vengrijoje yra nemaža vokiečių, žydų ir čigonų.

Vengrai yra suomių giminės tauta. Šių dienų Vengrijoje jie atsirado 9-tame amžiuje po Kristaus gimimo. Jie čia įsikūrė, priėmė krikščionybę, ir sudarė valstybę, kuri buvo savarankė ligi 16-tojo amžiaus pusės, kada dalis vengrų buvo turkų nukariauta, o kita dalis atiteko austrams. 18-tajame amžiuje turkai buvo išvyti, ir visa Vengrija atiteko austrų monarchijaj, vėliau betgi vengrai iškovojo iš austrų tam tikras laisves, ir buvo sudaryta Austro-Vengrijos monarchija unijos pagrindais.

Vengrai daugiausia vidutinio ūgio, raumeningi, su juodom akim ir juodais plaukais. Vengrai labai muzikali tauta, gal būt muzikališkiausia iš visų kitų tautų.

Svarbiausias šalies gyventojų darbas yra

žemės dirbimas ir gyvulių auginimas. Pervažiuokim per Vengriją motociklu drauge su Matu Šalčiumi.

„Iš pirmo žvilgterėjimo matyti, kad Vengrija—tikras žemės ūkio kraštas ir labai derlingas. Laukuose visur arti vienas kito šiaudų kūgiai, kaip kalnai. Sėjama daugiausia kviečiai ir kukurūzai.

Vengrijos ūkininkai gyvena kaimuose ir dvaruose. Dvarai po karo Vengrijoj išliko beveik nedalyti. Valdo tuos dvarus senos vengrų bajorų, dažniausiai grovų, giminės.

Vengrų kaimas visai kitokis, negu Austrijoj ar Vokietijoj. Čia kaimas pusantro ar dviejų kilometrų ilgio, ir jame troba prie trobos vienoj ir kitoj kelio pusėj. Visos jos pastatytos galais į kelią, visos iš molio krėstos, visos žemos, meldais dengtos, nedideliais langeliais ir nubaltintos. Tuo jos labai primena ukrainiečių „chatas". Ukrainoj toks juodžemis, kaip ir Vengrijoj, ir tokios pat „chatos". Vadinasi, ir vienur ir kitur juodžemis nustatė ir vienodų kaimų vaizdą. Kiemai iš visų keturių pusių apsupti suglaustais trobesiais ir sudaro visai uždarą gardą; juose Vengrijos ūkininkai su savo arkliais, plačiaragiais jaučiais, riebiom kiaulėm ir „valackinėmis" avimis sudaro savotišką uždarą draugę. Kiemuose įtaisytos gana gilios pastogės, po kuriomis galima pasislėpti nuo smarkių vasaros saulės spindulių. Medžių šiuose kaimuose nematyti. Vengrijos, kaip ir Ukrainos, juodžemiuose medžiai nemėgsta augti. Aplink kaimus nematyti laukų galo. Vengrijos juodžemiuose nederlių bemaž nesti. Duonos čia visuomet pakanka patiems gamintojams ir dar apsčiai lieka parduoti. Vengrija yra didžiausias vidurinės Europos aruodas. Pasaulinio karo metu ji maitino dešimtmilijonines vidurinės Europos valstybių armijas.

Tarp kaimų vietomis raudonuoja miesčiukai ne miesčiukai, pilys ne pilys, bet gana to, kad mūrai. Tatai yra dvarai. Jie susideda paprastai iš erdvių, dažnai įstaikingų rūmų, cukraus, spirito, alaus dirbtuvių ar malūnų, kurių aukšti kaminai iš tolo matyti. Į juos nuo laukų iš visų pusių nutiesti kilnojamieji siauri geležinkeliukai, kuriais arkliais ar žmonių jėga privežami burokai, grūdai ir kitokia žaliava perdirbti. Vengrija, nors ir žemės ūkio kraštas, bet kartu ir pramoninga šalis. Darbininkai, pabaigę darbą laukuose, randa jo žiemą dirbtuvėse, ir ūkininkai parduoda užsieniui ir miestui jau apdirbtus daiktus — miltus, mieles, alų, cukrų ir kitus reikmenis, ir už juos brangiau gauna, negu už tų daiktų žaliavą. Tokis ūkis kelia kaimo kultūrą ir kaimus daro labai panašius į miestus".

Vengrijos sostinė — *Budapeštas.*

Paruošė *A. P.*

ISPANIJOJ KARAS...

Žiaurios tarpusavio ispanų skerdynės nepasibaigia. Vaizdelyje matome Madrydo gatvėje raudonąją už smėlio maišų pasislėpusią kariuomenę.

SKURDAS DĖL TURTŲ PERTEKLIAUS

Jau kelinti metai, kai pasaulis pergyvena didžiausią nelaimę. Šią nelaimę įprasta vadinti kriziu. Tiesa, apie krizį šiandien bent kiek mažiau teberašoma, atrodytų, kad padėtis jau linksta gerojon pusėn. Deja, laimingų prošvaisčių dar nesimato. Bedarbių visose šalyse priskaitoma milijonai, skurdas brėžia vis platesnį ratą, smaugdamas išblyškusius veidus. Valstybių vyriausybės, visoki galvočiai dairosi išeities, bet tuo tarpu niekur jos negali surasti. Kai kur bedarbiams teikiamos pašalpos, steigiamos vadinamosios darbo stovyklos, kur bedarbiai gauna darbo su tam tikru atlyginimu, vedami vadinamieji viešieji investiciniai darbai, bet tai dar ne išeitis, tai dar nereiškia anaiptol viso sunkumo pašalinimo. Tai tik laikinis spragos užkimšimas. Bet ir nelengva dabartinėse politinėse sąlygose išeitis surasti. Daugelis kraštų, palyginus su prieškarine padėtimi, savo buitį pataisė, bet vis tiek skurdo nepašalino.

Šiandie visas pasaulis sudaro vieną didelį organizmą, todėl stengiamasi bendromis jėgomis surasti kokią nors iš esamos padėties išeitį, bet nieko neišeina. Londono ekonominė konferencija, sušaukta prieš keletą metų, buvo organizuojama su didele viltimi, bet, pasirodė, kad ir visų valstybių atstovai nieko negalėjo sugalvoti, panašiai, kaip nieko gero nesugalvota ir nenutarta nusiginklavimo konferencijoje.

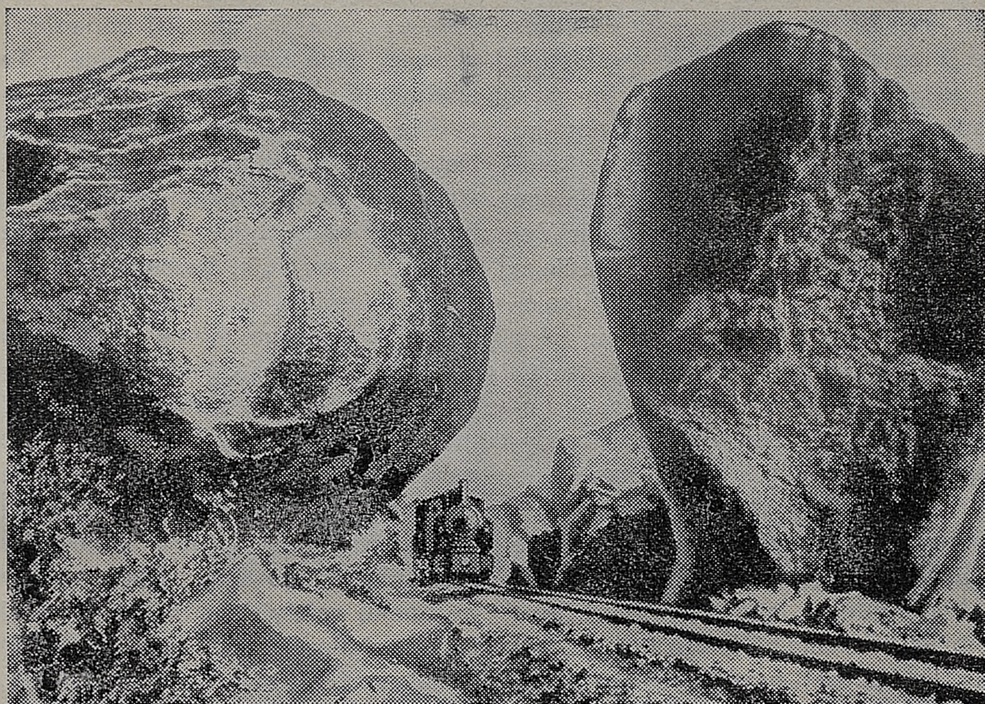
Ir iš kur tas minių skurdas? Devynioliktame šimtmetyje vienas anglų ekonomistas— Malthus išrodinėjo, kad ateityje ištiks žmoniją didelis skurdas, žmonės nesuspės tiek pagaminti gaminių, kiek bus reikalinga žmonėms savo gyvenimiškus reikalus patenkinti. Jis, mat, buvo pastebėjęs, kad žmonių prieauglis auga geometrine progresija, tai yra, kaip: 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128 ir t. t., tuo tarpu, kai gamtos turtai ir apskritai gamyba auga tik aritmenine progresija, tai yra, kaip: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Jeigu tam tikrus produktus, kuriuos žmogus perkasi savo reikalams, paimsime, kaipo vienetą, tai, begretindami Malthus'o paduotą žmonių prieauglį ir produkcijos prieauglį, pamatysime, kad vienam žmogui atitinka vienas produktų vienetas, dviem žmonėm—du vienetai, keturiems žmonėm—trys vienetai, aštuoniem žmonėm—keturi vienetai, šešiolikai žmonių—penki vienetai, šimtui dvidešimt aštuoniem žmonėm tenka tik 8 vienetai. Toliau šis santykis atrodo dar baisiau. Taigi išeina, pagal Malthus'ą, kad žmonių prieauglis žymiai greičiau auga, negu produktų prieauglis. Pasiremdamas savo išvadomis, Malthus ėmė išrodinėti gimimų skaičių sumažinimo reikalingumą, kitaip, esą, žmoniją ištiksianti baisiausia nelaimė.

Tiesa, pasaulį ištiko nelaimė, bet ne iš tos pusės, kaip Malthus pranašavo. Pasirodo, kad jo teorija buvo visiškai klaidinga. Kodėl? Todėl, kad šiandie, kada technika yra negirdėtai išaugusi, pagaminama kur kas daugiau, negu žmonės suspėja suvartoti, nors žmonių prieauglis nuo Malthuso laikų yra gerokai pašokęs. Apskaičiuojama netgi, kad jeigu pasaulyje būtų keturi milijardai (dabar yra 2 milijardai), žmonių tai dar galima būtų visi išmaitinti. Šitokią pažangą yra padariusi technika!

Bet kas iš to? Šiandie daugiau yra skurdžių ir alkstančiųjų, negu kadaise. Kadaise derliumi visi džiaugėsi. Dabartiniais gi laikais derlius yra kai kam greičiau nelaimė, negu laimė. Antai, Amerika, Kanada ir Australija springsta, prisikrovusios didžiausius sandėlius kviečių. Sukrauti kviečiai pūva, trunyje, kviečiais krosnys kūrenamos, Argentinoje naikinama kava, kažkuriame vėl krašte žvėjai, savo darbdavių įsakyti, leidžia atgal jūron pagautas žuvis. Tokių keistenybių šiandie pasitaiko labai daug. Kam visa tai daroma? Nagi tam, kad išlaikyti tų prekių aukštesnes kainas. Jeigu, pav., sukrautieji kviečiai būtų parduodami, tai jų kaina kaip mat nukristų ir gamintojai turėtų daug nuostolio, tai jie verčiau tuos gaminius laiko sukrovę arba sunaikina, negu turi pigiai parduoti. Tuo tarpu milijonai žmonių neturi ką burnon įdėti.

Štai kaip šiandie yra pasaulyje. Šių dienų pasaulį galima palyginti į tą vargšą, kuris, gulėdamos ant aukso skrynios, badu miršta.

Alm.

Kitados susisiekimas per kalnus buvo neįmanomas. Dabargi net per aukščiausius kalnus išvesti geležinkeliai, kuriais be vargo važinėja didžiuliai traukiniai.

Mūsų gimtasis kraštas

(Iš Tverečiaus padangės ir jos praeities)

Kiekvieno lietuvio yra šventa pareiga pažinti savo tautos praeitį. Mūsų jaunajai kartai, o ypatingai tiems, kuriems teko lankyti lietuviškos mokyklos, yra žinomi visi mūsų tautos didvyriai, jų garsūs žygiai bei darbai. Taipogi žinomi visi didesni miestai, jų kūrimosi, augimo ir smukimo istorija. Tas žinias mes randame Lietuvos istorijoje ir geografijoje. Be to, retkarčiais ir mūsų spauda apie tai parašo ir tuo nors dalinai supažindina savo skaitytojus. Tačiau apie savo krašto veikėjus, kaimų ir miestelių istorijas kaip ir nežinome. Jei žinome, tai labai maža. O vis dėlto tai žinoti yra labai svarbu, reikalinga. Juk kiekvieno mūsų krašto istorija yra visos mūsų tautos istorijos dalis.

Kur šiandie mūsų sodybos, kur niukso kaimai, bažnytkaimiai, ten mūsų senelių kitados gyventa. Tuomet kitoks buvo ir krašto vaizdas. Mes apie tai sužinome iš mūsų senelių pasakojimų arba padavimų. Bet, deja, tų senelių — istorikų skaičius diena dienon mažėja ir mažėja. Jie su savimi nusineša į šaltus kapus brangių turtų mūsų krašto praeičiai tirti.

Todėl kiekvienam reikėtų, kiek galima, daugiau surinkti apie tai žinių ir savo spaudoje parašyti. Šiuo kartu nors trumpai čia parašysiu apie Tverečiaus apylinkės praeitį.

Tverečiaus miestelis yra į šiaurės rytus už 124 kl. nuo Vilniaus, už 40 kl. nuo Švenčionių ir už 20 kl. nuo Adutiškio. Kuomet Tverečiaus miestelis įkurtas, tikslių žinių kaip ir neturime. Tik remiantis senų žmonių padavimais galima tvirtinti, kad stabmeldystės laikais jau čia gyveno lietuviai. Jie neva turėję ir savo šventyklą, kuri buvusi Jakštų sodyboje (dabar Rožanskio). Bet tam tikėti būtų sunku,

nes jokių apie tai tvirtinančių ir įrodančių dokumentų neturime. Taip pat toje vietoje, kur turėjo stovėti šventykla, jokios žymės nepasiliko. Vien tik yra aišku, kad tverečėnai anksčiau už kitus gretimų parapijų kaimynus buvo priėmę krikščionybę, nes jau 1501 m. buvo pasistatę pirmąją medinę katalikų bažnytėlę. Tuo pačiu laiku gretimose parapijose, pav., Adutišky, Daugėlišky ir Vydžiuose bažnyčių dar nebuvo. Tverečiaus bažnyčios fundatoriai buvo Jurgis ir Mikalojus Vargelavičiai. Dabar tokių pavardžių nėra visoje Tverečiaus parapijoje. Reikia manyti, kad tai bus buvę vienuoliai augustijonai, kurie čia jau anksčiau gyveno. Apie šios bažnytėlės statymą užsiliko kaip ir padavimas—apie tos bažnytėlės varpus.

Prie bažnytėlės stovėjusi aukšta medinė varpinė. Betraukiant varpus į varpinę, vienas atitrūkęs ir nuriedėjęs stačiai į Tverečiaus ežerą. Žmonės visokiais būdais jo ieškoję, bet nesuradę. Tik kuomet pradėdavę esamuoju varpu skambinti, tuomet nuskendęs varpas atsiliepdavęs. Medinė bažnytėlė stovėjo iki 1905 m. Vietoje jos tais pačiais metais buvo pradėta statyti nauja, didelė gotiško stiliaus bažnyčia, kuri užbaigta 1908 m. Per Didįjį karą ji buvo sunaikinta. Bokštai, stogas ir viena iš rytų pusės siena buvo gerokai rusų kanuolių apšaudyta. Altoriai, grindys ir vargonai vokiečių buvo išrinkti ir išgabenti arba vietoje sunaudoti karo reikalams.

Tuoj po karo, kol bažnyčia buvo šiek tiek sutaisyta, kurį laiką pamaldos buvo laikomos prie Daktarių sodžiaus vokiečių paliktoje iš lentų padirbtoje palapinėje.

1921 m. bažnyčia vėl buvo atnaujinta.

Nuo vietos pavadinimų dažnai ir apylinkės gyventojai gauna panašius pavadinimus. Pav., nuo Tverečiaus miestelio vardo ir šios parapijos gyventojus vadina tverečiniais arba tverečėnais. Ne taip senai dar, o ypač senesni apylinkinių parapijų gyventojai vadino ne tik tverečiniais, bet ir pociškiniais. Dabartinė jaunoji karta tebevadina vien tverečiniais — tvereciškiais.

Pociškiniais tverečėnus vadindavo nuo buvusio Lietuvos etmono, Trakų vaivados Petro Paciaus arba Počio. Jis, būdamas etmonu, vaivada, šalia kitų žemių, valdė ir Tverečiaus apylinkėje didelius žemės plotus—dvarus.

Tie dvarai buvo Dysnoje, Didžiasaly, Astrave - Papovkoje, Triluščiuose, Svyloje, Dzieškaučinoje, Pakalniškiuose, Guntaunykuose - Karališkiuose, Andriejevkoje, Jociūnuose ir Tverečiuje. Kalbant apie buvusį Tverečiaus žemių valdovą Petrą Pacių tenka bent kiek nukrypti nuo temos ir nors trumpai susipažinti su Paciais. Paciai buvo žymūs mūsų tautos žmonės. Jų giminė buvo plačiai žinoma netik Lietuvoje, Lenkijoje, bet ir kitose valstybėse. Iš jų giminės buvo kancleriai, etmonai, vaivados. Anais laikas jie lietuvių tautos gyvenime vaidino labai svarbų vaidmenį. Jie turėjo daug įtakos krašto valdyme.

Lenkų valstybės suirutės metu, XVII amžiaus pabaigoje, kada svetimų valstybių valdovai varžėsi dėl Lenkijos sosto, o lenkų šlėktų didesnė dalis norėjo išrinkti karalių iš lenkų Piastų giminės, tada Pacai arba Počiai Krištapas—Lietuvos kancleris ir Mikalojus — didysis Lietuvos etmonas vadovavo tai partijai, kuri norėjo karaliaus svetimšalio. Matyt, iš svetimšalio Pacai tikėjosi Lietuvai daugiau naudos. Dėlto tarp Lenkijos sosto kandidato Jono Sobieskio ir Počių buvo kilę gana karšti ir griežti ginčai. Į elekcijos lauką (rinkimų aikštę) Počiai buvo atvykę su savo kariuomenės pulkais. Sobieskis taip pat atsivedė savo kariuomenę. Bet vis dėlto Počių numatytas kandidatas į Lenkijos sostą nebuvo išrinktas.

Petras Počius taip pat vaidino svarbų vaidmenį politiniame anų laikų gyvenime. Jis buvo vienas dalyvių, kurie rašė Lietuvos statutą — tą didįjį mūsų tautos anų laikų kultūrinio gyvenimo paminklą.

Počiai buvo lietuviai patrijotai. Anais laikais dvarai mūsų liaudį nutautindavo, tuo tarpu Počių dvarai lietuvybę palaikė. Todėl tverečėnai ir pasiliko geri lietuviai.

(B. d.).

Kas žmogui širdis — tas tautai spauda, tad, remk ir platink jaunuoli, lietuvišką spaudą.

LIAUDIES ŠVIETĖJAI SU SAVO VADU

Mokytojai, susivažiavę į vasaros kursus, kalbėjosi su a.a. ilgamečiu D-jos pirmininku kun. prof. P. Kraujeliu ir dalijosi patirtais sodžiuje įspūdžiais.

Liet. Mokyt. S-gos Švenčionių skyriaus dešimtmetis

Šių metų gruodžio mėn. 6 d. sukako 10 metų, kai buvo įkurtas Lietuvių Mokytojų Sąjungos skyrius Švenčionyse. Kadangi šis skyrius Švenčionių padangėj yra išvaręs gilią kultūrinę vagą ir tuo garbingai yra įsirašęs mūsų tautos kultūros ir mūsų krašto adbudimo istorijos lapan, pravartu ir mums, šio krašto lietuviškajam jaunimui, susipažinti su šio krašto jubiliato gražiai ir darniai nuveiktais darbas bei pasiektais laimėjimais.

Kaip visur kitur, taip ir Švenčionių krašte prieš 10 metų buvo tamsoka. Daug kur ant lietuviško tako stygsojo kerai, šiaudinių pastogių bakužėse glūdėjo tamsa ir mėgino kaskart plačiau ir giliau leisti savo šaknis. Todėl ne rožėmis buvo klotas šioj padangėj dirbančio šviesos nešėjo—lietuvio inteligento kelias. Bet vis dėlto kai kur ruseno dar šviesos troškulys, noras šviestis, tobulėti. Reikėjo tik stipresnės kibirkšties, tik skaidresnio šviesos spindulio, kuris pabudintų lyg apsvaigusį mūsų tautietį ir stumtelėtų jį tautinio bei kultūrinio atbudimo kelian ir pavedėtų žengiant pirmuosius dar netvirtus žinksnius.

Čia jam į pagalbą ateina lietuvis mokytojas. Tiesa, šių dienų akimis žiūrint, tų laikų mokytojams trūko specialaus išsimokslinimo, bet tą trūkumą atstojo entuziazmas ir pasišventimas dirbti apšvietos bei kultūros darbą. Nors buvo nepavydėtinos darbo sąlygos, mokytojas tačiau dirbo ištisus metus. Mokslo metais mokindavo vaikučius, šviesdavo jaunimą, rengdavo jiems kursus, padėdavo jaunimui rengti vakarus, platindavo lietuvišką spaudą, vasaros gi atostogų metu pats sėdėdavo mokyklos suole, kur gilindavo savo žinias ir rengdavosi kitų metų darbams. Pokariniais metais lietuvių mokytojų būrelis buvo negausus, bet kasmet jis augo, didėjo. Padidėjus mokytojų šeimai, atsirado bendri šioje padangėje dirbančių mokytojų reikalai, bendri klausimai, kurie pagimdė profesinės organizacijos steigimo reikalą. Įsikūrus Lietuvių Mokytojų Sąjungai Vilniuje, netrukus Švenčionių padangės mokytojai, Justino Grybausko, Vlado Šiekštelės ir Silvestro Švogžlio vadovaujami, pradėjo rūpintis atskiro skyriaus steigimu. Ilgai laukti nereikėjo. Jau 1926 m. gruodžio 6 d. buvo sušauktas organizacinis steigiamasis Švenčionių apylinkės lietuvių mo-

kytojų susirinkimas ir buvo įsteigtas Lietuvių Mokytojų Sąjungos skyrius Švenčionyse.

Susirinkimas buvo gausus ir tvėrė dvi dienas. Jame dalyvavo beveik visi Švenčionių Švietimo Draugijos „Ryto“ mokytojai. Atvažiavo svečių ir iš Vilniaus. Susirinkimo dalyvių nuotaika buvo labai gera, pakilusi. Susirinkusių tarpe vyravo didelis entuzijazmas, susikaupimas ir ryžtumas veikti. Buvo nutarta įsteigti knygynas, skaitykla, klūbas ir kita. Kad visa tai sėkmingiau vystytųsi, nutarta mokėti 2% savo algos į bendrą kasą. Į pirmąją valdybą buvo išrinkta: Justinas Grybauskas — pirmininkas, a.a. Justynas Povilėnas—vicepirm. ir Veronika Jurkevičiūtė—sekretorius. Be to, tuoj buvo įsteigta ir literatų sekcija, kuriai pirmaisiais metais vadovavo: V. Pakalkaitė ir J. Grybauskas, artistų sekcijai—Z. Bečelytė ir V. Šiekštelė. Į draugų teismą, kuris turėjo rūpintis narių drausmės palaikymu ir jų nesusipratimų aiškinimu, išrinkta M. Paukštienė ir R. Bagdonas. Valdyba ėmėsi darbo. Buvo surastas ir nusamdytas butas, pradėta rūpintis knygynėliu ir būtiniausiu inventoriumi. Laikui bėgant skyriaus veikimas plėtėsi ir tobulėjo. Bet užėjusi nauja mūsų gyvenime audra kuriam laikui vėl nuslopino sėkmingą skyriaus veiklą. Daug mokytojų ne dėl savo noro nustojo darbo. Ieškodami duonos nukeliavo į tolimus Argentinos ar Brazilijos' kraštus.

1930-32 m. L. M. Sąjungos Švenčionių skyrius mėgina atbusti. Knygynėlis pamažu ima augti. Jame atsiranda jau per 1000 įvairaus turinio knygų. Ruošiama pedagoginio turinio paskaitos, pavyzdinės pamokos, rajoninės konferencijos. Buvo manoma net savo laikraštis leisti. Bet ir vėl sutrukdomas darbas. Daug skyriaus narių, netekę savo mokyklose darbo, eina kaiman dirbti kaipo tėvų samdomi naminio mokymo mokytojai. Nors ir sunkios buvo darbo sąlygos, rankų tačiau bejėgiškai nenuleidžiama. Rūpinamasi ką tik sumanytu įsteigti muziejum, atgaivinama ir pagilinama veikla apmirusios literatų sekcijos, pertvarkomas ir padidinamas savas knygynas, stiprinama narių sugyvenimas ir rūpinamasi, kad tarpusavio santykiai būtų kuo geriausi.

Per dešimties metų laikotarpį skyriaus knygynas pašoko iki 2061 tomo knygų. Iš jų 823 tom. pedagoginio turinio; 1240 t. beletristinio; lietuvių k. yra 1293 t., lenkų k. 712 tom., rusų k. 43 t. ir vokiečių k. 15 t.; tarp ko kito yra keletas šimtų dubletų ir daug periodinės spaudos kompletų. Reikia pastebėti, kad Šv. L. Mok. skyriaus knygynas yra puikiai sutvarkytas; visos knygos įrištos. Jis yra to krašto inteligentijai svarbus kultūros židinys.

Apie skyriaus veiklą pirmame dešimtmetyje byloja tokie skaičiai: per tą laiką buvo sušaukta per 13 visuotinių skyriaus narių susirinkimų, 60 valdybos posėdžių, paskaityta 40 įvairaus turinio paskaitų. Be to, skyrius suruošė mūsų didiesiems tautos vyrams pagerbti daug viešųjų akademijų.

Šiais metais skyrius turi 98 narius: 39 yra tėvų samdomi mokytojai, 16 jų dirba Šven-

BŪRYS ŠVIETĖJŲ

Liet. Mokyt S-gos Švenčionių skyrius dažnai šaukdavo savo narių suvažiavimus. Vaizdelyje matome 1935 metų suvažiavimo dalyvius.

čionių „Ryto" mokyklose, 6 — valstyb. mokyklose, 4 gimnazijoje, 4 veda skaityklas, 3 mokytojauja „Kultūros" mokyklose ir 26 bedarbiai. Švenč. Liet. Mokyt. skyrius dėjo daug pastangų, kad jo nariai pažintų savąjį kraštą. Tuo tikslu buvo ruošiamos bendros išvykos į įžymesnes mūsų krašto vietas. Tiesa, kad ši organizacija buvo užsibrėžusi platesnius siekius. Deja, ne dėl jos pačios kaltės tie siekiai nebuvo realizuoti. Tačiau, nežiūrint visų kliūčių, ši organizacija suvaidino labai svarbų vaidmenį, ugdydama savo narių tarpe vienybės jausmą, padėdama jiems lavintis pedagogijoje, supažindindama su pasaulinės literatūros vertingiausiais kūriniais, stiprindama jų tarpe ištvermę ir paskatindama juos kūrybiniu atžvilgiu.

Nemaža Švenč. Liet. Mokytojų skyriaus pasidarbuota renkant mūsų liaudies kultūros senienas. Turtinga to darbo išdava — muziejus, kuriame yra virš 500 įvairių eksponatų: kirvukai, kirstukai, girnos, adados, seni molio puodai, įvairios šukos, apykaklės, apyrankės ir kiti papuošalai, rėčiai, rūpintojėliai, tabokinės, verpsčiai ir t. t. Be to, numizmatikos skyriuje yra per 200 įvairių valstybinių pinigų ir medalių. Šiek tiek yra senų knygų, dokumentų ir daug tautosakos.

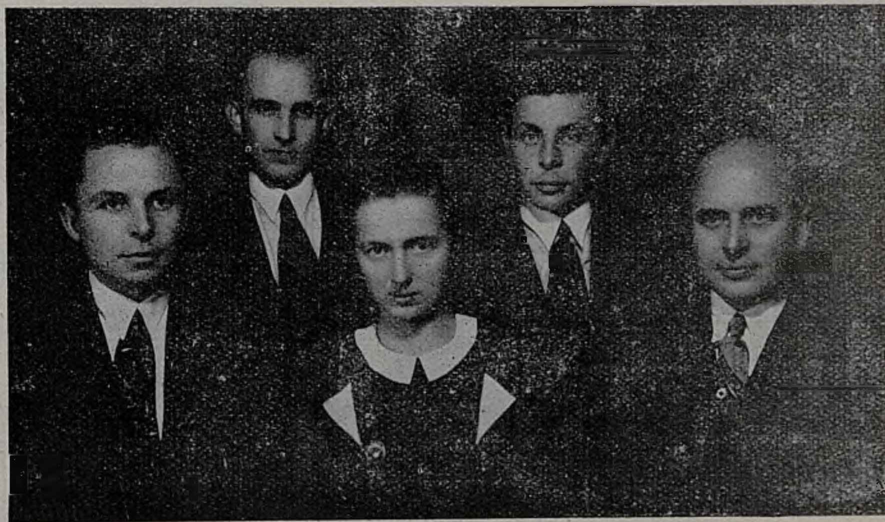
Iš šios, kad ir kuklutės, apžvalgos matome, kad Švenčionių mokytojija, susibūrusi į profesinę organizaciją, per pirmąjį 10-metį darniai, sutartinai dirbo ir daug nuveikė. Jos nuopelnus šiam kraštui ir visai mūsų tautai tinkamai įvertins ateities istorikai, o mums tuo tarpu malonu tik pasidžiaugti gražiais jų laimėjimais ir palinkėti, kad ir kitus dešimtmečius palaima lydėtų taip pat gausiais ir vertingais mūsų kraštui ir visai tautai nudirbtais darbais.

Šio mėnesio 6 — 7 d. šių metų skyriaus valdyba surengė sukaktuvių minėjimą, kuris buvo pradėtas iškilmingomis Švenčionių bažnyčioje pamaldomis.

Vakare Švenčionių „Ryto" D-jos salėje buvo iškilmingas susirinkimas, kurį atidarė skyriaus pirmininkas M. Gudėnas pritaikinta kalba. Po to buvo pakviesta garbės prezidiuman šie asmens: Švenčionių „Ryto" D-jos pirmininkas d-ras A. Rymas, Švenčionių Lietuvių gimnazijos direktorius A. Mačionis, Ceikinių klebonas kun. Varanavičius, Lietuvių Mokytojų S-gos Centro Valdybos pirmininkas inž. J. Jankauskas, Švenčionių „Ryto" valdybos sekretorius A. Maldžiūnas ir skyriaus steigėjas mokyt. V. Šiekštelė.

Sudarius garbės prezidiumą buvo sveikinimai: Švenčionių „Ryto" draugijos vardu sveikino dr. A. Rymas, Lietuvių Mokytojų Sąjungos ir Lietuvių Ūkio d-jos—inž. J. Jankauskas, Švenčionių Lietuvių gimnazijos — direktorius A. Mačionis, „Kultūros" — stud. V. Čepulytė, „Lietuviško Baro" — redaktorius inž. M. Kraužlys, „Vilniaus Žodžio"—stud. J. Cicėnas, Ceikinių parapijiečių — kun. Varanavičius, Liet. Intelig. Visuomeniškai - Bičiuliško „Romuvos" Klūbo ir „Jaunimo Draugo" —

ŠVIETĖJŲ VADOVYBĖ

Šių metų L. M. S-gos Švenčionių skyriaus valdyba. Sėdi iš kairės: M. Gudėnas—pirmininkas, St. Taškūnaitė — valdybos narys, V. Šiekštelė — vicepirm. Stovi: V. Maminskas—sekret. ir J. Švogžlys — knyg. ir iždininkas.

L. M. S-gos Švenčionių Skyriaus literatų sekcijos šių metų valdyba. Sėdi: Vl. Šiekštelė—vice pirm.,M. Gudėnas—iždinin. Stovi: V. Cicėnas — narys be ypatingų pareigų, E. Horodničiūtė—pirminin. ir J. Vinciūnas — sekretorius.

redaktorius A. Burokas, Šv. Kazimiero D-jos ir „Vilniaus Aušros"—R. Bagdonas, „Vilniaus Rytojaus" — liter. S. Urbonavičius, Viln. Liet. Studentų S-gos—stud. Vl. Blažys, Švenčionių Liet. gimnazijos mokin. liter. „Ąžuolo" kuopos—mokin. Br. Miškinis, Vyt. Didžiojo skautų draugovės—M. Gaidelis.

Be to, gauta daug sveikinimų telegramomis ir laiškais. Sveikino: p. p. Stašiai, dir. M. Šikšnys, Viln. „Ryto" D-jos pirm. kun. K. Čibiras, Mokslo, Meno ir Liter. D-jos pirm. kun. šamb. A. Viskantas, Advok. A. Juknevičius, V. Budrevičius, kun. dek. Gailiušas, kun. N. Vaišutis,kun. Mikaila, Šlapeliai, Horodničiai ir daug kitų.

Po sveikinimų skyriaus pirmininkas M. Gudėnas skaitė apžvalginę skyriaus veikimo paskaitą.

Po to buvo koncertinė dalis. Mokyt. M. Lužytė, akompanijuotant E. Palevičiūtei, padainavo keletą dainelių.

P-lė E. Palevičiūtė paskambino fortepionu Čiurlionies ir Gruodžio kūrinius. Be to, mokyt. M. Krinickaitė padeklamavo keletą eilių.

Po to buvo surengta skyriaus nariams ir svečiams vaišės-arbatėlė.

Kitą dieną buvo skyriaus literatų sekcijos susirinkimas, kuriame mokytojas V. Šiekštelė skaitė referatą, M. Krinickaitė—dramos kūrinėlį, V. Šiekštelė—eilėraščius ir V. Cicėnas—jumoristinį kūrinėlį.

Per laisvuosius sumanymus buvo tartasi muziejaus buto padidinimo reikalu. Buvo nutarta Kalėdų atostogų metu sušaukti literatų sekcijos susirinkimą ir surengti literatūrinį teismą.

Vakare skyriaus nariai - mokytojai suvaidino Vaičiūno 4 veiksmų dramą „Vergijos Griuvėsiuose".

Baigiant tenka paminėti gražiai išleistas iliustruotas skyriaus veikimo dešimtmečiui paminėti almanachas „Švietimo takais", kur įdėta visa eilė informacinio, beletristinio ir pedagoginio turinio straipsnių bei keletas eilėraščių. Almanachą redagavo M. Gudėnas.

A – nas.

VYTAUTAS

Budėk, jaunime!...

Budėk, jaunime,
Šviesa ginkluokis,
Tuomet bus gera,
Tu nedejuosi...
„Jaunimo Draugas"
Tavo bičiulis,
Svetimas raugas
Tebus pražuvęs!

Tas Draugas žada
Dažnai lankyti,
Daug gražių žygių
Jus pamokyti.
Kalėdų proga
Į darbą stokim —
„Jaunimo Draugą"
Prenumeruokim!

O. M.

* * *

Motinėle, sengalvėle,
Kam laimės linkėjai,
Kam sakei, kad ten, kur žengsiu —
Keliai bus tik lygūs.

Kam sakei, kad didžia meile
Bus dienos kaišytos,
Kad rasiu aš baltą miestą
Žiedais nubarstytą.

Kam sakei, kad kryžkelėje
Tik vėjas dainuoja,
Kad nėra juodų šešėlių,
Ten žvaigždės man moja.

Teka, plaukia upės plačios,
Dangun kalnai stiepias,
Bet nėra vis, motinėle,
Tik laimužėn tako.

Nėra meilės didžiadvasės,
Keliai vis vingiuoti,
Ir klaikiais juodais šešėliais
Man dienos nuklotos.

Ugdykime pasitikėjimą savimi

Motto: Pasitikėjimo galioje yra pajėga, ir silpniausi esti tie, kurie netiki savimi ir savo jėgomis. *Bovee.*

Gyvenime yra dvi žmonių rūšys. Vieni gyvenimo keliu eina drąsiai pakėlę galvas, su dideliu pasitikėjimu savimi ir savo jėgomis. Kiti — pilni gražiausių sumanymų, tik džiaugiasi jais, kaip maži vaikai, gulėdami lopšiuose, aukštai parištu obuoliu, šypso, klykia ir, sužavėti gražumu, džiaugsmingai skerečioja rankomis. Pirmiesiems nepasisekimas, kliūtys — nesuprantami žodžiai, reiškiniai. Jiems gyvenimas ir jie gyvenimui. Jų rankose gyvenimas tai lanksti medžiaga, iš kurios jie daro viską, kas jiems patinka. Antriems—gyvenimas panašus į kankynę, vargų naštą. Gražiausi sumanymai, kurie jų galvose iškyla, jiems vieniems nepasiekiami, jie negali ir nedrįsta prie jų artėti. Platesnis užsimojimas juos baido, pasigirsta bematant šauksmas — tatai neįveikiama! Tokie žmonės amžinai laukia palaimintos, išganingos rankos, kurioji juos nuvestų prie jų sumanymų bei siekių. Ir jei toji parama iš šalies būtų, tai ir jie šį tą pasiekti galėtų.

Tarp tų dviejų rūšių žmonių skirtumas tik toks: pirmieji pasitiki savimi, savo jėgomis, antrieji — neturi to pasitikėjimo.

Pasitikį savimi žmonės yra gyvenimo kūrėjai ir visokios pažangos nešėjai. Žmogus, pasitikįs savimi, savo jėgomis, įtempęs visas savo dvasios pajėgas, nepaisydamas nei gyvenimo nepasisekimų, nei kliūčių, nuosekliai ir atkakliai siekdamas to, ko yra nusistatęs pasiekti, visada tai pasieks ir teisingai laimėtu pasisekimu galės didžiuotis ir džiaugtis. Pasitikėjimas savimi persunkia visą žmogaus prigimtį ir asmenybę, energija, pažadina jame užsispyrimą ir kovos jausmą. Nuo pasitikėjimo savimi pareina žmogaus pasisekimas, žmogaus laimė.

Tokia žmogaus asmenybėje pakurta pasitikėjimo energija turi reikšmės ne tik vienam asmeniui, bet ir platesnei visuomenei, tautai ir žmonijai. Ir jei ne ta jėga, ne tas gilus visą žmogaus prigimtį apimąs pasitikėjimas savimi, šiandie neturėtume nei tos visuomenės santvarkos, nei tų didžių garbingų atminimų, kuriais, kaip tauta ir visuomenė, didžiuojamės, nei bendrai tų kultūros laimėjimų, kuriais mums tenka naudotis. Šių dienų gyvenimas, jo pažanga, yra žmogaus kovos vaisius, kurion tegalėjo jis stoti tik pasitikėdamas savimi, tvirtai save įtikinęs ir pasiryžęs tą kovą laimėti. Stingant valios, griežto įsitikinimo ir pasitikėjimo savimi, viso to žmo-

Mūsų jaunimas noriai skaitė ir kaip išgalėdamas mokslinosi, semdamas žinias liet. skaityklose. Vaizdely Randamonių (Marcinkonių valsč. Gardino apskr.) Liet. Šv. Kazimiero skyriaus nariai prie buv. „Ryto" skaityklos.

nija nebūtų galėjusi pasiekti. Taigi pasitikėjimas savimi kuria žmogaus dabartį ir ateitį. Gyvenimo karaliai yra tie, kurie pasitikėdami savimi, moka galėti—sako Kolyle. „Pasitikėjimas savimi rodo vidaus pajėgas" — tvirtina Svett-Marden'as. Pasitikėjimo savimi didumo laipsnis yra reiškėjas atskiros žmogaus dvasios patvarumo. Juo žmogus daugiau savimi pasitiki, juo jis yra vertesnis. Juo atskira bendruomenė (organizacija) ar tauta savimi turi daugiau pasitikėjimo, juo yra stipresnė, juo daugiau savoje kaupia energijos ir ištvermės. Todėl norint gyvenime vadovauti, norint jį suimti kietai į savo rankas, norint stovėti gyvenimo pryšaky, o nesivilkti jam paskui, reikia turėti savim pasitikėjimo, o jei trūksta—skiepyti jo, ugdyti.

Mes, lietuviai, dešimtmečiais gyvenę, augę nepalankiose, stačiai svetimose sąlygose, esame netekę daug brangių savo būdo savybių. Užspausti kietoje rūsų priespaudoje, neįstengdami vienu pasispyrimu ištrukti iš to geležinio kevalo, kurian mus svetimieji buvo užkaustę, privertė mus lenktis gyvenimo aplinkybėms, pripratimo mus abejingai žiūrėti į mūsų pačių pastangas ir darbus. Užslopino pasitikėjimą savimi, savo jėgomis, užgniaužė mumyse brangiausias dvasios pajėgas.

Mūsų tėvai, seneliai, eidami sunkią baudžiavą, lenkės ponams, dvaro prievaizdoms ir kiekvienam gelumbiniam švarkui, leidos plakami ir į šunis mainomi, ir, paskendę juodam nusiminime, vien savo dainose savo skausmus, vargus reiškė, dainuodami: „Oi eisim, eisim, mes čia nebūsim, čia nebe mūsų žemelė"... Kokia gili ir baisi tautos tragedija! Lietuvis, kuris amžių amžius mylėjo savo tėvų šalį, kuris savo krauju gynė ją nuo užpuolikų, vėliau, vargo prispaustas, gera valia, savo vargo dainoj išsigina, atsisako jos!

Praėjus sunkiai baudžiavai, lenkėmės rusų žandarams, urednikams ir kitokiems „činaunikams", kurie, kaip juodi varnai, švaistės po Lietuvos sodybas.

Vokiečių okupacijos metu geležimi pakaltas vokiečio batas pamynė visokį žmoniškumą ir teisėtumą. „Kultūringieji" vokiečiai, kurie dar ir šiandie mums pasiunčia azijatų (laukinių) vardą, už pusės varsto reikalavo nusiimti prieš juos kepurę, šeimininkavo mūsų aruoduose ir prie savo arklių uodegų prisiraišioję gainiojo mūsų krašto žmones.

Ir visa tai su didžiausiu kantrumu mes sukandę dantis kentėme. Ir tose svetimose, tose nepakenčiamose sąlygose lietuvių tautos kartų kartos yra suaugusios ir subrendusios.

Ir mes esame tų nepakenčiamų sąlygų vaikai, kuriems buvo kalte kalama į galvą, kad esame jau mirusi tauta, kad patys nebepajėgsime atsistoti ant kojų. Visa tai pripratino mus į kiekvieną naują žygį, į kiekvieną platesnį užsimojimą žiūrėti abejingai. Visa tai, kas mūsų pačių jėgomis išauklėta, išpuoselėta, mums patiems atrodo nublukusiais,

STUDENTAI SVEČIUOSE

Pere'tą vasarą būrelis mūsų studentų lankė mūsų kraštą, norėdamas geriau jį pažinti. Vaizdely mūsų studentai pas kun. Budreckį Vasiūnų klebonijoje.

labai menkaverčiais dalykais prieš užsienio prašmatnybes.

Ir kaip dažnai kiekviena padaryta mums skriauda, nelaimė, palydima žodžiais: Dievo valia. Juk tai nejėgumo riksmas! Tai viešas prisipažinimas, kad mūsų jėgomis gyvenimas nepakeičiamas, kad ne mes gyvenimą tvarkome, bet pats gyvenimas neša mus savo srovėje, kaip mažutį šipulėlį.

Taip sakydami mes nepasisakome prieš tikybą arba krikščionybę. Krikščioniškoji dorovė, krikščioniškas mokslas, kaip tik moko ir reikalauja iš žmogaus darbštumo, patvarumo ir pasitikėjimo savimi.

Gyvename labai reikšmingą laiką. Visame pas mus vyksta persilaužimas. Kas ištisais šimtmečiais mums buvo sutrukdyta, tai norime keliais metais pavyti, ištiesti, kaip kituose kraštuose. Kartu matome, kad gyvenimas kasdien vis darosi sunkesnis, kad tarp atskirų tautų ir valstybių kasdien rungtyniavimas, lenktyniavimas didėja ir ateity tie išsilaikys, tie pirmieji eis, kas turės daugiau ištvermės, pasitikėjimo savimi. Visa tai reikalauja iš mūsų pasitikėjimo savimi, drąsos ir didelės energijos.

Dėliai to stiprinti ir ugdyti kiekviename lietuvyje-ėje pasitikėjimą savimi, pasitikėjimą tautos ateitimi, pasitikėjimą kiekvienam kilnesniam pasiryžimui ir darbui, mūsų organizacijų, visuomenės ir šiaip pavienių sąmoningų asmenų, kurie tik savo tautai trokšta gera ir laimės, yra didžiausioji prievolė.

Tiesa, negalime sakyti, kad mumyse to pasitikėjimo savimi nėra arba kad jo ypatingai stigtų, tačiau negalime tvirtinti, kad jo turime tiek, kiek reikia, arba, kad jo po tokios ilgos nelaisvės, nereikėtų mumyse stiprinti. Tad ugdykime mūsų susibūrimuose, mūsų visuomenėje ir tautoje savimi pasitikėjimą, tuomet nereikės bijotis, drebėti dėl ateities.

L. BUROKAS

Prisimenu

Lyg sapnas, lyg aidas praėjo
Tas vaizdas gražiųjų dienų,
Tai žaliapievė vasarėlė,
Motutė margaspalvių žiedų.

Vakarai vasaros gražieji vaidenos,
Žiedai margaspalviai plačiųjų laukų,
Kai saulė tekėjo ir slėpės už šilo,
Kaip buvo sieloje ramu.

Gegutė kukavo šakose medelių,
Graudino man širdį labai...
Ilgiuos ir laukiu šiandieną,
Kad grįštų anie vakarai.

KIPRAS PETRAUSKAS

Šio mėnesio 21 — 22 d. Kaune bus iškilmingai pagerbtas didysis lietuviškos dainos meno kūrėjas, Lietuvos operos steigėjas ir geriausias jos artistas—tenoras *Kipras Petrauskas*. Tai bus minimas jo 25 metų scenos darbo jubiliejus. Pirmąją minėjimo dieną įvyks iškilmingas aktas—akademija, antrąją — specialiai ruošiamas vakaras, dalyvaujant pačiam Jubiliatui. Be to, Jubiliatas bus pagerbtas atskira dovana, spaudos leidiniu, filma ir visu, kas jo asmenybę galėtų kuo ryškiausiai iškelti.

Ta proga mes, Vilniaus krašto jaunimas, susipažinkime su Kipro Petrausko gyvenimu ir jo atliktais darbais, o ypatingai įsidėmėkime, kaip jis praleido savo jaunąsias dienas ir kaip iškilo į dainos meno aukštybes.

Kipras Petrauskas gimė 1886 metais lapkričio 10 d. Ceikiniuose. Jo tėvas buvo paprastas vargoninkas. Kipras buvo iš eilės jo šeštas sūnus. Dar mažas būdamas ėmė domėtis muzika, su kuria jį supažindino jo tėvas ir vyresnysis brolis Mikas. Turėdamas vienuolika metų, jau smuikavęs ir gana gerai dainavęs. Tėvas ir brolis, matydami mažojo Kiprelio muzikalius gabumus, stengėsi jį greitu laiku daug ko išmokyti. Jie dažnai jį versdavo smuikuoti ir skambinti. Tas mažajam Kipreliui ne visuomet patikdavo. Jis muziką nors ir mėgdavo, bet jos pamokų nekentė. Ir buvo toks laikas, kad visai nenorėjo nei smuikuoti, nei skambinti. Jis buvo tokio būdo, kad jam prievarta nieko negalima būdavo įkalbėti. Kai geruoju buvo raginamas,—visuomet stropiai paruošdavo pamokas; bet baramas, baudžiamas niekuomet nesiduodavo palenkiamas. Jis mesdavo visa ir pasprukdavo pas savo draugus žaisti arba eidavo paupėn gaudyti žuvų.

Bet tėvui ir broliui rūpėjo, kad Kipras kuo greičiausiai išmoktų muzikos ir kad būtų vargoninku. Todėl jam palenkti kartais imdavosi visokių priemonių. Brolis Mikas, norėdamas jį išmokyti muzikos gaidų, pritraukė jį bažnytinian orkestran ir davė jam mušti bugną... Kiprui bugnas patiko, ir jis ėmėsi mokytis bugno muzikos gaidų. Pramokęs mušti bugną, pirmą kartą viešai pasirodė orkestre turėdamas 7—8 metus. Tai buvo Kalėdų naktį per Bernelių mišias. Dirigentas pirmąsias mišių dalis griežė vargonais. Orkestrantai laukė, kada jiems reikės griežti. Rimčiausiai laikėsi mažasis bugnininkas. Kiti orkestro dalyviai prie savo pulpitų buvo prisiklijavę žvakutes, o Kipras turėjo šalia savęs padėjėją, kuris žvakutę laikė rankoje. Bet, deja, ši aplinkybė pirmajam Kipro pasirodymui pakenkė. Pradžioje jis mušė bugną gerai. Dirigentas buvo nustebintas jo klusnumu ir dideliu naujam darbui atsidavimu. Jis džiaugėsi, kad Kipro bugnas nei pasilieka, nei nesiskubina, kaip tik pataiko taktan. Bet staiga bugnas pradėjo atsilikti net dviem taktais. Dirigentas dar labiau nustebo, kai išgirdo, kad šalia jo stovįs su žvake padėjėjas ėmė visa gerkle rėkti... Paskiau paaiškėjo, kad padėjėjas besikraipydamas buvo numetęs Kipro gaidas. Kol sugraibstė, kol pakėlė—jau buvo atsilikęs. Kai pajuto, kad jau nebepasivysiąs, netekęs kantrybės, visą pyktį nukreipė į savo padėjėją, kuriam kirto pilvan ta pačia buožele, kuria mušė bugną. Padėjėjas ir suriko...

Toks buvo Kipro pirmas pasirodymas orkestre, kai jo tėvas vargoninkavo Labanore.

Toliau Kipras mokėsi griežti ir dainuoti Gervėčiuose, kur jis jau galėdavo valdyti vargonus ir vesti bažnytinį chorą. Muzikoje jis darė didelę pažangą. Buvo laikas, kada labai mėgo smuikuoti. Orkestre dalyvaudamas jau bugno nemušė, bet griežė smuiku. Ypatingai mėgo dainuoti. Jis prie dalyvavimo choruose buvo įpratęs iš mažens. Daugiausia įgudo Gervėčiuose, kur su broliu Miku buvo sudarę visoje apylinkėje tuomet pagarsėjusį 80 žmonių chorą ir 30 žmonių orkestrą. Jis dalyvaudavo chore ir pats chorui vadovaudavo. Orkestre dalyvaudavo tai su smuiku, tai su pučiamuoju instrumentu. Vėliau, broliui Mikui išvykus į Petrapilio konservatoriją, Kipras Gervėčiuose buvo pasilikęs vienas.

Toliau Kipras vargoninkavo Onuškyje. Ten dar daugiau įgudo, nes jam padėdavo iš konservatorijos atvažiuodamas brolis Mikas.

Atėjo audringi 1905 metai. Kipras susidomi lietuvių tautiniu ir visuomeniniu darbu. Jis

dažnai atvyksta į Vilnių, kur jo brolis Mikas jau ruošė dainos ir muzikos vakarus.

Kipras pradeda garsėti 1906 metais. Tuomet jo brolis rengia Vilniuje koncertus, vakarus ir stato pirmąją operą „Birutę“ ir operetę „Malūninkas ir kaminkrėtys“, kurių svarbiausių artistų roles atlieka Kipras. Jo balsu publika susižavi. Giria ne vien lietuviai, bet ir kitataučiai. Lietuvių visuomenė susirūpina jo ateitimi. Laikraštyje „Vilniaus Žiniose“ įdedamas į visuomenę atsišaukimas, kurį pasirašo A. Smetona, kun. V. Mironas ir D. Malinauskas. Atsišaukime raginama visuomenė šelpti talentingus lietuvius ir padėti išvykti į konservatoriją gražiai pasirodžiusiam, aukštam, maloniam tenoriui Kiprui Petrauskui.

Taip ir įvyksta. Visuomenės ir brolio padedamas Kipras patenka į Petrapilio konservatoriją, kurią baigdamas sudomina savo talentingu dainavimu žymiausius rusų muzikos ir dainos žinovus. Jų traukiamas Kipras pradeda dainuoti Petrapilio Marijos teatre, kuris tuomet buvo vienas garsiausių visoje Europoje. Kipro vaidinimas Petrapilio visuomenei padaro didelį įspūdį. Teatro vadovybė padaro su juo sutartį ir jis pasilieka nuolatiniu operos artistu. Pradžia buvusi nelengva, bet tvirtas pasiryžimas ir nepaprastas Kipro darbštumas viską nugalėjo. Netrukus Kipras tapo didžiausia Rusijos teatrų garsenybe.

Bet ir tuo laiku Kipras neužmiršo esąs lietuvis; jis ir toliau rūpinosi savo krašto ir savo tautos ateitimi. Turėdamas atliekamo laiko, lankė lietuvių vakarus, vadovavo lietuvių chorams ir vasaros atostogų laiku įvairiose Lietuvos vietose rengdavo koncertus.

Po Didžiojo karo Kipras Petrauskas sugrįžta į Lietuvą. 1920 metais, Vilniuje esant Lietuvos kariuomenei, Kipras su savo broliu Miku surengia Miesto salėje didelį koncertą, kuriame dainuoja su dideliu pasisekimu. Po to persikelia į Kauną ir suorganizuoja Lietuvos operą, kuri ir iki šiol veikia su dideliu pasisekimu. Ją daugiausia remia ir palaiko Kipras Petrauskas, kuris dainuoja beveik kiekvienoje operos premjeroje. Taip pat jis dainuoja ir nepaprastų švenčių metu, rengiant iškilmingus paminėjimus ir didesnius koncertus. Kai jis dainuoja, teatro bilietai (žymiai brangesni) išperkami dar prieš kelias dienas. Šio žymaus dainininko dėka dabar Lietuvos opera yra žinoma ir užsienyje. Didžiojo rusų dainininko Šaliapino neseniai Varšuvoje pasakyta nuomone, dabar Lietuvos opera esanti viena geriausių visoje Europoje.

Kipras Petrauskas lietuviškos dainos meną iki šiol yra garsinęs ne vien Lietuvoje, bet ir užsieniuose. Paryžius — Rymas — Stokholmas—Praha—Pietų Amerikos miestai—tai vis Kipro Petrausko dainavimo vietos. Savo nuostabiai gražiu balsu jis visur yra žavėjęs ir pavergęs klausytojų širdis.

Žinant, kad garbingasis Jubiliatas meninių jėgų daugiausia yra pasisėmęs Vilniaus krašte, mes, šio krašto lietuvių jaunimas, jo atsiektais laimėjimais turėtume ypatingai džiaugtis ir didžiuotis.

Viršutis.

LIETUVOS OPEROS TĖVAS

Kipras Petrauskas, Lietuvos valstybinės operos artistas, garsus dainininkas, šių metų gruodžio mėn. 21—22 d. mini 25 metų scenos darbo sukaktuves.

Ką duoda žmonijai radio?

Šiais laikais radio vartojimas įvairiems dalykams yra taip išsiplatinęs, jog atvaizduoti pilnai tuos visus dalykus čia yra negalima. Pasistengsime paminėti tik svarbesnius ir įžymesnius radio sunaudaujimus.

Radio vartojimo praplėtimas sukėlė kultūros srityj mintį organizuoti visą pasaulį, bendram kultūros darbui, nes šioj srityj toks bendradarbiavimas gali žmonijos gerovei daug naudos duoti.

Vienas svarbiausių dalykų — laiko tikrinimas. Paprastam provincijos gyvenimui, gal būt, ir nėra tiek svarbus tas laiko tikrinimas. Bet geležinkeliams, garlaiviams jūrose ir t.t., laiko vienodumas yra būtinas dalykas. Šia proga reikia pastebėti, kad laikrodžio ėjimo vienodumas pareina ne vien nuo jo mechanizmo (vidaus sudarymo), bet taip pat nemažai nuo geografinės padėties, tai yra nuo žemės vietos, kurioj jis yra, ir nuo temperatūros kitimo; žinoma, yra dar antraeilių priežasčių, kurių dėl jų nesvarbumo, neminėsime. Taigi matome, kad laikrodžiai eitų vienodai mūsų žemėje, reikia juos tikrinti.

Nemažiau teikė kultūrai ir meterologinių *) stočių tinklai, kurios nusako oro temperatūros, audros ir įvairių oro atmainų būvį. Pats meterologinių stočių tinklas yra taip sutvarkytas: yra pastatyta daug mažų stotelių, kurios savo pastebėjimus praneša į pasaulines stotis, pav., apskričių arba šiaip miestų stotelės praneša Vilniaus stočiai. Toks stočių tinklas duoda nebūtus ligi šiol tikslius oro pranešimus. Jis gaubia visą žemės kamuolį ir tinkamai išvysčius tą meterologijos stočių tinklą, bus galima visai tiksliai pranešti iš anksto tam tikram laikui oro atmainas. Tada pas mus žemės ūkis įgaus visai naują atspalvį. Visokios atsitiktinybės išnyks, nes dabar dar kartais ūkininkas ieško pranešimų apie orą nors ir turi įsivedęs radio priimtuvą, pas gaidžius, bei pas kitus panašius žinovus. Tur būt, niekas neabejos, kad nėra tikslesnio kelio, kaip per radio stotis, pranešti apie būsiančias oro atmainas. Žinoma, dar nėra visai tikslus pranešimas, bet kai stotelių tinklas pasidarys tankesnis, tada toji spraga visai išnyks.

Radio turi nemažos reikšmės ir žemės kamuolio politikos gyvenime. Jeigu norėtumėme pranešti žinią žmonėms, gyvenantiems priešingame žemės pusrutulyj per pasiuntinį, turėtų pasiuntinys eiti apie 115 dienų ir naktų, nueidamas kas valandą po septynis kilometrus. Jeigu norėtumėme žinią pasiųsti geležinkeliu, kuris būtų tiesiai pratęstas, neatsižvelgiant į sutinkamas kliūtis, reikėtų 134,4 valandos, kol mūsų žinia nueitų. Jeigu žinią pasiųstumėme šautuvo šovinio greitumu, reikėtų 25 sekundžių laiko. O per radio stotis siunčiamoji žinia nulėktų per $^{1}/_{15}$ dalį sekundės. Matome, kad patogiausia priemonė yra radio stotis žinioms siųsti. Taigi nenuostabu yra, kad Londono arba Paryžiaus vakariniai laikraščiai praneša jau apie tai, kas prieš valandą įvyko aname žemės puskamuolyj. Tokiu būdu žmogui yra lengviau ir greičiau sužinoti, kas dedasi visame žemės paviršiuj, su radio stoties pagalba, negu gyventojui iš savo kaimo per susitikimus. O tas teikia kultūrai be abejo ne maža reikšmės.

Yra rūpinamasi šiais laikais, kad radio stotys būtų naudojamos lavinti bei ūgdyti įvairioms žmogaus dvasios sritims. Yra transliuojamos pamaldos, muzika, dainavimas, įvairaus pobūdžio paskaitos ir t.t. Galima visai griežtai tvirtinti, kad tie paminėti dalykai yra reikalingi kiekvienam žmogui gyvenime. Gali kilti kam nors klausimas, kad kai kurie paminėti dalykai yra reikalingi tik dėl prabangos, nes didesnė dalis žmonijos be to ligšiol gyveno. Tiesa, ir negrai gyvena Afrikoj. Jie nemiršta badu, kad neturi geležinkelių, lėktuvų, automobilių, radio stočių ir t. t. Tur būt, neatsiras nė vienas iš sveikai galvojančių žmonių, kuris norėtų su juo pasikeisti vietomis. Ne vien kūno patogumais reikia rūpintis, bet reikia nepamiršti ir dvasios reikalų. Muzika, dainavimas atskiria žmogų truputį nuo kasdieninių vargų, o paskaitos praplatina pasauližvalgos akiratį. Yra jau stočių, kurios transliuoja ir universiteto paskaitas. Taigi, ilgainiui galės studentai ramiai ir nieko nekliu-

*) Meterologija vadiname mokslą, kuris nagrinėja vairius dalykus apie orą ir apie jo atmainas.

domi studijuoti (mokytis) savo namuose. Tas, žinoma, be savo tiesiogino tikslo turės ekonominės reikšmės. Reikia pastebėti vieną dalyką, į kurį giliai nesileisime, kad žinios, kurios yra gaunamos beklausant, geriau veikia ir daugiau turi pasisekimo, negu žinios gaunamos beskaitant; žinoma, negausios išimties neturime galvoj.

Ypatingai radio turi didelės reikšmės keliautojams. Keleivis, išbuvęs keliolikę dienų vandenyne, būdamas labai toli nuo sausumos, gali pasiųsti žinią į bet kokią norimą vietą, kurioj žinoma, turi būti nemaža radio stotis. Galima po valandos gauti atsakymą. Jeigu garlaivio radio stotis nėra pakankamai stipri, kad būtų tiesiog galima pasiųsti žinią į norimą vietą, tai yra priimti žinią ir perduoti toliau. Tą patarnavimą, jeigu yra prašoma, turi atlikti kiekvienas garlaivis. Radio telefonas dar palengvina tą darbą. Su jo pagalba kiekvienas keleivis gali pasikalbėti su žmonėmis beveik per dešimts tūkstančių kilometrų vandenyno, per didžiausius kalnus ir per Afrikos tyrumas.

Ypatingai atsakingą darbą atlieka radio, kai yra duodamas tris kartus signalas „S O S" *)

„S O S" yra ženklas nelaimės, kurią garlaivis duoda, būdamas mirties pavojuj. Išgirdus šitą ženklą, visos radio stotys laikinai nutraukia savo darbą, kad leistų skęstančiam laivui pasakyti savo vardą ir vietą, kurioj žūva. Visi garlaiviai bei laivai, kurie yra netoli skęstančio, turi skubėti į pagalbą. Radio kompasai tiksliai nustato nelaimės vietą ir praneša tai gelbstantiems laivams.

Išnagrinėsime vieną pavyzdį, kuriame bus atvaizduota radio reikšmė laivo gelbėjime. 1911 metais Atlanto vandenyne žuvo vienas iš didžiausių pasaulyj garlaivis „Titanikas", susidūręs su plaukiančiu ledo kalnu. Toji katastrofa (nelaimė) įvyko naktį. Oras buvo tilus ir labai didelis rūkas siautė vandenyną. Daug būtų aukų kritę, jeigu nebūtų pasiaukojęs radio telegrafistas Berensas. Jis paleido ženklą „S O S" ir iššaukė visą laivų būrį keleiviams gelbėti. Berensas pats žuvo vandenyne šalia savo aparatų. Dar jis telegrafavo, kada visas laivas buvo paskendęs, o tik stiebai ant vandenyno paviršiaus kyšojo. Ar nemaža čia radio reikšmė?

Labai yra radio vartojamas ir kare. Norint karo nepralaimėti, būtina sąlyga yra, kad sausumos kariuomenė būtų glaudžiame sąryšyj su jūrų kariuomene. Karo istorija žino daug įvykių, kur dėl silpnų ryšių buvo sumušta kariuomenė, gudrių karvedžių vedama. Šiais laikais lauko radio užima kare pirmą vietą.

Pagal karo reikalus buvo daromos įvairios radio stotys. Pati mažiausia jų gali būti panešama 5—6 žmonių. Ji yra pastatoma labai lengvai. Ji tinka susižinojimui su kita tokia pat stotimi per 50 kilometrų, o su stipria stotimi galime susižinoti per 100 kilometrų.

Kavalerijai (raitajai kariuomenei) stotis yra pastatoma ant 2—3 arklių ir nešiojama. Yra vartojamos radio stotys, kurios yra didesnės ir kilnojamos. Jos yra pritaisomos prie automobilių. Su jomis galima susižinoti per 300 ligi 400 kilometrų.

Karo ir paprasti laivai irgi turi radio stotis, kurių didumas pareina nuo laivo stiprumo bei talpumo. Tokiu būdu matome, kad tarp sausumos kariuomenės ir kiekvieno laivo

*) Šitas signalas pažymi pirmas raides anglų kalbos posakio „save our soul", kuris reiškia mūsų kalba gelbėkit mūsų sielas.

V. KUOLAITIS

Vai daug naktų...

Vai daug naktų be miego
Praleidau aš nūnai.
Širdis svajot pamėgo,
Bepigu dar jaunai.

Papūtžandis mėnulis
Šypsojos iš kalnų.
Vai skriskit, svajonėlės,
Kur krūmai jazminų.

Galingas meilės žodis,
Kaip ta audra tamsi.
Vai kas kelelį rodis,
Kur laimę berasi.

O naktys prarymotos
Ar grįšit atgalios,
Ar tik širdis jaunoji
Jūs' vardą vien kartos?

įgulos su radio pagalba galima kiekvienu momentu susižinoti. O tas kaip tik yra be galo svarbu!

Įdomus yra mėginimas padaryti radio po vandeniniuose laivuose. Pats sunkumas yra tas, kad negalima iškelti stiebų, nes jie smarkiai varžytų laivų judėjimą. Kadangi antenos paprastai laivuose yra iškeliamos ant stiebų, tai ir čia susidaro tas sunkumas. Jis yra apeinamas. Povandeniniuose laivuose stiebą ir anteną pakeičia išbėganti siurbliu nestipri vandens srovė fontano pavidale. Vanduo šitam fontanui ir visi vamzdžiai, kuriais vanduo eina, yra atskirtas nuo laivo ir nuo vandenyno vandens.

Aeroplanuose irgi radio stotys yra. Ypač jos pasižymi savo tvirtumu bei stiprumu dideliuose dirižabliuose, o ypač cepeline. Tos stotys atlieka kompaso darbą, cepelinui skraidant didelėse aukštybėse, kai žemę dengia ūkanota apdanga. Tais atvejais ypač yra svarbios radio kompaso stotys.

Naktiniuose skraidymuose cepelinai lygiais tarpais duoda sutartus ženklus, o sausumos kompaso stotys nurodo jam, kokioje vietoje jis yra.

Didžiojo karo metu tie cepelinų ženklai ypatingai stropiai buvo gaudomi Anglijoj. Buvo žinoma ne tik kiekvieno cepelino išlėkimas, bet ir nustatydavo jo tikrą vietą. Todėl priešų cepelinui prasimušti per Anglijos rubežių nematomai, išvengiant apšaudymo, buvo negalima. Jie turėdavo laikytis išorėj artilerijos ugnies sferos, kitais žodžiais kalbant, cepelinai turėjo laikytis tokioj aukštumoj, kurios nesiekia patrankos šoviniai. Tokiu būdu iš daug išmestų bombų mažai teko Londonui.

Radio kompasai, be savo tiesioginio tikslo kare, tyrinėja priešų stočių būstines. Iš stočių vietų keitimo galima spręsti apie priešų planus.

Yra dar stotys naudojamos šnipinėjimui. Ji turi būti pakankmai stipri ir kartu tuo pačiu laiku nepastebima. Sunkiausias dalykas, žinoma, yra paslėpti anteną, kuriai reikia daug vietos ir atitinkamo stiebo. Šnipai toj srityj pasiekė didelį vikrumą. Didžiojo karo metu Anglijoj viena šnipinėjimo radio stotis išėjo aikštėn. Jos antena buvo pravesta per vieno fabriko aukšto kamino vidurį. Žinoma tas fabrikas tik tam tikslui buvo pastatytas.

Žinios, kurios reikalauja paslapties, yra sunku, perduoti per radio, kad jų niekas nepagautų. Yra įnagių arba instrumentų, su kuriais yra lengva pagauti žinias iš stambiausių radio stočių, už daugel šimtų kilometrų. Tas įnagis yra toks nedidelis, jog galima įdėti į portfelį. Tokiu būdu žinios, kurios turi būti laikomos paslaptyj, yra perduodamos rašmenimis.

Per tokį trumpą laiką radio telegrafas įsiveržė į visas gyvenimo sritis ir iš neregėto daikto pasidarė būtinu įrankiu žmogui. Dar šviesesnės ateities laukia radio telefonas. Jis tobulėja kasdien. Naudotis radio telefonu nereikia jokio specialinio įpratimo bei mokėjimo. Jis yra prieinamas kiekvienam žmogui. Jau dabar Vokietijoj žmonės, kurie turi namuose telefoną, naudojasi radio telefonu, o po keletos metų, galima griežtai tvirtinti, kad radio telefonas tiek išsivystys, jog liks tokiu būtinu įrankiu, kaip elektros skambutis.

Reikia pastebėti, kad tai yra ne paskuti-

DVIRATIS — PAČIŪŽOS

Paprastai, žiemos metu dviračio mėgėjai negali juo naudotis. Bet dabar ta kliūtis pašalinta. Prie dviračio prijungtos pačiūžos. Vaizdely matome vieną tokį dviračio sporto mėgėją ant sniego.

J. ČEKAUSKAS

Aš laisvas ir linksmas...

Aš laisvas ir linksmas, kaip kalnų erelis,
Man niekas nevaržo jaunystės sparnų,
Virš skausmo plasnoju aukštai pasikėlęs,
Aplankęs snieguotas viršūnes kalnų.

„Į saulę, į šviesą", tai jaunystės šūkis,
Kaip gera skrajoti svajonių sparnais,
Laimingas, nuo pilkojo vargo ištrūkęs,
Nė priešas širdies nesužeis.

Kaip gera gyventi, kol viltys sieloje,
Kaip linksma skrajoti visur mintimis.
Sieloj skaisčios svajos žiedų žiedais kraunas
Ir virpa iš džiaugsmo širdis nerami.

---

nieji darbų vaisiai radio pritaikyme. Smalsus protas ir darbščios rankos tęsia darbą keliems dideliems klausimams išspręsti.

Vienas iš didžiausių klausimų, kuris užima radio pritaikime ir bendrai mūsų gyvenime, yra energijos*) perdavimas ne mažais kiekiais. Šito uždavinio išsprendimas pakeistų visai mūsų sąlygas žemėje. Žmogus galės išnaudoti visas gamtos jėgas. Paimsime pavyzdį. Pastatysim prie labai didelio krioklio radio stotį, kuri energiją perduos į visas puses be vielų per šimtus ir tūkstančius kilometrų kaimų, miestelių ir t. t. reikalams. Tą energiją lengvai bus galima pakeisti į šviesą, šilumą ir t. t. Tokiu būdu tas nepaprastai palengvins gyvenimo sąlygas. Badas, šaltis, vargas ir visos kitos keliaujančios drauge nelaimės turės pasitraukti prieš galingą žmogaus kūrybinę jėgą.

Antras klausimas yra susižinojimas su kitais pasauliais. Jis yra daugiau mokslinio pobūdžio, bet turi taip pat nemažos reikšmės. Šitam klausimui daug metų darbo yra padėjęs bevielio telegrafo išradėjas Markoni. Mokslininkams didelį smalsumą kelia planeta Marsas. Daugelis mokslininkų mano, kad joje yra protingų būtybių, panašių į žmones. Ligi šiol nepasisekė iš Marso gauti atsakymo į pasiųstus ženklus per radio. Nežinia ar šitie pasiųstieji ženklai pasiekė paskirtą vietą. Dalykas yra ne tas, kad nuo žemės iki Marso yra labai toli, kad arčiausia nuo žemės iki Marso yra 1.200.000 kilometrų, bet ar gali elektromagnėtinės bangos nueiti. Tas klausimas yra atviras.

Laikas nuo laiko radio priimtuvai pažymi ženklus, kurių kilmė yra nežinoma. Markoni tvirtina, kad tai yra planetų. Gal būt ilgainiui įrankiai taip ištobulinti bus, kad galima bus Marso planetos ženklus suprasti. Tada bus pastovus susisiekimas su dangaus kūnais. Žinoma, tas padaugins mūsų žinias apie pasaulio sudarymą. Ir gal ateities gyvenimas pasidarys aiškesnis.

Prieš stiprų žmogaus protą atsidaro gamtos paslapčių vartai. Negalima numatyti ribos proto galimiems laimėjimams.

Tad gerbkime tą galingą didvyrį!

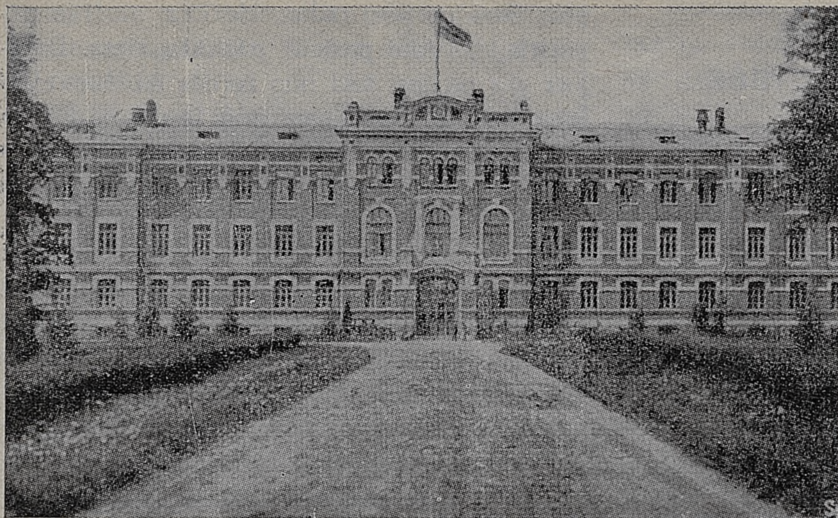
J. K.

*) Energija vadiname įstengimą atlikti tam tikrą darbą.

KRYŽIŲ ŽEMĖ

Mūsų tautiečiai yra pamėgę statyti simbolinius kryžius—paminklus, kurie vaizduoja pasiryžimą ir ištvermę. Šiemet tokį kryžių pastatė savo kapinėse uolūs Vaiškūnų (Švenčionių apskr.) sodžiaus gyventojai.

Žemės Ūkio Akademija Dotnuvoje, kuri kasmet paruošia kelioliką diplomuotų įvairių žemės ūkio sričių specialistų.

Rožė snieguose

(Legenda)

Atsitiko tai tolimame šiaurės krašte gan senai, kada žmonės dar baudžiavą ėjo. Ponai buvo tada vyriausieji savo baudžiauninkų teisėjai. Nepaklusnius ir nusižengusius jie galėdavo rykštėmis plakti ir kitais būdais bausti.

Didžiulėje kalnuotoje girioje gyveno plėšiko šeima. Piktadaris buvo tiek pagarsėjęs savo negerais darbais, kad bijojo žmonėms ir pasirodyti. Tiktai naktimis jis išeidavo ir pastodavo žmonėms kelią. Jeigu kartais piktoji jo medžioklė nenusisekdavo ir jam ilgesnį laiką nepavykdavo susirasti grobio, tada jo žmona, pasiėmusi krepšį, eidavo per žmones ir prašydavo išmaldos.

Vieną kartą piktadario žmona pasibeldė į vienuolyno vartus. Vartininkas, atidaręs langutį, padavė kelius nedidelius duonos kepalėlius ir uždarė. Bet moteriškė vis beldėsi ir norėjo įeiti į vidų. Vienuolynas buvo aptvertas aukšta mūro tvora. Moteriškė apėjo visą vienuolyną ir, suradusi mažutes dureles, kurios tada buvo pravertos, įėjo kieman. Čia ji pamatė gražų darželį, kuriame buvo pilna įvairiausių gėlelių, atgabentų iš šiltųjų kraštų. Tas darželis buvo vienuolyno valdytojo, žilagalvio kunigo Jono, kuris jį prižiūrėdavo, žinioje.

Moteriškė, pamačiusi gražų darželį, labai nustebo. Ji vaikščiojo apie jį, apžiūrėdama kiekvieną gėlelę, pasilenkdama prie kiekvieno žiedelio. Tuo tarpu ją pastebėjo vienuolyno viršininkas, senelis kunigas Jonas. Jis priėjo ir nuoširdžiai prašnekino moterį.

— Kaip-gi, ar patinka mano darželis? — paklausė kunigas.

— Labai gražios gėlelės, tačiau jų žiedeliai negali prilygti toms dangaus gėlytėms, kurios kiekvieneriais metais Kalėdų naktį pražysta pusnynuose, netolimame miškely, kur mes gyvename.

Žilas, pamaldus senelis suprato, kad tai Visagalis Dievas savo Kūdikėlio užgimimo valandą parodo nusidėjėliams stebuklus ir jam panoro irgi pamatyti tas nuostabiąsias gėleles.

Jis ėmė prašyti moteriškės, kad Kalėdų naktį parodytų jam tą dangaus gėlyną. Tačiau moteriškė jokiu būdu nenorėjo sutikti.

— Juk jūs piktinatės nusidėjeliais. Ateidami pažiūrėti nuostabiųjų gėlių, atsivesite vyrus ir suimsite mano vyrą.

Senelis kunigas tikino ir pažadėjo, kad nieko blogo jiems nepadarysiąs. Be to, žadėjo prašyti vyskupo, kad dovanotų jiems bausmę. Kunigas labai troško pamatyti stebuklingąjį darželį. Jo veidas spindėjo tokiu atvirumu ir gerumu, kad moteriškė nebegalėjo atsisakyti ir pažadėjo parodyti Kristaus darželį.

Artinosi Kalėdų Šventės. Sulaukęs Kūčių dienos, senelis kunigas karštai pasimeldė, pasiėmė ryšulį ir iškeliavo. Su juo drauge ėjo ir jaunas vyrukas, kuris tada girdėjo kunigo pasikalbėjimą su moteriške.

Jau temo, kai kunigas su savo palydovu įėjo girios tankumynan, kur gyveno nedoras žmogus. Ateinančius pasitiko mažas berniukas ir nuvedė juos į paslaptingą plėšiko namą.

Vos tik kunigas įžengė vidun, plėšikas tuoj nustvėrė kirvį ir užsimojo. Tačiau kunigas nesusigando, pasveikino įėjęs Dievo vardu, linkėdamas jiems ramybės ir linksmų Švenčių. Nedorėlis, išgirdęs tuos žodžius, nuleido kirvį, paprašė svečią atsisėsti.

Kūčių stalo nedorėlio namuose nebuvo. Visi buvo paniūrę, pikti. Jie nieko nelaukė ir nesitikėjo.

Kai prisiartino pusiaunaktis, moteriškė pažadino vaikus ir pasakė:

— Netrukus suskambės bažnyčiose Kalėdų varpai ir mūsų miške sužydės nuostabiosios gėlės. Eikime jų pasižiūrėti.

Visi apsirengė ir išėjo į mišką. Drauge su jais ėjo ir kunigas Jonas su palydovu. Miške buvo tamsu, baugu.

Bet tuo metu vėjas sušvelnėjo, atsisuko ir papūtė iš pietų pusės. Miške pasidarė šilčiau. Po valandėlės pasigirdo varpų skambėjimas ir staiga visas miškas nušvito. Sužaliavo medžiai, sučiulbo paukšteliai, tankumynuose užkukavo gegutė, pražydo medžiai. Iš visų pusių pradėjo rinktis visoki žvėreliai. Jie glaudėsi prie žmonių. Aplinkui žydėjo nuostabiai gražios, niekur nematytos gėlelės. Tai buvo Kristaus—Kūdikėlio gėlutės—rožės.

Senelis kunigas atsiklaupęs meldėsi, dėkojo Visagaliui už suteiktas malones. Tuo tarpu padangėse aidėjo arfų aidai ir skambėjo žavinčios nežemiškos giesmės.

Netrukus nutilo angelų giesmės, išnyko nuostabiosios gėlės ir žiedai, dingo paukšteliai ir žvėreliai, sustaugė, sukaukė rūstus šiaurės vėjas. Miške vėl buvo žiema, visur sniegu užpustyta.

Kai visi sugrįžo namo, tik dabar pastebėjo, kad jų tarpe nebėra senelio kunigo. Tuoj leidosi atgal į mišką jo ieškoti. Nuėję į tą vietą, kur jis klūpėdamas meldėsi, rado jį sukniubusį, nebegyvą pusnyne. Jo rankoje buvo rožės šaknelė. Tą rožės šaknelę žmonės pasodino ant kunigo kapo vienuolyno šventoriuje.

Praėjo metai. Atėjo vėl Kalėdos. Jaunikaitis, atsiminęs šitą nepaprastą nuotykį, atėjo pasimelsti prie mylimo kunigo kapo. Vos tiktai jis persižegnojo, staiga kapas nušvito. Iš po sniego išlindo rožės stiebelis ir bematant pražydo.

Greit apie tai sužinojo vyskupas, kuris, viską ištyręs, paskelbė dovanojąs plėšiko šeimai, kuri parodė kunigui stebuklingas Kristaus rožes, visus nusidėjimus.

Nedorėlis tapo geru žmogumi, šventai tikėjo Dievo malonėmis ir Jį garbino.

V.

PABALTĖS PAŽIBA

Vaizdely nuoširdžios Lietuvos bičiulės Estijos sostinė Talinas. Jame yra daug gražių rūmų ir paminklų. Prieš karą čia gyveno ir darbavosi daug lietuvių veikėjų.

VISI DALYVAUKITE KONKURSE!

Žiemą, o ypač Kalėdų Švenčių metu turime daugiau laiko laikraščiams ir knygoms skaityti. Kad laikraščių skaitymas būtų įdomesnis, įvairesnis ir naudingesnis, skelbiame nuolatiniams mūsų laikraščio skaitytojams ir prenumeratoriams naudingą *konkursą*. Kas atsakys į žemiau pateiktus klausimus, gaus įvairių naudingų dovanų. Medžiaga klausimams atsakyti yra šių metų „Jaunimo Draugo" 1—13 numeriuose. Konkrečiai atsakius į paklausimus, reikia nurodyti, kuriame numeryje, kokiame straipsnyje ir kuriame puslapyje rasta atsakymui medžiaga. Tad pradedame:

1) Iš įdėtų straipsnių žinome, kad Lietuvos kariuomenė kovėsi su priešu *liepos mėn. 13 d.* Surasti, kuriais metais, kurioje vietoje ir su kokiu priešu kovėsi.

2) Kada Vokietija atsisakė nuo Versalio sutarties V dalies?

3) Koks buvo gyventojų prieauglis Lietuvoje 1935 metais?

4) Kas yra autoriai šių veikalų: „Karo metų dienoraštis", „Baltijos Valstybių Geografija", „Baltoji Rožė" ir „Kiškio kopūstai".

5) Kas pirmininkavo šių metų gegužės mėnesy įvykusioje Pabaltės valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — konferencijoje?

6) Kokie yra didžiausi jaunuomenės laimės priešai?

7) Kiek yra žydų Sovietų Rusijoj ir Š. Amerikos Valstybėse?

8) Ką sako Miuleris, Schleicheris, Būga ir kiti mokslininkai apie lietuvių kalbą?

9) Kuris Vilniaus krašto veikėjas gimė 1883 m. Alytaus apskrity?

10) Kur ir kokiu būdu sprendžiami susikivirčijusių valstybių ginčai?

11) Kur ir kuriais metais persiskyrė su šiuo pasauliu Did. Liet. Kunig. Gediminas.

12) Kurių autorių yra šie eilėraščiai:

Krūtinėse mūsų pavasaris žydi
Ir meilė tėvynės liepsnoja,
Į kovą už būvį kiekvienas teeina,
prikelsime brolį artoją.

* * *

Lyg sakalai padangių plote,
Mes nužymėsime kelią šviesų.
Surasime, tėvyne, tavo dalią,
Ir nebijosime savo priešų.

13) Iš kur paimtas šis sakinys:

„Niekam ir galvon neateina, kad neformaliame susirinkime. be pirmininko ir sekretoriaus, būtų galima kuriuo nors rimtu reikalu mintimis pasidalinti"...

14) Kiek uždirba per metus Anglijos laivynas?

15) Kiek kasmet (nuo 1912 iki 1935 m.) Lietuvoje išleidžiama knygų?

16) Ką duoda jaunuoliui spausdintas žodis ir ką jis galėtų nulemti?

17 Kas ir už ką laimėjo šių metų Nobelio premijas?

18) Kuriais metais ir kas pastatė Vilniaus miesto rotušės rūmus?

19) Kas būtų, jei Ispanijos sukilėliai laimėtų naminį karą?

20) Kas pastatė ilgiausį pasaulyje tiltą ir kas iš žymių asmenų dalyvavo iškilmėse?

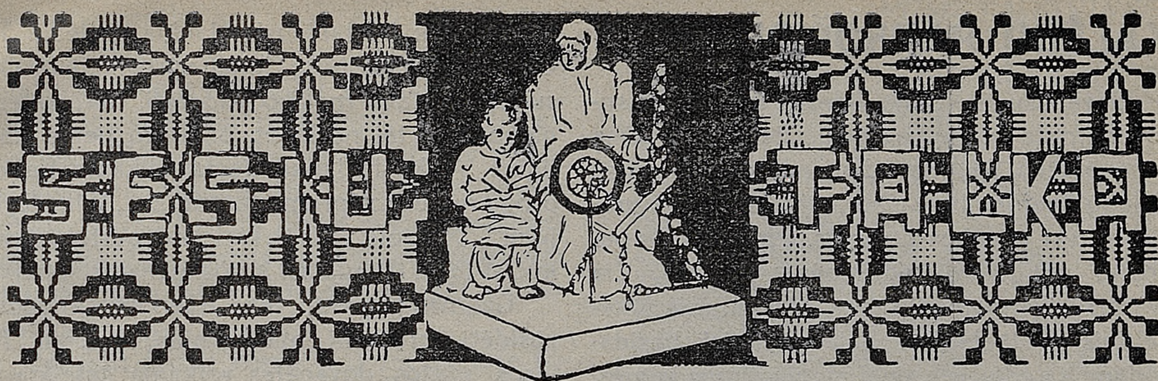
Kas išsemiamai atsakys į visus šiuos klausimus, gaus pagal atsakymų kokybę vertingų dovanų. Konkurso dalyviams redakcija paskyrė šias dovanas:

1) Radio aparatą,
2) Laikrodį,
3) 4) ir 5) Naujausius lietuvių literatūros veikalus.
6) Metams „Jaunimo Draugo" prenumeratą.
7) „Ūkininkų Kalendorių",
8) „Vilniaus Kalendorių".
9) Pusei metų „Jaunimo Draugo" prenumeratą
10) Sieninį. lietuvišką, kasdien nuplėšiamą kalendorių su gražia lentele ir daug kitų vertingų dovanų.

Konkurse gali dalyvauti tik „Jaunimo Draugo" prenumeratoriai.

Sprendimus bei atsakymus prašome siųsti „Jaunimo Draugo" redakcijon iki 1937 metų sausio mėn. 15 d.

Redakcija.

Kalėdų Švenčių proga sveikiname visas seses ir linkime joms nuoširdaus lietuviško džiaugsmo! *„Sesių Talka"*

MEILĖS ŠVENTĖ

Praslinko niūrusis ruduo. Žemė pasipuošė baltąja skraiste — sniegu. Arti Kalėdos. Visi jų laukiame.

Kodėl?

Kalėdos Mesijo atėjimo šventė. Dievas-Tėvas, mylėdamas mus, siunčia žemėn vienatinį savo Sūnų-Kristų. Katalikų Bažnyčia tą dieną mini labai iškilmingai. Pamaldos laikomos baltos spalvos rūbas. Giedama Gloria, Te Deum, skambinama visais varpais.

Kiekvienas kunigas pirmą Kalėdų dieną gali laikyti trejas mišias. Pirmos mišios vadinasi angelų ir primena mums Kristaus užgimimą Betliejuje; antros mišios — piemenėlių, kurios primena mums Kristaus gimimą žmonių sielose; trečiosios mišios vadinasi karalių ir skiriamos pagarbinti Amžinajam Dievo Sūnaus iš Tėvo gimimui.

Be bažnyčios iškilmių, gražūs yra Kalėdų papročiai ir šeimynose. Kalėdų išvakarėse rengiamos kūčios. Jos primena pirmųjų amžių krikščionių meilės ir vienybės puotas „agapomis" vadinamas.

Stengiamasi, kad kūčioms visa šeimyna sėstų prie bendro stalo. Laužomi kalėdaičiai, kas reiškia skriaudų bei įžeidimų atleidimą ir gero linkėjimus.

Maža kur apseinama be Kalėdų eglutės. Ji puošiama žvakutėmis, saldumynais, vaisiais ir blizgučiais.

Girtinas dar vienas Kalėdų paprotys — tai sveikinimai, linkėjimai ir dovanos. Jie mums primena Dievo malonę, kurią gavome per Kristaus užgimimą.

Taigi, sulaukę taip brangios mums dienos, privalome tinkamai ją praleisti. Per Kalėdas privalome atlikti katalikiškąsias praktikas. Namie gi nesitenkinti vien šokiais ar kitais išoriais pasilinksminimais, bet pasiskaityti naudingų knygų ir laikraščių. Šiemet kaip tik per Kalėdų Šventes turime lietuviškos spaudos platinimo mėnesį. Panaudokime ir tą progą lavinti save ir paraginkime pavyzdžiu ir žodžiu savo artimus.

Kalėdų papročius šeimynoje tinkamai gali panaudoti motina — šeimininkė. Ji, būdama šeimynos širdimi, gali sutvarkyti, kad švenčių metu ir šeimynoje ir santykyje su kaimynais viešpatautų meilė. Čia meilės pareiškimui progų yra labai daug. Motina gali vaikui padovanoti būtiną drabužėlį, batukus ar lietuvišką knygelę. O kiek tai džiaugsmo sukels vaikui, kuris iš savo pusės bus dėkingas tėveliams! Malonu būtų, kad ir samdiniai—piemėneliai ar vargšai kaimynės vaikai gautų irgi kokią dovanėlę nuo šeimininkės ar kaimynės.

Kilnu savo artimą užjausti ir jam padėti. Reikėtų to mokyti ir vaikai, pasiunčiant juos ką nors neturtingiems nunešti.

Tėvų, ypatingai motinos pareiga, mokyti vaikus artimo meilės. Taigi, švęsdami Kalėdų Šventes ugdykime ir savo tarpe artimo meilės jausmus!

K.

KALĖDŲ PAPROČIAI

Beveik su kiekviena didesne švente yra susiję nemaža įvairių papročių. Jie kartais būna gana gražūs. Ypatingai daug papročių rišasi su Kalėdų Šventėmis. Kaikurie jų yra labai gražūs ir turi gilesnės prasmės. Pirmas toks paprotys yra Kūčių vakarienės valgymas. Čia svarbiausiu momentu yra dalinimasis kalėdaičiais (plotkelėmis). Šeimos nariai, besidalindami kalėdaičiais, linki vieni kitiems laimės.

Gražus ir labai įsigalėjęs paprotys yra šeimose vieni kitiems teikti dovanas. Mūsų lietuviškuose kaimuose tas paprotys yra beveik nežinomas. Sunkmečio laiku, gal ne vienam atrodo, kad neverta toks paprotys atgaivinti. Bet netaip yra baisu, kaip atrodo, tiktai dovanos turi būti praktiškos ir, žinoma, kuo pigiausios.

Mūsų sodžiaus sesės, kurios paprastai mažiausia turi pinigų, bet moka daryti įvairiausius rankdarbius, gali šiokiu ar kitokiu savo rankų darbeliu Kalėdų proga apdovanoti savo tėvelius ir brolius. Juk šiaip ar taip moterys aprūpina savo šeimą drabužiais, neria (mezga) kojines, pirštines, audžia juostas ir t. t., tad argi nebūtų malonu, nieko apie tai neprasitariant, Kalėdų proga apdovanoti tokiais daiktais savo šeimos narius. Tik reikia pasistengti, kad darbelis, skiriamas Kalėdų dovanai, būtų dailiau padarytas, gražesniais raštais išmargintas. Vyriškoji šeimos pusė gali šiokį tokį, nors ir labai pigų, kuklų, bet reikalingą dalykėlį nupirkti ir padovanoti savo sesėms, žmonoms ar motutėms. Bet naudingiausia būtų dovana—užprenumeruoti „Jaunimo Draugą", kuriame yra specialiai moterims skiriama kertelė, pavadinta „Sesių Talka", nupirkti lietuvišką maldaknygę, arba šiaip jau kokią lietuvišką knygą. Turint galvoje tai, kad paskutiniu metu mūsų sodžiaus jaunimas yra netekęs savo draugijų, kurių knygynėliais galėjo naudotis, tinkamiausia bus dovana lietuviška knyga laikraštis ir kalendorius.

O kuo gi galėtumėm apdovanoti mažuosius mūsų broliukus ir sesutes? Motina arba vyresnės seserys turi aprūpinti mažuosius naujais drabužėliais, (nebūtinai turi būti pasiūti iš naujos medžiagos; galima perdirbti iš senų drabužių). Bet to dar vaikučiams neužtenka. Juk jie labiausiai laukia Kalėdų. Todėl labai gražu būtų, jeigu vyresnieji broliai, sugebą šį tą iš medžio padaryti, mažesniems nieko apie tai nežinant, padirbtų jiems žaisliukų. Mokyklą lankantiems vaikams Kalėdų proga reikėtų užprenumeruoti su „Viln. Rytojumi", „Aušrelę", kuria, kiek teko pastebėti, vaikučiai labai džiaugiasi ir jos nekantriai laukia.

Galima nupirkti teką (sumką) knygoms susidėti, gražesnį plunksnakotį ir pan. Tos visos mažos dovanėlės vaikams suteikia labai daug džiaugsmo.

Kalbant apie Kalėdų papročius, negalima praeiti, nepaminėjus dar vieno plačiai įsigalėjusio papročio — „eglučių" rengimo. Paprotys tas atsirado Vokietijoje ir iš ten paplito labai plačiai; pasiekė jis jau ir mūsų kaimus. Eglutė apkabinėta saldainiais, raudonais obuoliais, žaisliukais, ir mirganti žvakučių liepsna, suteikia vaikams daug džiaugsmo. Kalėdose vyresnieji turi leisti vaikučiams susirinkti į vieną trobą, kur jie vyresniųjų akivaizdoje galėtų pagiedoti Kalėdų giesmes, padeklamuoti lietuviškų eilučių, pažaisti. Labai gražu būtų, kad tėvai, sudėję bendrai po keletą skatikų, nupirktų saldainių, riešutų, obuolių ir apdovanotų visus vaikučius po lygiai, taip, kaip paprastai daroma prie „eglutės". Reikia stengtis, kiek galint, nors kartą suteikti vaikams daugiau džiaugsmo negu paprastai. Padaryti tai ne sunku. Mažiausia dovanėlė, mažiausia pramogėlė nušvies vaiko veidelį džiaugsmu ir šypsena. Dar yra įvairių papročių, pav., būrimai Kūčių vakare. Jie nėra blogi, jeigu į juos žiūrima kaip į pasilinksminimą. Bet sunku ir įsivaizdinti, kad kas nors ištraukęs iš po staltiesės trumpiausią žolytę nusimintų, kad gyvensiąs trumpiau, negu kiti; o vėl mergaitė, kuri atneša į trobą neporinį pagalių skaičių, nusimintų, kad neištekėsianti. Jeigu tai daroma juokais, tai nėra reikalo toks paprotys mesti. Visiems yra maloniau sutikti šventes su šypsena, ypatingai dabar, kada gyvenimas verčia dažniau susiraukti negu juoktis.

Daug kūčių vakaro prietarų yra susiję su vedybomis. Pav., jeigu mergina nori žinoti, už kurio vaikino ji ištekės, tai Kūčių naktį, 12 valandą niekam negirdint atsikelia, paima akėčias ir eina aplink namus ir kaskart pažiūri

pro langą; trečią kartą kai pažiūrės, tai pamatys paveikslą to vaikino, už kurio ištekės; o jei nieko nepamatys, tai senmerge liks.

O jeigu mergina nori žinoti, ar turtingas bus jos vaikinas, Kūčių vakarą nueina pirtin, kai visi yra nusiprausę, ir išbarsto smėliu grindis. Pirmą Kalėdų dieną nueina pažiūrėti: jeigu vaikščiota batais apsiavusio, tai ištekės už turtingo, o jeigu vyžomis—ištekės už neturtingo.

Jei nori miške nepaklysti, tai Kūčiose kuria puse atėjai prie stalo, ta pačia reikia ir grįžti.

Daug yra burtų ir prietarų, kurie mūsų gyveniman įneša įvairumo ir juoko.

Talkininkė

Paįvairinkime Kūčių stalą

Daug malonumo ir jaukumo priduos šventėms šeimininkė įvairių ir skanių valgių pagaminimu, gražiu jų patiekimu. Šeima, išvarginta kasdieninio darbo, džiaugsis susėdusi prie bendro stalo, matydama šeimininkės-motinos rūpesnį.

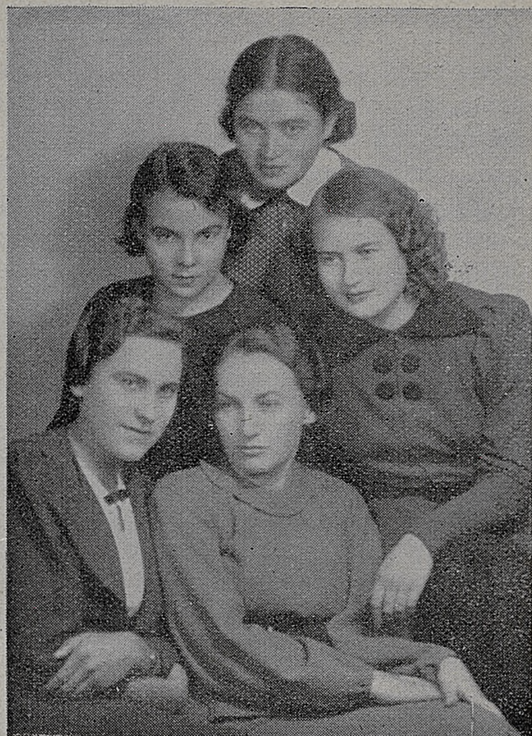
Kad ir skaniausi būtų valgiai, bet jei šeimininkė bus išvargusi, pikta ir susiraukusi, gadins visą nuotaiką ir skonį. Šeimininkė privalo paslėpti visus savo nepasitenkinimus ir skausmus, o geru ūpu ir maloniu patarimu turi išblaškyti kiekvieno nuovargį ir rūpesnius.

Kūčių stalą kiekviena šeimininkė galės paįvairinti šiais valgiais:

Žuvys. Perkant žuvis reikia žiūrėti, kad jos būtų šviežios. Šviežios žuvys lengvai galima pažinti; jų žiaunos ir pažandys esti raudonos, akys iškilos, oda tvirta. Žuvys su pienėmis visuomet geresnės už tas, kurios su ikrais.

Žuvys drebučiuose. Nuvalytos ir gabalais supiaustytos bet kokios didesnės žuvys sudėti į puodą, užpilti vandeniu, pridėti pipirų, svogūnų, lauro (babkavų) lapelių, gabaliukais supiaustytų morkų, druskos ir virti ant smarkios ugnies. Kad žuvys nesukrįstų, joms užvirus reikia įpilti porą kartų po stiklinę šalto vandens. Kad neprisviltų prie dugno, reikia karts nuo karto sujudinti puodą. Kai žuvys pasidarys minkštos, reikia išgraibstyti jas ir sudėti gražiai ant lėkščių. Sunka, jei jos būtų perdaug, virti, kol nuvirs, tiek, kiek reikia, kad nebūtų perdaug, nes kitaip nesuauš. Nuėmus sunką nuo ugnies, reikia ją perkošti per tankų sietelį arba švarią drobę, užpilti žuvį ir padėti į šaltą vietą, kad suauštų. Norint turėti daugiau drebučių, reikia palikti daugiau sunkos, bet reikia įdėti į ją keletą lapukų želatinos. Želatina dedama į šiltą sunką prieš užpilant. Želatina virti jau nereikia, nes pagadins skonį. Drebučiai galima papuošti virtų morkų, kiaušinių ritinėliais ir marinuotais grybais.

Žuvies arba silkių maltiniai (kotletai). Paimti kokių nors žuvų arba gerai išmirkytų silkių, išimti ašakas (kaulus), mėsą smulkiai sukapoti, pridėti druskos, pipirų, svogūnų, išmirkytos bulkos ir, kad geriau laikytųsi, visą kiaušinį. Visa tai gerai išmaišyti, padaryti pailgi kotletai, apibarstyti miltais arba sausu trintu pyragu ir kepti alyvoje.

Lietuvės studentės—„Sesių Talkos" bendradarbės-vairuotojos. Pirmoji eilėj iš kairės: V. Maminskaitė, M. Budrevičiūtė; antroj eilėj: O. Miciūtė, M. Lemešytė; viršuj—G. Kisielytė.

Keptos silkės. Silkes, kad nebūtų sūrios, reikia mirkyti visą parą. Vandenį reikia pakeisti kelis kartus. Paskui reikia išimti vidurius, gerai išplauti išorę ir vidų, apibarstyti miltais, dėti į keptuvę ir kepti alyvoje. Kepant nereikia dažnai vartyti, nes subyra. Kai viena pusė iškeps, apversti kita puse. Prie tokių silkių galima duoti troškintų rūkščių kopūstų su grybais. Jei kopūstai yra perrūkštūs, perplauti juos vandeniu, sudėti į puodą, įpilti truputį vandens ir virti uždengtus, kol pasidarys minkšti. Skyrium išvirti džiovintų grybų, supiaustyti nesmulkiais gabaliukais, alyvoje paspirginti svogūnų, įdėti pipirų, sudėti viską į kopūstus, sumaišyti ir truputį patroškinus su alyva duoti šiltus ant stalo.

Marinuotos silkės. Silkės reikia išmirkyti, nupiauti joms galvas, nulupti, išimti kaulus ir kiekvieną silkę padalyti išilgai pusiau. Ant kiekvienos pusės padėti kokia nors kašalo, paskui pradedant nuo galvos suvynioti į rutulį ir užsmeigti gvaizdikėliu arba nudrožitu mediniu šipuliuku. Sudėti į betkokį indą ir užpilti ataušinta marinata.

Silkėms kamšalas reikia daryti šitaip: supiaustyti svogūnų plonomis riekutėmis, įdėti pipirų, pakepinti alyvoje, kol svogūnai suminkštės. Ataušius dėti po truputį į kiekvieną silkės pusę ir suvynioti į rutulį. Norint, galima vartoti ir žalius svogūnus; pabarstyti truputį pipirų arba patepti garstyčiomis ar krienu. Marinata verdama šiuo būdu: į vandenį įpilti tiek acto, kad vanduo būtų nelabai rūgštus, įdėti pipirų, lauro lapelių, svogūnų, riekutėmis supiaustytų morkų ir, jei yra, petruškų. Viską virti tol, kol suminkštės daržovės. Paskui marinatą nukelti nuo ugnies ir ataušinus užpilti silkes.

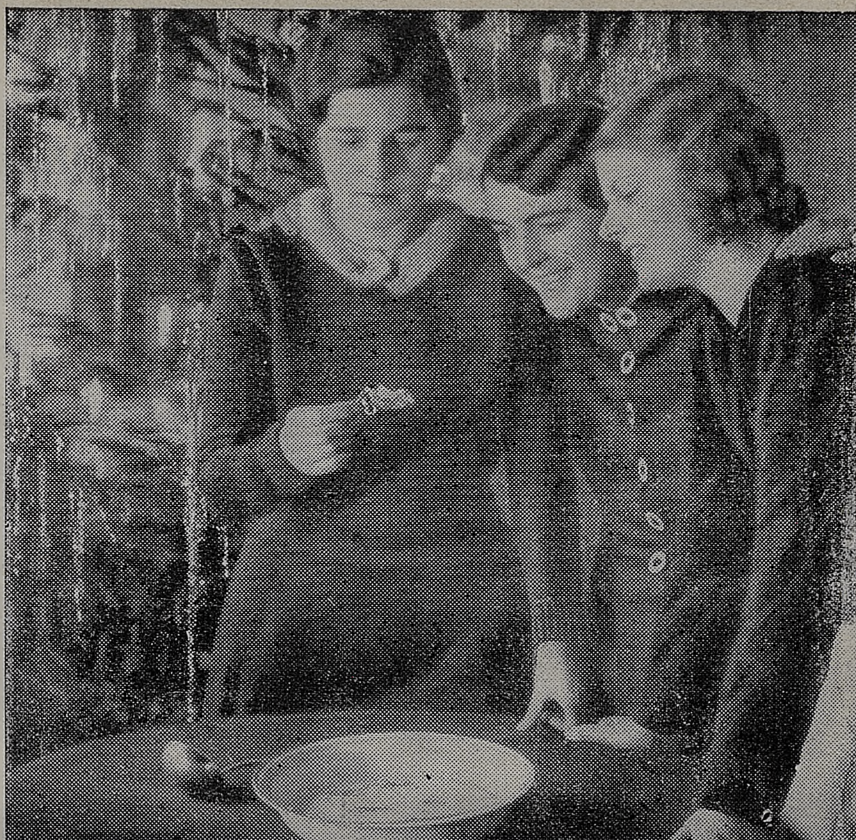
Grybų barščiai su auselėmis. Nuvalyti keletą morkų, sudėti į puodą, pridėti pipirų, svogūnų, petruškų, salerijos, keli džiovinti, gerai išplauti grybai, užpilti vandeniu ir virti kokį pusvalandį. Parinkus nusunkti ir ta sunka užpilti atskirai virtus ir sunkiai supiaustytus raudonus burokėlius. Pridėti rūgšties ir druskos sulyg skonies. Sudėjus burokėlius, virti nereikia, nes sriuba nustotų raudonos spalvos, bet reikia šiltai laikyti, kad paraudonuotų. Prie šios sriubos duodamos grybų auseles, labai lengvai gaminamos. Sriuboje išvirtus grybus reikia skubiai supiaustyti, pridėti druskos, pipirų, svogūno, mirkyto pyrago ir viską išmaišyti. Tai bus kamšalas auselėms. Tuomet iš vandens, miltų ir truputį druskos reikia suminkyti tešlos, iškočioti ją, supiaustyti mažais trikampėliais, į kiekvieną trikampėlį įdėti po truputį grybų kamšalo, užlenkti, kaip skarelę, ir užspausti kraštus, kad kamšalas neiškristų. Tokias auseles išvirti sūdytame vandenyje, duodant ant stalo sudėti į barščius.

Kisieliai. Kisieliams tinka įvairiausios uogos, kaip spalgenos, bruknės, avietės, vyšnios, serbentės ir k. Galima net imti įvairių uogų mišinių. Kisielių galima virti taip pat ir iš obuolių.

Nuplautas uogas arba nuluptus ir smulkiai supiaustytus obuolius dėti į vandenį ir virti. Kada uogos ar obuoliai suverda, reikia iškošti per gabaliuką drobės ir gerai išspausti. Sunką supilti vėl į puodą, įdėti sulyg skonies cukraus, statyti ant ugnies ir virti. Užvirus, reikia pridėti šaltame vandenyje ištirpinto krakmolo. Krakmolo dėti maždaug 1-am litrui vandens nuo 1—2 valgomosius šaukštus, žiūrint kokio tirštumo norima gauti kisielių. Pilant krakmolą, reikia gerai maišyti, kad kisielius nesupultų kleckais. Kad kisielius ataušęs nesitemptų, dedant krakmolą indan, reikia jis nukelti nuo ugnies. Supylus krakmolą, reikia trumpai užvirti ir, nukėlus nuo ugnies, išpilti į kitus indus ir padėti aušti. Kad auštant neužsidėtų pluta, reikia apibarstyti cukrum.

Kepiniai. *Struceliai su aguonomis—pasninkui.* Užpilti porą stiklinių aguonų verdančiu vandeniu ir taip palikti keletui valandų. Paskui reikia vandenį nupilti, o aguonas sutrinti su 2 stiklinėm cukraus. Tešlą taip pat parengti. Paimti 4 litrai miltų, įmaišyti 1 litran šilto vandens arba aguonų pienan, 50 gramų mielių ir truputį druskos. Visa tai išminkyti ir pastatyti šiltoje vietoje, kad tešla pakiltų. Po to imti gabalą tešlos ant lentos, iškočioti vidutiniško storumo, viršun užbarstyti eilę aguonų, pradedant nuo vieno krašto suvynioti į ritinėlį, užspausti galus, kad išeitų lygus, ilgos formos pyragas. Kai truputį pakila, patepti tryniu, padėti į karštą krosnį ir kepti 45—60 minutes.

v. m.

„Gal ir atvyks svajų svajotas, sapnuose sapnuotas bernelis ir išvež tolimon šalelėn"... Kūčių vakarą mergelės įvairiais būdais mėgina atspėti savo ateitį, atidengti gyvenimo uždangą.

ONA VYTAUTIENĖ

Apie Birutę, Kęstučio žmoną, Vytauto Didžiojo motiną, girdime įvairių padavimų, bet tikrų žinių apie ją užsiliko labai maža. Tuo tarpu apie Oną, Vytauto Didžiojo žmoną, turime tikrų žinių, mokslininkų patikrintų faktų.

Šių dienų spauda, pasiremdama istoriniais tyrinėjimais, stengiasi tiksliau nubriežti Onos Vytautienės asmenybę, apibūdinti jos darbus, supažindinti su jos asmenimi platesnę lietuvių visuomenę.

Ona Vytautienė — tai nepaprasta moteris. Tai nuostabi ir sudėtingos dvasios asmenybė. Moteris, kuri kultūriniu atžvilgiu buvo pralenkusi savo laikus. Lietuva XIV amž. buvo dar pagoniška, neturėjo sąryšio su anų laikų kultūringuoju pasauliu. Tuo tarpu Ona, Lietuvos duktė, Dzūkijos miškų lietuvė, buvo jau krikščionė ir stebino savo išsilavinimu. Ji mokėjo keletą kalbų, domėjosi knygomis, žinojo jų vertę, brangino jas, mėgo muziką. Būdama šviesaus proto, gilios dvasios, pasižymėdama įvairiais gabumais, ji bendravo su žymiausiais anų laikų žmonėmis.

Savo kultūriniu lygiu ji gali užimti vieną iš pirmųjų vietų, kaip pastebi profesorius Jonynas, ne tik anų laikų Lietuvos, bet ir Europos kultūros istorijoje. Ona yra Vytauto draugo ir bendradarbio kunigaikščio Sudimanto sesuo, — ji ištikima genialaus savo vyro draugė ir bendradarbė. Vytauto žmona puikiai orijentuojasi politikos ir valstybės reikaluose. Ji trokšta valdžios ir garbės, bet ir moka tuo naudotis. Su ja skaitosi rusų valstybės vyrai, kryžiuočių politikai, nes ji turėjo žymios įtakos politiniam Lietuvos gyvenimui. Ji padėjo Vytautui valdyti valstybę. Ji ištikimai lydi savo vyrą per visą jo laimės ir nelaimės kelionę. Ne kas kitas, tik ji, Vytauto žmona, gelbėjo savo vyrą iš kalėjimo! Pati su tarnaite, pasiimdama visas pasėkas, kurios gresė už Vytauto pabėgimą. Ji nekrauna kaltės ir atsakomybės tarnaitei, kaip tai skelbia paplitusi lengenda. Priešingai, Ona pati lieka kalėjime. Yra žinių, kad kunigaikštienė skaudžiai nukentėjo dėl savo vyro. Vė-

liau, kai Vytautas pasiekė valdžios ir galybės, rusų, kryžiuočių ir kitų valstybių vyrai jai pataikauja, nesigaili brangių dovanų, kad tik per ją paveiktų Vytautą. Ne kartą Ona savarankišku dokumentu užtikrina, kad tie ar kiti duotieji Vytauto pažadai bus tikrai ištesėti. Onos žodžiu pasitikėta, jos pritarimo ir palankumo ieškota. Atrodo, ji karštai ir nuosaikiai palaikydavo Vytauto siekimus atsipalaiduoti nuo ryšių su kaimynais. Kronikininkų liudijimu, didžioji kunigaikštienė išpranašavusi savo vyrui: jai mirus, Vytautą paliksianti ir laimė. Tikrai, kol Ona buvo gyva, žingsnis po žingsnio Vytautą lydi laimėjimai. Teisybė, Vytautas intensyviai kovoja, bet toji kova — vaisinga, ji jam sekasi, jis atgauna tėviškę, teises, plečia savo valstybės sienas, jo galybė auga... Grunvaldas, Konstancos diplomatinis laimėjimas, lieka paskutinis žingsnis vainikuotis Lietuvos karaliaus vainiku.

1418 metais kunigaikštienė Ona miršta Vytautui ateina lyg ramesnis laikotarpis. Bet paskui jau pradeda nesisekti.

Kunigaikštienės Onos asmeny lyg susijo žymesni Lietuvos moters tipo bruožai, moterų, gyvenusių prieš ją ir po jos. Motina, bet ne vien motina — pirmoje eilėje ištikima savo vyro bendradarbė, kuriai ankšta keturiose namų sienose, kuri nesitenkina šeimos ir ūkio reikalais. Jos interesai platesni, ji visuomenininkė ir politikė. Ji garbėtroška, bet, kai reikia, nesvyruodama pasiaukoja, kliūčių nebijo; su jomis drąsiai kovoja ir nugali. Tai nėra tipas moters, kuri tyliai kenčia ir, neišeidama į platesnį visuomenės gyvenimą, tenkinasi vien savo šeimos židiniu. *S—s.*

MOTERYS VEIKIA

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Panevėžio šaulės moterys per surengtą (XI.23 d.) kariuomenės šventę įteikė rinktinės vadui pulk. ltn. Andrašiūnui nupirktus 8 šautuvus.

— Valstybės operos solistė Gražina Matulaitytė, Norvegijos — Pabaltijo draugijos kviečiama, buvo išvažiavusi į Oslo, kur lapkričio mėn. 20 d. dainavo draugijos rengiamame Baltijos dienos koncerte. Lapkr. 19 d. p—lė Matulaitytė koncertavo Oslo radiofone.

— Lapkričio mėn. 18 d. L. K. Moterų vyriausias sekretorijatas surengė Moterų Talkos Akademiją, kurioje kun. Grauslys kalbėjo apie moterį ir religiją, O. Krikščiūnienė apie moterį visuomeniniam darbe ir E. Starkienė apie moterį ir kasdieną. Koncerte dalyvavo Br. Drangelienė - Darlys, V. Jonuškaitė - Zaunienė, E. Kardelienė, art. O. Rymaitė, Smilgaitė - Dvarionienė ir kt.

— Sakalas, išleidęs Vaidilutės — Puidienės „Tėviškę", rengiasi leisti ir kitus jos raštus. Pirmiausia išleis jos apysakų knygą „Prarają" ir „Kada rauda siela"—antrąją papildytą laidą.

— Ant. Žagrakalienė, išleidusi lietuviškai Mailos Talvio ramanus „Varpą" ir „Dvi meilės", pradėjo versti suomių rašytojo Runaro Schildto novelių rinkinį „Sugrįžimą".

— Prieš 4 metus Žemės Ūkio Rūmai įsteigė audimo kursus. Iki šiol išleido apie 1.500 audėjų, iš kurių 150 specialisčių, kurios tik audimu ir verčiasi.

— Gruodžio mėn. 6 d. V. D. u-to rūmuose įvyks akademinis, tarpkorporacinis literatūros — meno vakaras, kurį rengia šaulių studenčių „Živilės" korporacija.

— Apie moterų tarybos kongresą, įvykusį Dubrovnike, lapkričio mėn. pusėje pranešė viešai visai visuomenei jame dalyvavusios atstovės. Pradžioj Lozoraitienė nušvietė bendrą kongreso vaizdą ir jo darbus. Po to buvo pranešimai apie kongreso specijalių komisijų darbus. V. Lozoraitienė pranešė apie finansų ir taikos komisijos darbus, Pikčilingienė apie dvejopas morales, Hunibelienė apie vaiko globos ir teisės bei higijenos, Deveinienė apie moterų darbus ir Avietėnaitė apie spaudą, radio ir kinematografą.

Anglijoje. Paskutiniu metu Anglijoje iškilo naujas socialinio pobūdžio judėjimas, kurį sukėlė ir jam vadovauja miss Florans Witte. Ji surinko net 2 mil. senų, neištekėjusių moterų armiją ir reikalauja joms suteikti teises pensijas gauti, kokias gauna ištekėjusios moterys ir našlės, sulaukusios 55 amžiaus metų.

Miss Witte sužadėtinis žuvo pasauliniame kare ir nuo to laiko ji gyvena „neteisėtos našlės" gyvenimą. Prieš dvejus metus ji pradėjo organizuoti aukščiau minėtą sąjungą, kuri pradžioje turėjo tik 20 narių.

Nesenai įvyko šitos sąjungos atstovių suvažiavimas, kuriame priimta rezoliucija balsuoti kituose rinkimuose tik už tuos kandidatus, kurie pasižadės parlamente kovoti už jų socialinius reikalavimus. Šis mitingas sukėlė tikrą audrą tarp ištekėjusių moterų ir našlių, kurios nurodo, kad netekėjusioms moterims yra kur kas mažiau išlaidų ir rūpesčių, todėl jos neturinčios teisės reikalauti lygių teisių.

Baltijos bokso turnyrą laimėjo Estija. Lietuvos reprezentacinė bokso komanda buvo tokios sudėties: musės sv. Šimaitis, gaidžio sv. Ličovas, plunksnos sv. Marčiulionis, lengvo sv. Vimeris, pusvidutinio sv. Bendikas, pussunkaus sv. Selventas ir sunkaus sv. Bagdonavičius.

Turnyrą laimėjo žymia persvara Estija, surinkusi 28 taškus prieš Latviją, surinkusią 12 tašką ir Lietuvą — 8 taškus.

Estijos laimėjimas čia nieko stebinti negali, kas pažįsta jų boksą.

Lietuvos pasirodymas, palyginus su paskutiniu buvusiu praeitais metais turnyru, buvo geresnis. Šį kartą pasiekti 4 laimėjimai, tuo tarpu pernai 2.

Gali įvykti rungtynės Lietuva — Čekoslovakija. Čekoslovakijos stalo teniso sąjunga savo geriausius stalo tenisininkus Kolarą, Hammerį ir Vaną siunčia ilgesnėms gastrolėms į Švediją. Laikas gastrolėms Švedijoje numatytas tarp gruodžio 13 — 20 d. Ta proga čekų stalo teniso sąjunga nori suruošti stalo teniso rungtynes Lietuva—Čekoslovakija. Be abejo, čekoslovakai pageidauja sužaisti Pabaltyje ir antras rungtynes su Latvija ir Estija. Jeigu pavyktų susitarti, tai čekoslovakų rinktinė į Kauną atvyktų greičiausia tokios sudėties: Kolar, Hammer ir Vanas. Kolaras yra pasaulio meisteris ir šiuo metu atlieka ilgesnį turnee po Prancūziją.

Kiek teko patirti, mūsų teniso sąjunga dėl pasiūlymo suruošti rungtynes yra nusistačiusi palankiai ir linkusi šį reikalą išspręsti teigiamai.

Sudaryta Lietuvos krepšinio rinktinė. Pasiruošti tarpvalstybinėms ir kitoms krepšinio rungtynėms, taip pat paruošti krepšinio kandidatus, numatytus siuntimui į Ameriką, valstybinė krepšinio rinktinė galutinai sudaryta iš šių žaidikų: Adomavičiaus, Andriulio, Daukšos, Kepalo, Petrausko, Žalkausko, Mažeikos (visi LFLS), Šačkaus, Baltrūno, Ginaičio, Variakojo, Puskunigio (visi JSO), Giešnovo, Puzinausko, Bazaro (visi Grandies) ir Vokietaičio.

Anglija — Vengrija 6:2. Iš užsienių spaudos Anglijos—Vengrijos rungtynių komentarų paaiškėjo kai kurių smulkmenų, kurių įdomesnių keletą pateikiam skaitytojams.

Anglų laikraščiai, palikę nuošaliai rezultatą, žavisi pačiu žaidimu. Jų teigimu, anglams dar nė vienas svečias iš anapus kanalo neparodė tokio puikaus ir techniškai aukšto žaidimo, kaip šį kartą vengrai. Jų puikus ir greitas sviedinio perdavimas, aštrus tempas giliai užimponavo anglų žiūrovus.

Vokiečių laikraščiai pažymi, kad didesnė pirmo kėlinio pusė aiškiai priklausė vengrams. Pasak vieno vokiečių laikraščio, anglų publika gavo nuoširdžiai pasijuokti iš savųjų, matydama, kaip mažiukai, apsukrūs, juodaplaukiai vengrai „apstatinėjo" aukštus ir augalotus anglus, kurie, esą, bėginėjo paskui juos liežuvius iškišę...

Dėl rungtynių rezultato laikraštis tvirtina, kad toks aukštas (6:2) pasiektas dalinai ir laimės dėka. Esą antram kėliny prie 4:2 dar sunku buvo numatyti pabaigą, nes pašėlusiu tempu sviedinys skriejo nuo vienų ligi kitų vartų.

Laikraščio korespondento nuomone, šis Vengrijos, nežiūrint aukšto pralaimėjimo, yra vienas geriausių jos pasirodymų. Esą iš žaidėjų ką nors išskirti sunku.

Vengrija — Airija 3:2. Po rungtynių su Anglija vengrai turėjo antras rungtynes britų saloj, kuriose nugalėjo Dubline airius 3:2 (2:1). Žiūrovų 25.000.

— Grįždama į namus, gruodžio 9 d. Vengrijos rinktinė laimėjo rungtynes Roterdame su Olandija 1 : 0.

— Didžiosios Britanijos futbolo pirmenybėms Dundee Valia nugalėjo Škotiją 2:1 (1:1). Rungtynes sekė vos apie 25.000 žiūrovų.

— Pasaulinės hockey rungtynės dėl pirmenybės įvyks 1937 m. vasario mėn. 7 — 17 d. Londone.

— Amsterdame — Berlyno hockey rinktinė žaidė su „6 mėlynaisiais" (šiuo pseudonimu vadinasi olandų rinktinė). Rungtynės baigėsi lygiomis 2:2 (1:0. 0:1, 1:1). Rungtynes tarp kitų sekė ir Lippi kunigaikštis Bernardas.

— Lietuva laimėjo ping-pongo rungtynes su Latvija santyky 8:1, o Kaunas Ryga 7:2.

— Latvijos krepšiasvydžio meisteris US vyksta į ilgą kelionę po Vidurio ir Vakarų Europą. Kelionės maršrutas numatomas toks: Lenkija, Čekoslovakija, Vengrija, Italija, Prancūzija. Latvijos krepšiasvydininkai kelionėje išbus apie mėnesį laiko.

— Kopenhagoje, dengtoje salėje, prie 6.000 žiūrovų švedų karaliaus Gustavo taurės teniso turnyre Danija nugalėjo Vokietiją 3 : 2.

KALĖDINIAI NEMALONUMAI

(Feljetonas)

Vilniaus gyventojas Jurgis Kumštelė jau žino, kaip reikia pasitikti Kalėdas. Jis klaidų daugiau jau nebedarys. Jis dar ir kitus gali pamokyti. Tik užkabinkite jį šiomis dienomis — jis kiekvienam išrodys, kaip išvengti kalėdinių nemalonumų.

Aną dieną susitinka jis mane vienos gatvės kampe ir klausia:

— Kur švęsi Kalėdas?

— Vilniuje, — atsakiau.

— O žmona?

— Kartu su manim.

— O vaikai?

— Irgi kartu.

— Tai ir gerai!

— Kodėl?

— Neturėsi nemalonumų.

Kumštelė mane suintrigavo. Pagyręs jo protingą galvą ir lankstų liežuvėlį, paprašiau, kad paaiškintų, kodėl Kalėdoms negalima atsiskirti nuo žmonos ir vaikų.

Kumštelė ir ėmė nuoširdžiai pasakoti:

— Žinai, pernai su manimi buvo šitaip: Žmona užsimanė su vaikais išvažiuoti pas mano uošvius. Nenorėjau leisti. Bet kai prižadėjo parsivežti miltų, drobės ir mėsos, tai aš ir nusileidžiau. Ką gi, sakau, nori—važiuok! Bus pigesnės Kalėdos. Nebus vizitų, nebus svečių, o pats — galėsiu svečiuotis bet kur. Prieš pat Kūčias ir išvažiavo. Likau namie tik su tarnaite, kuri paimta buvo iš sodžiaus tik prieš dvi dienas. Ir išėjo negerai...

— Na ir kas čia blogo, kad likai be žmonos ir vaikų? — pertraukdamas paklausiau Kumštelės.

— Palauk, sužinosi, — sako jis, — tarnaitė reikėjo pamokyti, kaip reikia atidarinėti duris. Ir mokinau. Pirmiausia paaiškinau, kaip reikia saugotis vagių. Aš jai griežtai įsakiau, kad man nesant namie, vidun iš vyrų nieko neįsileistų. Pirmiau, sakau, reikia praverti truputį duris ir pažiūrėti pro uždėtą retežį, kas nori įeiti: savas ar svetimas. Jei ne savas, nepažįstamas, sakau, neįsileisk, kad jis ir verktų po durimis. Tarnaitė taip ir padarė. Bet taip padarė, kad aš Kūčių vakarą taip ir likau be vakarienės. Kadangi visą dieną buvau nevalgęs, tai ir nusilpau, kaip viščiukas.

— Negali būti! — nustebęs vėl pertraukiau Kumštelės pasakojimą.

— Taip ir buvo,—tęsė jis toliau.—Aš, mat, Kūčių vakarą, beveik prieš pat vakarienę, išėjau su reikalais miestan. Ir atsitiko nelaimė. Beeidamas vos nepatekau po automobilio ratais. Kai užkabino, kai patysėjo purvina gatve kokias varsnas, tai aš ir pasidariau į žmogų nebepanašus. Automobilio ratai supurvino, aptaškė skrandą, kelnias, burną, akis ir visą veidą. Sugrįžau namo purvinas, be kepurės ir barškinu į duris. Tarnaitė pažiūrėjo į mane pro retežį ir klausia:

— Ko tamsta nori ir pas ką atėjai?

— Aš ir supykau.

— Kaip tai pas ką?! Aš atėjau pas save, pas Kumštelę.

— Pono Kumštelės nėra namie,—atrėžia ji.

— Praksėdute! Aš pats esu Kumštelė.

— Nedūmk akių. Mano ponas yra poniškas, švarus, o tamsta purvinas, gal koks esi vagis, valkata...

Ir užsitrenkė duris. Man net karšta pasidarė. Norėjau rėkti, daužyti, trepentis... Bet sušvelnėjau ir ėmiau gražiuoju:

— Praksėdutė, įleisk. Kaip mane gyvą matai, aš esu tas pats tavo ponas, tik išsipurvinęs ir jau be kepurės.

Praksėdutė, užuot atidariusi duris, kad suriks:

— Traukis, eik, iš kur atėjęs, nes pašauksiu policiją!

Aš ir nusiginklavau. Daugiau ir nebesiprašiau, kad įsileistų. Ką gi, manau sau, dabar neramūs laikai, pateksi komisarijatan ir aprašys kitą dieną laikraščiai, kad veržeisi vogti ar apiplėšti. Paskui už Kalėdų nakties ramumo sudrumstimą dar ir protokolą surašys ir dar užmokėti pareikalaus. Nei gėręs nei valgęs ir atiduosi paskutinius skatikus. Paskui žmona už visa tai dar ir akis iškrapštys. Visa tai apgalvojęs, taip ir prastovėjau, prasėdėjau iki ryto prie savo buto durų ant laiptų. Sušalau—vos dantys neišbyrėjo.

— Na, o jeigu namie būtų buvusi žmona, tai ant laiptų nebūtum nakvojęs?—paklausiau atvirai.

— Argi tu nesupranti? — subarė Kumštelė,—žmona tai ne tarnaitė. Ji tave pažintų ir už kilometro!

— Pažintų ir įsimurzinusį?

— Ką ir besakyti. Mesk kavalierystę, vesk žmoną—ir įsitikinsi.

— O kaip gi Kalėdos praeidavo, kai žmona sėdėdavo namie? — paklausiau susidomėjęs vedybų reikalu.

— Brolau, tuomet visai kitaip jautiesi. Žmona kai priverda, kai prikepa viso ko, tai paskui gali atsijuosęs valgyti, stiprintis net iki Trijų Karalių.

— Pavojų nebūna?

— E, žmonai esant namie, aš nebijočiau nei ratų, nei purvo, nei komisarijato.

— O vaikai?

— Su vaikais tai jau gali būti visaip.

— O kaip?

— Egi užpernai per Kūčių vakarienę vienas mūsų vaikas apsidegino lūpas, o kitas, valgydamas silkes, vos nepaspringo ašaka. Paskui rėkė per visą naktį.

— Tai, sakai, vedusiam geriau gyventi, negu senberniui? — nuoširdžiai paklausiau Kumštelės.

Į tai jis man jau nebeatsakė... Liepė per Kalėdas ateiti į jo namus. Žadėjo vedybų reikalu pašnekėti plačiau.

Nueisiu. O gal ta proga Kumštelę paprašyti piršliu?

Urbulis.

TRUPINIAI

Viename mieste buvo mitingas. Jo pirmasis kalbėtojas, norėdamas pasigirti savo iškalba, šitaip pradėjo:

— Aš taip kalbėsiu, kad išgirstų visa mūsų visuomenė, visas kraštas, visa tauta ir net užsienis.

Tuo tarpu kažkas iš publikos:

— Prašome garsiau, mes tamstos negirdime!

Miesto gatvėje susitinka du gydytojai ir pradeda kalbėtis:

— Kaip sekasi? Ar daug ligonių turi?

— Turėti turiu, bet sektis tai ne visuomet gerai pasiseka.

— Tai kas atsitiko?

— Nagi, aną dieną išvežė į užmiestį. Apžiūrėjau ligonį ir paprašiau 100 auksinų už vizitą. Ūkininkas sumokėjo, bet nebeduoda arklių parvažiuoti atgal. Sako aš su tamsta jau atsiskaičiau. Tada pasiūliau už arklius apmokėti, bet jis už parvežimą taip pat paprašė 100 auksinų. Išvaikščiojau visą kaimą, ir visi ūkininkai tiek pat reikalavo. Turėjau pėsčias dūlinti namo. Ką čia ateity reiks daryti?!

— Šito tai ir aš nežinau. Kai pas kokį ligonį nueinu, tuojau paprašau man pinigus padėti ant stalo ir tada tik gydau, nes paskui gali nesumokėti, bet juk arklių kišeniun nepasiimsi, kad paskui nereikėtų derėtis su tokiais brangininkais ir suktais ūkininkais...

Ketverių metų Poviliukas nori sulaikyti tėvelį inžinierių namuose, kad jis neitų į fabriką.

— Vaikuti, — sako tėvas, — jei aš neisiu dirbti, aš neturėsiu tau duonelės.

— Tai nieko, tėveli, — atsako vaikas.—Aš mėsą į burnelę pastumsiu su pirštuku.

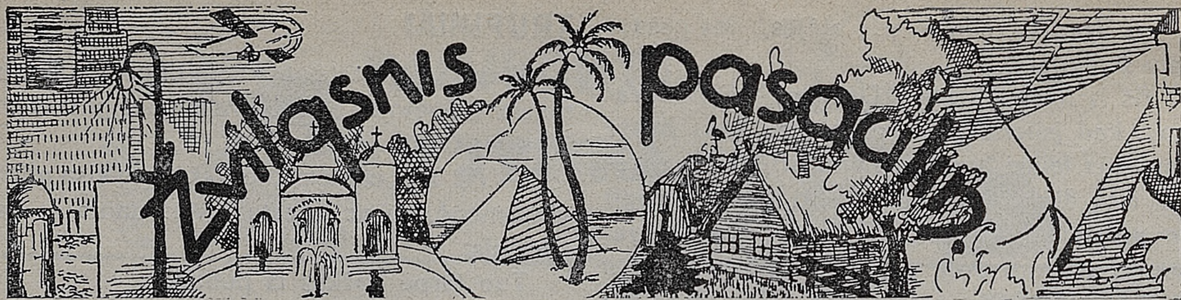
Mokytojas aiškina vaikams alfabetą ir priejęs prie raidės C sako:

— Pasakykite sakinį su žodžiu cukrus...

— Šį rytą mes gėrėme arbatą.

— Bet šiame sakinyje žodžio cukrus visai nėra.

— Pone mokytojau, o gi cukrus buvo arbatoje.

TARPTAUTINĖ PAINIAVA DIDĖJA

Daug kas sako, kad Didysis karas nėsąs dar pasibaigęs. O vadinamosios taikos sutartys, pasirašytos Versalyje ir kitur, esančios iš tikrųjų tik paliaubų sutartimis, kurias kariaujančios valstybės sudarė tik dėl to, kad tiek viena, tiek antra pusė nebegalėjo jau toliau kariauti, nes buvo visiškai išsisėmusios, nusikamavusios. Apie paliaubas galima kalbėti ypač dėl to, kad ne viena pusė neišėjo nugalėtoju. Tiesa, Vokietija ir jos sąjungininkės buvo laikomos nugalėtosiomis, ir todėl buvo neva suvaržytos tam tikromis sutartimis, bet tai nebuvo visiškas nugalėjimas, o sudarytosios sutartys neturėjo ir neturi didelės reikšmės. Galima sakyti, kad iš tų sutarčių jau nieko nebeliko, ypač jeigu turėsime galvoje Vokietiją.

Nuo karo „pabaigos" praslinko jau 18 metų. Atrodytų, kad tai yra per daug ilgas laikas paliauboms. Bet nėr čia ko stebėtis. Didžiajam karui valstybės daug ilgiau ruošėsi ir vis dėl to nebuvo pakankamai pasiruošiusios. Dar daug kur buvo tam tikrų spragų. Dabar gi valstybės stengiasi pasiruošti taip, kad nieko nestigtų, kad viskas būtų tvarkoj. Prieškarinė Rusija, pav., turėjo kariuomenės pakankamai, bet ginklų greit rusams pristigo, nebuvo geros vadovybės nebuvo gerų kelių kariuomenei parvežti ir t. t. Vokietija buvo geriausiai karui pasiruošusi, bet po kiek laiko, ypač paskelbus Vokietijos blokadą, pritrūko vokiečiams maisto. Dabar gi Sovietų Rusijos armija yra geriausiai apginkluota iš visų kitų Europos armijų, ypač puikus yra Sovietų oro laivynas, pritiesta taip pat dabar Rusijoj ir gerų kelių karo reikalams. Vokietija gi stengiasi ne tik gerai apsiginkluoti, bet taip labai rūpinasi savo krašto ūkiu. Vokiečiai nori savo ūkį taip išugdyti, kad, kilus karui, jau nebepritrūktų nei maisto, nei žaliavos. Daugiausia dabar Vokietijoje rūpinamasi ūkininkais.

Prancūzija per tą „paliaubų" laikotarpį skuba, kaip galėdama, geriau sustiprinti savo sieną su Vokietija.

Ir apskritai visos valstybės dabar stengiasi daug geriau pasirengti lemiamai valandai, negu prieš Didįjį karą. Todėl ir būsimas karas, be abejo, bus nepalyginti baisesnis, negu praėjusis.

Didžiojo karo metu Rusija, Prancūzija bei Anglija, kad ir kariavo prieš bendrą priešą, bet neturėjo sudariusios bendros karo vadovybės, kuri derintų visų santarvininkių karinius veiksmus. Kiek geriau šis reikalas buvo sutvarkytas Vokietijos pusėje. Dabar atskirų susidraugavusių valstybių generaliniai štabai iš anksto palaiko tam tikrus ryšius, kad ateityje būtų lengviau kariauti.

Charakteringa, kad baigiantis „paliaubų" laikotarpiui valstybės vėl panašiai susiskirstė, kaip prieš Didįjį karą. Kaip tada, taip ir dabar vienoj pusėj stovi Vokietija, Italija, Austrija ir Vengrija. Kitoj gi pusėj Prancūzija, Sovietų Rusija ir kai kurios mažesnės valstybės. Anglija, kaip ir tada, laikosi nuošaliai. Taip prieškarinio ir dabartinio valstybių susigrupavimo yra tik tas skirtumas, kad Japonija dabar aiškiai stovi Vokietijos pusėj.

Valstybių neapykanta prieš Didįjį karą ne iš karto pasireiškė. Ji brendo keliasdešimt metų. Buvo tik ieškoma geros progos karui pradėti. Ta proga pasitaikė, kai serbai nužudė Sarajeve Austro-Vengrijos sosto įpėdinį. Tas įvykis buvo nelyginant kibirkštis įmestą

į parako statinę. Kažin, gal ir dabar valstybės taip pat ieško panašios progos.

Tuo tarpu Ispanijos fronte nieko naujo.

Sukilėliai Madrito dar nepaėmė. Dėl nepalankių oro sąlygų karo veiksmai kuriam laikui buvo kaip ir sulaikyti. Artimiausioj ateityj betgi laukiama Madride didesnio susirėmimo, juo labiau, kad tiek viena, tiek antra pusė paskutiniuoju laiku gavo nemaža paramos žmonėmis ir ginklais iš valstybių— savo globėjų. Sukilėliams atėjo pagalbon daugiau kaip 20 tūkstančių hitlerininkų. Gen. Franco pranešė, kad netrukus bus pradėtas puolimas visose Ispanijos provincijose.

Vokietija ir Japonija pasirašė prieškomunistinę sutartį

Aną kartą politinėj apžvalgoj rašėme, kad Vokietija ir Italija yra jau suorganizavusi tam tikrą priešbolševikišką frontą. Nurodėme, kad dabar Ispanijoje vyksta karas ne tarp valstybių, kaip tokių, bet tarp valstybių — fašizmo ir komunizmo šalininkių. Pažymėjome taip pat, kad fašistinis frontas vis labiau stiprėja. Tai, ką mes rašėme, po kelių dienų patvirtino gyvas faktas. Čia turime galvoj pasirašytą tarp Vokietijos ir Japonijos prieškomunistinę sutartį. Vadinas, abi valstybės pasižadėjo bendromis jėgomis kovoti su komunizmu savo valstybėse. Pažymėtina tačiau, kad ši vokiečių—japonų sutartis nukreipta yra ne tik prieš komunizmą, kaipo tokį, bet ir prieš kominterną, vaidinasi, prieš III-jį internacionalą, o trečiojo internacionalo buveinė yra Maskvoj, taigi ši sutartis nukreipta yra ir prieš Sovietus. Spėjama, kad ir Italija bei Vengrija ir Austrija galėsiančios pasirašyti su Japonija prieškomunistinę sutartį.

Neramumai Kinijoje.

Laikraščiai praneša, kad Kinijoje sukilo prieš centrinę Čang-Kai-Šeko vyriausybę generolo Čang-Sue-Liango kariuomenė. Ši kariuomenė buvo siųsta veikti prieš kinų komunistų dalis, bet esą pati apsikrėtusi komunizmu ir sukilusi. Sukilėliai yra suėmę ir patį Čang-Kai-Šeką. Tačiau sukilimas nėra dar labai išsiplėtęs. Sukilėliai yra linkę vesti derybas su Nankino vyriausybe. Tarp kitko Čang-Sue-Liangas reikalauja imtis ginklo prieš Japoniją, prijungti Mandžiūriją atgal prie Kinijos ir labiau suartėti su Maskva. Spėjama, kad šis sukilimas yra Sovietų darbas. Tai esąs atsakymas į vokiečių-japonų prieškomunistinę sutartį. Japonija tuo tarpu aiškiai nepasisakė dėl Kinijos įvykių. Bet jeigu sukilimas plėsis, arba iš tikrųjų bus reikalaujama imtis ginklo prieš Japonų veržimąsi Kinijon, tai nėra abejonės, kad Japonija tars savo žodį.

NAUJAS ANGLIJOS KARALIUS

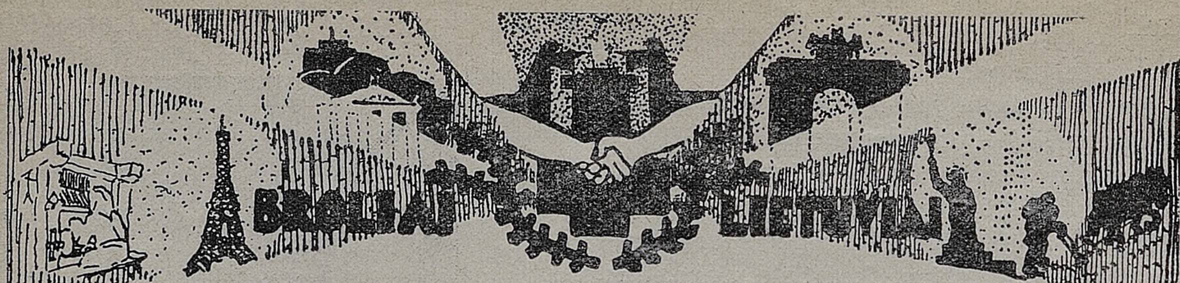

Paskutinėms dienomis atsisakius Eduardui VIII nuo Anglijos karaliaus sosto, buvo paskelbtas Anglijos karaliumi Eduardo VIII brolis Yorko kunigaikštis, kuris pasivadino Jurgiu VI.

Eduardas VIII atsisakė nuo sosto.

Kaip žinia, Eduardas VIII, kuris po savo tėvo mirties užėmė sostą, buvo nevedęs. Šiemet jis sumanė vesti. Savo būsimąja žmona išsirinko tulą amerikietę ponią Simpson. Kadangi p. Simpson nėra karališkos kilmės, o be to kadangi ji yra persiskyrusi net su dviem savo vyrais, tai su tokiu Eduardo sumanymu nesutiko Anglijos vyriausybė. Išėjo taip, kad karalius turėjo arba atsisakyti nuo sosto ir vesti p. Simpson, arba būti karaliumi ir toliau, bet išsižadėti ponios Simpson. Eduardas tačiau išsirinko pirmąją išeitį: atsisakė nuo sosto savo ir savo įpėdinių vardu. Kita dieną Eduardas VIII, kuris dabar jau vadinasi paprastai David Windsor, išvažiavo užsienin.

Po Eduardo Anglijos sostą užėmė jo brolis, Jorko kunigaikštis, kuris pasivadino Jurgiu VI-tuoju.

LIETUVOS VALSTYBĖJE

— Lietuvos valstybės budžetas subalansuotas 1937 m. 298 mil. lit. Tokiu būdu jis yra didesnis už 1936 m. biudžetą 14½ mil. lit. (1936 m. biudžetas buvo 284½ mil. lit.).

— Lapkričio 16 d. Lietuvos aukso fonde buvo 74,69 mil. lit. Per mėnesį padaugėjo aukso per 2,72 mil. lit. Popierinių pinigų apyvartoje buvo 110,51 mil., padengtų auksu ir užsienio valiuta 65%.

— Klaipėdos uoste judėjimas ikas kart didėja. Lietuva deda pastangas ne tik kiek galima daugiau per jį nukreipti Lietuvos gaminių išvežimą į užsienius ir įvežimą iš užsienių, bet taip pat pritraukti į jį ir tranzito. Koks buvo Klaipėdos laivų judėjimas prieš karą, rodo šie skaičiai: 1900 m. buvo įplaukę 758 laivai, 1905 m.—772 laivai, 1914 m.—539 l. Bendrai imant į Klaipėdos uostą prieš karą įplaukusių ir išplaukusių laivų skaičias per metus siekdavo apie 1000 laivų. Kaip vystėsi laivų judėjimas tame pačiame uoste, kai jis atiteko Lietuvos valdžiai, rodo šie skaičiai: 1925 m. buvo įplaukę 748 l., 1927 m. — 831 l., 1930 m. — 960 l., 1932 m.—1113 l. ir 1935 m. — 1225 l. Šiemet laivų judėjimas Klaipėdos uoste yra daug gyvesnis ir jau dabar pralenkė 1935 m. judėjimą. Daugiausia laivų į Klaipėdos uostą atplaukia šių valstybių: Vokietijos, Danijos, Anglijos, Švedijos, Norvegijos, Suomijos, Prancūzijos, Graikijos, Dancigo, Panamos, Jungt. Amerikos valstybių, Argentinos, Belgijos, Italijos, Rumunijos ir kit. valstybių laivai.

— Skulptorius P. Rimša sukūrė originalų Dariaus ir Girėno mirties bareljefą. Jame vaizduojama lakūnų žygio pradžia, skridimas ir mirtis. Skulptorius važinėja su savo darbų paroda po Amerikos lietuvių kolonijas, visur rasdamas didelio pasisekimo.

— Jau sudarytas veikalų sąrašas valstyb. premijai paskirti. Dabar turima 35 leidiniai, iš kurių apie 20 knygų „Sakalo", apie 10 Spaudos Fondo ir po vieną kitų leidėjų.

— Kauno miesto savivaldybė dalį bedarbių rengiasi siųsti į miškus. Daugiausia būsią siunčiami viengungiai, nes jiems nereikia rūpintis šeimų išlaikymu.

LATVIJOJE

Gerokas Latvijos lietuvių organizacijų būrys susiliejo į Latvijos Lietuvių Sąjungą. Pastaruoju metu „Lietuvių Balsas" praneša dar apie dviejų naujų organizacijų — „Rūtos" ir „Latvijos Lietuvių teatro" — susivienijimą su L L. Sąjunga.

— Latvių - Lietuvių Vienybės Jelgavos skyrius ruošia lietuvių kalbos pamokas, kurios vyks du kartu savaitėje.

BELGIJOJE

Šiaurės Amerikoje gimę ir augę trys lietuviai—A. Čebatorius, A. Zemavičius ir J. Matutis studijuoja teologiją ir filosofiją Luveno universitete Belgijoje. Jiems stipendijas išrūpino Šiaurinės Amerikos katalikų vyskupas.

ANGLIJOJE

Mančesteryje gyvena didelis būrys lietuvių, kurių tarpe yra gerų sportininkų. Čia lietuvis Karolis Požėla nugalėjo Europos sunkaus svorio čempioną.

Š. A. JUNGT. VALSTYBĖSE

Amerikos lietuvis Johnny Goodman, Amerikos golfo čempionas, nesenai buvo pakviestas į Meksikos golfo turnyrą, kuriame nugalėjęs visus savo konkurentus gavo Meksikos golfo čempiono vardą.

— Čikagiečio vaistininko sūnus gydytojas dr. P. Poška praktikuoja garsiojoj Panamos Gosgos ligoninėje. Klimato sąlygos lietuviui Meksikoje esančios kuo puikiausios.

— Chicagos „Naujienos" praneša, kad į Čikagos municipalinį teismą išrinktas pirmą kartą lietuvis — J. T. Luris. Jis į tą teismą išrinktas 6 metams.

URAGVAJUJE

Uragvajuje einąs laikraštis „Uragvajaus žinios" rašo, kad tenai lietuviai, nežiūrint krizės, gyvena visai gerai. Montvideo miesto pakraščiuose lietuviai statosi sau namus, skamba lietuviškos dainos, krautuvėse kalba lietuviškai. Savo vaikučiams Montevideo lietuviai įkūrė lietuvišką mokyklą.

VILNIUJE

Iš moksleivių gyvenimo. Gruodžio mėn. 6 d. buvo Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleivių Literatūros-Kraštotyros kuopos susirinkimas, kuriame Alg. Suduikis ir J. Krušas apibūdino šiais metais premijuotus Simonaitytės ir Cvirkos veikalus.

— V. D. G. mokinių Ping-Pong turnyras jau pasibaigė. Pirmą vietą iškovojo A. Pakula, o antrą — Ed. Kudaba.

Paminėtas istorinis įvykis. Gruodžio 12 d. Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje Liet. Inteligentų Klūbas „Romuva" iškilmingai paminėjo Saulės mūšio 700 metų sukaktuves. Programoje buvo pritaikinta šio klūbo pirmininko magistr. J. Maceikos prakalba, stud. S. Lazdinio apie Saulės mūšį turininga paskaita, stud. O. Miciūtės įspūdinga deklamacija ir meniškai suvaidintas 2 veik. scenos paveikslas „Vykinto Žygis". Vaidino šio kūrinio autoriaus J. Kanopkos režisuojami gabesnieji mūsų artistai. Vaidinimą gražiai paįvairino J. Siniaus pritaikinta muzika ir jo paruoštas jaunimo choras. Akompaniavo prof. K. Galkauskas.

Romuviečių kūčios. Viln. Liet Intelig. Visuom.-Bičiuliškas „Romuvos„ Klūbas šio mėn. 13 d. St. S-gos salėje surengė tradicines kūčias, kuriose dalyvavo nariai ir gausus (per 100) vyresniosios visuomenės ir jaunimo būrys.

Sulaikytas T. V. L. Komiteto veikimas. Šio mėn. 4 d. Miesto Storastija pranešė p. K. Stašiui, kad nuo tos dienos draudžiama Tautinio Viln. Lietuvių Komiteto steigėjams rodyti bet kuris veikimas.

Sulaikytas Liet. Kazim. D-jos veikimas. Šio mėn. 3 d. Liet. Šv. Kazimiero D-jos Centro Valdyba gavo iš Vaivadijos raštą, kuriuo sulaikomas D-jos veikimas šiose apskrityse: Molodečno, Švenčionių, Brėslaujos, Vileikos, Dysnos, Pastavų ir Viln.-Trakų. Panašus raštas gauta ir iš Baltstogės vaivadijos, kuri praneša, kad sulaikomas bet koks D-jos veikimas Gardino ir Suvalkų apskrityse.

Spaudos vakaras. Šio mėn. 8 d. Viln. Liet. Stud. Sąjunga Vyt. Didžiojo gimnaz. salėje surengė lietuviškos spaudos vakarą, kurio programoje buvo stud. Br. Račinsko ir stud. Vl. Jurkevičiaus paskaitos, gyvas paveikslas ir koncertinė dalis, kur M. Sabalytė ir Z. Prantkelevičius, J. Siniui akompanijuojant, padainavo kelias liaudies daineles. Taip pat dainavo ir keli studentai.

Literatų susirinkimas. Šio mėn. 1 d. Viln. Liet. Stud. S-gos salėje buvo eilinis Liet. Meno ir Literatūros D-jos narių susirinkimas, kuriame J. Karosas skaitė paskaitą apie lietuviškąjį teatrą.

Po paskaitos buvo gyvos diskusijos.

D-ro Frenkelio paskaitą. Šio mėn. 4 d. Vyt. Didž. gimnazijos salėje Liet. Mokslo D-jos valdybos pakviestas Dr. Frenkelis, lietuvių kalbos žinovas, skaitė paskaitą apie Simano Daukanto raštų tarmės santykius su latvių, kuršių ir senprūsių kalbomis.

Sulaikyti ir „Kultūros" skyriai. „Kultūros" valdyba Vilniuje gavo iš Švenčionių storastos pranešimą, kad jis sulaikąs šios D-jos skyrių veikimą šiose vietose: Erzvete, Žvyriuose, Pakalniškyje, Maksiūnuose, Kliukuose, Radiškėje ir Navikuose.

Laikraščių konfiskatos. Miesto Storastijos įsakymu buvo sukonfiskuotas „Vilniaus Rytojaus" 95 nr už vedamąjį straipsnį: „*Melas plaukia iš vieno šaltinio*", 98 nr už du straipsniu: „Po 17-kos metų" ir sugretinimai, 99 nr už 3 straipsnius.

Be to, sukonfiskuotas „Vilniaus Žodžio" 43 nr.

Parašė apysaką. Teko patirti, kad žinomas mūsų rašytojas, keliolikos veikalų autorius, R. Mackevičius pabaigė rašyti naują iš šio krašto lietuvių gyvenimo apysaką — „Sunkus kelias".

VISAME KRAŠTE

Antosei Sankauskaitei ir Pranui Mortūnui, sukūrusiems lietuviškos šeimos židinį, linkime daug laimės

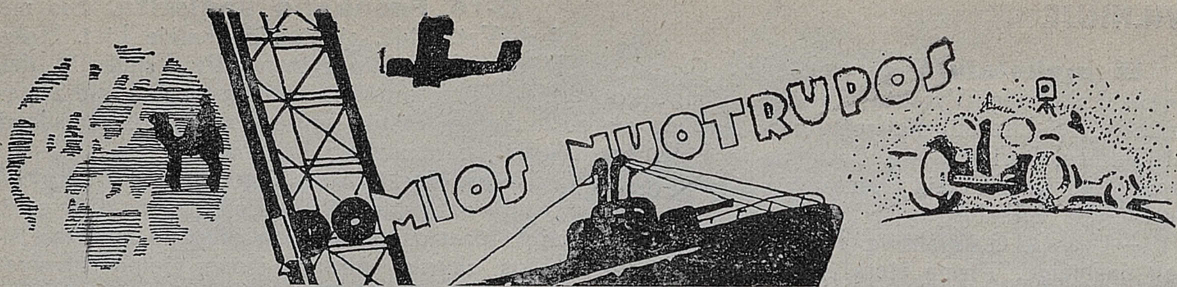
Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyrius Kalesnykuose.

Stasei Kukytei ir Vincui Berželioniui, jų sutuoktuvių progo, linki daug laimės

Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyrius Giniūnuose.

Navikai II, Daugėliškio vals. Švenč. apskr. Vietos kazimieriečiai lapkričio m. 15 d. norėjo surengti lietuvišką vakarą. Būtų vaidinę kom. „Velnias ne boba". Bet Švenčionių storastija nedavė leidimo.

Lapkričio m. 21 d. buvo krata pas Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyriaus knygininkę M. Gaidelytę. Kratą darė iš Švenčionių atvykęs valdininkas, Ignalinos policininkas Bogdanovas ir policijos valdininkai: Januškevičius ir Nevadvorskis. Paėmė vieną seną „Ūkininko Patarėjo" egzempliorių. Darė kratą ir pas skyriaus pirmininką B. Bendorių, bet nieko nerado. Be to, iš V. Gaidelio pareikalavo, kad atiduotų iš Lietuvos gautą literatūrą ir prekes. Kadangi V. Gaidelis nieko panašaus neturėjo, tai nieko negalėjo ir atiduoti. Jo bute buvo padaryta krata. Bet ir čia nieko nerado. *Žinąs.*

KALĖDŲ EGLUTĖ

Visose šalyse, kur tik švenčiamos Kalėdos, yra mažiau ar daugiau išsiplatinęs paprotys rengti Kalėdų eglutę. Žalioji, miške nukirsta, eglutė statoma gražiame kambary, dažnai ant stalo, išpuošiama įvairiais blizgučiais, žvakutėmis, elektros lemputėmis, nukabinėjama įvairiomis dovanomis, ir džiaugiamasi prie jos.

Iš kur šitas paprotys? Jis yra labai senas ir remiasi šitokia legenda (padavimu). Kadaise, labai seniai, Kūčių dieną pas vieną miškininką užėjo mažas, apiplyšęs vaikas. Miškininkas priėmė nežinomą vaiką, sušildė, aprengė, pavalgydino ir paliko pas save nakvynei. Svečias nakvojo miškininko sūnaus lovelėj. Rytojaus dieną vaikas pakeleivis ruošėsi tolesnėn kelionėn ir sako miškininkui: — Jūs buvot man labai geras ir aš noriu jums atsidėkoti.

Tardamas šituos žodžius, vaikas pakeleivis nulaužė eglės šaką ir įsmeigė žemėn miškininko kieme. Akies mirksny iš šakos išaugo graži eglutė, visa padengta brangiomis dovanomis.

Vaikas svečias išnyko. Tai būta vaikelio Jėzaus. Nuo to laiko kasmet Kūčių dieną auganti kieme eglė žydėdavo ir pasipuošdavo brangiomis dovanomis.

Pasakojama dar ir kita legenda. Germanų tautos, būdamos pagoniškos, gerbė ąžuolą, kaipo šventąjį medį. Šventas Bonifacas, germanų apaštalas, atversdamas germanus prie krikščionių tikybos, įrodinėjo jiems, kad ąžuolas, žiemai nustodamas savo lapų ir lyg apmirdamas, negalįs būti tikros, nuolat žaliuojančios, krikščioniškos tikybos ženklu. Bonifacas, paėmęs kirvį, pats nukirto germanų šventąjį ąžuolą ir bematant toj vietoj išaugo graži eglė.

— Štai jūsų naujos tikybos šventasis medis, — tarė šv. Bonifacas. Jis žaliuoja vasarą ir žiemą ir niekad nesikeičia.

Nuo to laiko germanai, o vėliau ir kitos tautos, Kristaus gimimo dieną pradėjo rengti eglutę.

Visos senobinės tautos gerbė kokį nors medį. Egiptiečiai gerbė palmę, romėnai — pušį. Germanai ir kitos šiaurės tautos nuo senovės laikų gerbė ąžuolą ir eglę.

GALINGIAUSIA ELEKTROS MAŠINA

Pasaulinės 1937 m. Paryžiaus parodos proga prancūzai sumanė pastatyti galingiausią pasaulyje elektros mašiną. Tai Jiolioto sumanymas. O jo įvykdymą laiduoja aukštųjų įtempimų radio elementams gaminti specialistas Lazardas.

Kaip pastarasis aiškina, tai bus milžiniška mašina. Parodoje ji bus išstatyta cilinderio formos 25 metrų aukščio ir 25 metrų skersmens narve. Narvo viduje bus dvi kolonos po 12 metrų aukščio. Kolonų viršuje bus dar po rutulį, po tris metrus skersmens kiekvienas. Tarp tų dviejų rutulių, sudarančių du priešingus elektros energijos polius — vieną pozityvios, o antrą negatyvios elektros, be paliovos žaibuos trijų metrų ilgumo kibirkštys penkių milijonų voltų įtempimo.

Tai bus elektrostatiška mašina. Jos principą lengva suprasti. Sausu skuduru gerai įtrinta stiklo šukė ar kietgumės plunksnakotis taip pat elektrizuojasi ir pritraukia smulkius popierio gabalėlius. Panašiai veiks ir kalbama mašina.

Kaip aiškina pats Lazardas, tos dvi didžiulės kolonos bus tuščios. Jų viduje bus ypatingai džiovinamas oras. Ten vaikščios po 100 kilometrų per valandą greitumo gumuotos medvilnės diržas. Tas diržas ir tieks metaliniam rutuliui kolonos viršuje elektros energiją. Rutulys bus taip pat tuščias viduje, pagamintas iš misingio ir svers 1.500 kilogramų. Abu generatoriai svers nemažiau kaip po 5 tonas. Abu rutuliai, sukaupdami tuo būdu vienas negatyvią, o kitas pozityvią elektros energiją, išvarys ją iki 5 milijonų voltų įtempimo ir paskui be paliovos eikvos ją ilgomis kibirkštėmis. Sakytasis cilinderio formos metalinių virbalų narvas, vadinamas Faradayo narvas, izoliuos žiūrovus nuo tos mašinos ir apsaugos nuo bet kurios nelaimės.

Dar įdomiau, kad kiekvieno rutulio viduje dirbs po vieną žmogų. Vadinasi, žmogus ramiai sau dirbs 5 milijonų voltų rutulyje! Parodos metu tebus gaminamos kibirkštys. O po parodos ta mašina bus perkelta į specialų pastatą 30 metrų aukščio. Ten ta mašina bus naudojama dirbtiniems radioaktyviems elementams gaminti.

Amerikos Jungtinėse Valstybėse tokio tipo elektros mašiną jau yra pastatęs Van de Graffas. Amerikos mašina taip pat turėjus pasiekti 10.000.000 voltų, bet tepasiekia vos 4,900.000 voltų. Tuo tarpu Paryžiaus mašinos statytojai tikisi, kad jų mašina pasieks visus 10.000.000 voltų. Taigi tikrai būtų galingiausia pasaulyje mašina.

KARALIAUS EDUARDO KRYŽIUS

Londone įsigalėjo paprotys Didžiojo karo paliaubų diena Vestminsterio aikštėje sustatyti eiles kryžių, kaip tikrose žuvusiųjų kare kapinėse. Visi, kieno giminės ir artimieji žuvo kare, neša nustatytos formos baltą medinį kryžių su žuvusiojo ar kare mirusiojo pavarde ir pastato jį eilėje kitų. Vakare kryžių eilės prožektorių apšviečiamos teikia nepaprastą vaizdą.

Tik dabar anglų laikraščiai pasakoja vieną įdomybę, įvykusią šių metų paliaubų šventėje lapkričio 11 dieną. Tą vakarą į Vestminsterio aikštę atėjo kažkoks liesas žmogus, su užmauta ant akių kepure, pastatyta apykakle. Aikštėje buvo labai daug žmonių. Nepažįstamasis sunkiai spraudėsi per minią, stumdomas kitų, pats kitus stumdydamas, mindžiodamas kojas ir atsiprašinėdamas. Kai pagaliau jis pasiekė pirmas minios eiles, kai kas įžiūrėjo jį esant karalių Eduardą VIII, bet nė vienas negalėjo patikėti, kad tai tikrai jis būtų. Karalius Eduardas nusiėmė skribėlę, išvyniojo ryšulį, kuriame buvo toks pat, kaip visi, kryžius ir pastatė jį greta su kitais. Po minutės jis vėl dingo minioje.

Mediniame kryžiuje, prie kurio netrukus pastatytas policininkas, buvo įrašas: „Jo imperatoriškajai didybei karaliui Jurgiui V atminti". Tas karaliaus Eduardo gestas visoje Anglijoje padaręs gilų įspūdį.

KUR GIMĖ AMERIKOS VARDAS

Amerikos vyriausybė nusprendė nupirkti namą, kuriame pirmą kartą buvo ištartas žodis A m e r i k a. Tas namas yra Prancūzijoje, mažame Saint Dieu miestely, Vogezuose. Buvo taip: 1507 metais, 15 metų praslinkus, kai Kolumbas atrado Ameriką, tame name dirbo mokslininkų grupė, versdama Egipto grafo Ptolomėjaus veikalus. Prie vertimo jie pridėjo įžangą, kurioje buvo aprašoma italų keliautojo Amerigo Vespučči, dalyvavusio trečiojoje Kolumbo ekspedicijoje, kelionė ir tyrimai Naujame Pasaulyje. Kažkuris vertėjas pasiūlė naująją žemę pavadinti Amerika, Vespučči garbei, kitas nubrėžė žemėlapį ir per visą žemyną užrašė: A m e r i k a. Po to knygą ir žemėlapį atidavė spaustuvininkui Bazenui.

Tas žemėlapis dar ir dabar tebėra Saint Dieu mieste, ir Bazeno namas, kuriame dabar įsitaisiusi vaistinė. Prieš keletą metų prie namo prikalta paminklinė lenta, o dabar amerikiečiai nori nupirkti patį namą ir padovanoti jį Saint, Dieu miestui, saugoti tą namą ilgiems amžiams.

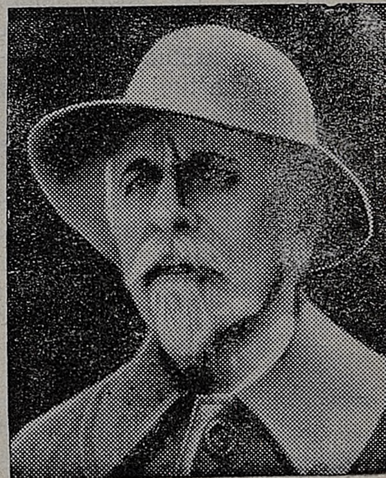
ATOMO AMŽIUS

Yra pagrindo manyti, kad atomas nėra amžinas. Apie radio-aktyvių medžiagų atomus tikrai yra žinoma, kad jų „gyvenimo" amžius ribotas; tą amžių galima net tiksliai nustatyti. Kitų gi chemikų mežiagų atomo amžius, mokslininkų skaičiavimais, lygus 10^{21} metų, vadinas, metų skaičius lygus vienetui su 21 nuliu. Mums tas skaičius net neįsivaizduojamas dėl jo didumo.

ORAS GYVULIŲ GYVENIME

Bandymai rodo, kad kvėpuodami grynu deguonimi, gyvuliai po 2—5 dienų stimpa. Tiek pat gyvendavo būdami dujų mišiny (iš deguonies ir 0,3% angliarūgšties). Gesonis (azotas) ir tauriosios dujos (argonas, helijumas, neonas, ksenonas ir kriptonas) gyvybės visiškai nepalaiko. Argono 87% ir degonies 13% mišiny pelės gyvena 42 val., jų kvėpavimas pamažu silpsta; argono 80% ir degonies 20% mišiny gyvuliai gyvena 92 val. Mišinys iš 75% argono ir 25% degonies gaivina ir palaiko gyvybę. Atmosferoje iš dviejų dalių argono ir vienos dal. degonies gyvuliai po 7 dienų buvo visiškai sveiki. Mišiny iš 79% heliumo ir 21% degonies gyvuliai gyvena normaliai. Toje srity bandymai toliau tęsiami; jų tikslas—surasti dirbtines kvėpavimui dujas, kurios būtų patogu vartoti orlaiviuose ir kit.

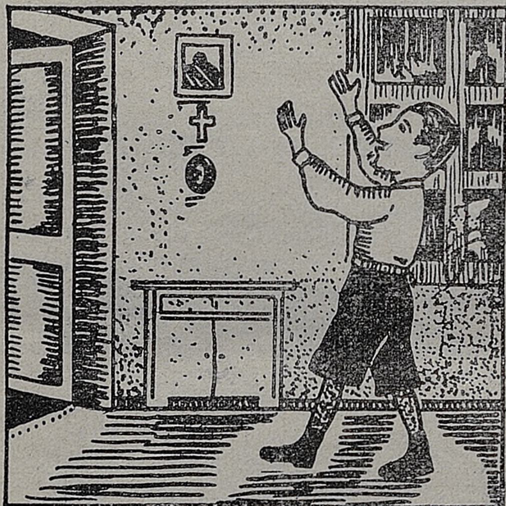
„MIRTIES VIEŠPATS" MIRĖ

Monte Carlo mieste mirė Bazylius Zacharovas „mirties karalium" vadinamas. Jis buvo ginklų dirbtuvių savininkas ir savo milijonais ne vienoj vietoj sukėlė karo gaisrus. Zacharovas b u v o v i e n a s turtingiausių pasaulyje žmonių.

1. UŽDAVINYS

Surasti priežastį, dėlko šis berniukas nudžiugęs. *A. B—us 3 t.*

2. GERAS PIRKĖJAS

Pas laikrodininką atėjo klijentas ir paprašė parodyti gerą lakrodėlį. Pamatęs gražų auksinį laikrodėlį, paklausė jo kainos.

— Šimtas rublių — atsakė laikrodininkas.

— Gerai, aš jį paimsiu, prašau įvynioti.

Klijentas jau buvo bemokąs pinigus, bet pamatė gražų sidabrinį laikrodėlį.

— Kiek kaštuoja šitas? — klausia.

— Šis kaštuoja tik 50 rublių — atsakė laikrodininkas.

— Žinote ką, man šis geriau patinka; aš jį paimsiu.

Sumokėjo 50 rublių, paėmė laikrodėlį ir buvo beišeinąs. Tačiau sustojo duryse, pagalvojo ir dar grįžo.

— Žinote ką,—sako—vis dėlto man geriau patinka auksinis. Jis, rodos, kaštuoja šimtą rublių?

— Taip.

— 50 rublių esu jau sumokėjęs, taip?

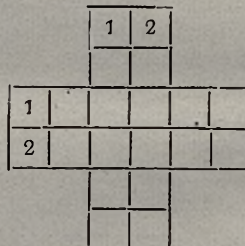
— Taip.

— Kadangi aš pinigų daugiau prie savęs neturiu, tai moku sidabriniu laikrodėliu, kurį tik dabar iš tamstos pirkau už 50 rublių. Tokiu būdu kartu ir bus 100 rublių.

Laikrodininkas tik kitą dieną apsižiūrėjo, kad kažkas išėjo ne visai gerai.

? *Ąžuoliukas 2 t.*

3. KRYŽIAŽODIS

Įrašyti į tuščius langelius raides taip, kad iš kairės dešinėn ir iš viršaus apačion atitinkamose eilėse būtų tie patys žodžiai.

Žodžių reikšmės:

1 — nemažas paukštis,

2 — kambario dalis. *Pranas Ž. 2 t.*

4. UŽDAVINYS

Manome, kad visi moka pakelti vienu degtuku tris nesurištus degtukus, sustatytus piramide (kūgio forma).

Daug sunkiau pakelti be pagelbinių priemonių 15 nesurištų degtukų vienu degtuku.

P. Jurgelionis 2 t.

5. MĮSLĖS

a) Merga grabe, kasos ore.

Jurgutis 1 t.

b) Šimtaakis kūgį meta.

A. Kėkštaitė 1 t.

c) Turi dantis, bet nekanda.

Vaivorykštė 1 t.

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA: VILNIUS, DOMBROVSKIO G-VĖ 5 — 1.
Redaktorius ir leidėjas AUGUSTINAS BUROKAS. „RUCH" **spaustuvė Vilniuje.**

Brangiems mūsų laikraščio bendradarbiams, platintojams ir skaitytojams Kalėdų Švenčių proga linkime daug laimės ir tyro džiaugsmo.

„Jaunimo Draugo“ Redakciją ir Administracija.

REDAKCIJA ATSAKO

Lelertavičiui, Navikui, Pundžiui ir kitiems. „J. Dr.“ administracija sieninių kalendorių paštu nesiunčia, nes brangiai atseina. Siunčia tik pro pažįstamus asmenis.

Pilėnui. Rašinėlį „Pakrypusioj bakužėj“ gavome. Dėkui. Jei tiks, spausdinsime vėliau.

Kaušučiui. Straipsnelį gavome. Dėkui. Prašome plačiau parašyti ir apie kitas mokinių kuopas tada spausdinsime kartu. Be to, prašome smulkesnių žinių iš Švenčionių lietuvių moksleivių ir skautų gyvenimo.

V. Kuolaičiui. Naują eilėraščių siuntinį gavome. Dėkui. Dalį jų spausdiname. Be to, dėkojame už gražius linkėjimus ir už uolų mūsų laikraščio platinimą.

Žižmaičiui. Gražų Draugo eilėraštį: „Kūčių vakarą“ gavome vėlai, todėl negalėjome pasinaudoti.

L. Basiui. Dėkui už eilėraščius. Kas tiks, įdėsime vėliau.

Kaimynui. Draugo atsiųstas sveikinimas ir linkėjimai nebus įdėti, nes minimas asmuo neprenumeruoja mūsų laikraščio. Be to, ir Draugas skolingas esat už paskutinius metus.

Šarkūnui. Dėkojame už uolų mūsų laikraščio platinimą. Mums iš Draugo priklauso už 1935 metus 25 auks., už 1936 m. — 50 auks. Viso 75 auks.

Vytautui. Širdingai dėkojame už gražius linkėjimus, patarimus bei nurodymus.

J. Čekauskui. Eilėraščius gavome. Dėkui. „J. D.“ siuntinėsime nurodytą egzempliorių skaičių.

Svilonių negusui. Tik tie mūsų laikraščio prenumeratoriai gaus dovanų, kurie sumokės bent pusę prenumeratos už 1937 metus. Minėtiems asmenims laikraštį siuntinėsime. Laišką „Viln. Ryt.“ perdavėme. Tokių knygų galima gauti lietuviškuose knygynuose.

Atsiųsta paminėti:

M. Gudėnas. „Švietimo Takais“. L. M. S. Švenčionių skyriaus 10 metų sukaktuvėms paminėti jubiliejinis Almanachas. Švenčionys, 1936 m., 64 pusl.

Arėjas Vitkauskas. „Numirėlis iš karsto“. Lietuvos prisikėlimo poema. Chicago, Illinois, 1936 m., 31 pusl.

„Ūkininkų Kalendorius“ 1937 metams. Lietuvių Ūkio D-jos leidinys Nr. 4. Vilnius, 1937 m., 288 pusl.

„Lietuviškas Baras“. Vilniaus lietuvių kultūros žurnalas Nr. 4 (12). Vilnius, 1936 m. 40 pusl.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

Prenumeratos kaina:

Mūsų krašte metams . . 2 auks.

„ „ pusmečiui . 1 auks.

Lietuvos Valstybėje ir kitur metams . . . . . . 1 dol.

Kaina 20 sk.

